

KUOPIO

Liite
13.11.2025
Asianro 696/00.01.02/2025

Maikki Rouvinen

696/2025 liite: Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta: varhaiskasvatus ja perusopetus

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelma:
varhaiskasvatus ja perusopetus

Sisällys

696/2025 Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta: varhaiskasvatus ja perusopetus	1
1 Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi	4
1.1 Päätösten vaikutusten arvioinnin perusta	4
1.2 Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelman päätösten vaikutusten arvioiminen	4
2 Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi - nykytila	6
2.1 Strategiavaikutukset	7
2.2 Vaikutukset ihmisiin	9
2.3 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon	23
2.4 Ennakkoarvio vaikutuksista kunnan talouteen ja henkilöstöön	25
2.5 Vaikutukset yrityksiin	28
3 Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi - palveluverkkosuunnitelma	30
3.1 Strategiavaikutukset	31
3.2 Vaikutukset ihmisiin	33
3.3 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon	45
3.4 Ennakkoarvio vaikutuksista kunnan talouteen ja henkilöstöön	47
3.5 Vaikutukset yrityksiin	50
4 Tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi	52
4.1 Lapsivaikutusten arvioinnin tekeminen	53
Kuvaus arviointia ohjaavista säädöksistä ja linjauksista sekä käytetystä tietä	53
4.2 Nykytila	54
4.2.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)	54
4.2.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla)	57
4.2.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)	57
4.2.4 Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa? Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan poistaa tai ainakin lieventää?	59
4.3 Palveluverkkosuunnitelma	60
4.3.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)	60
4.3.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla)	69
4.3.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)	69
4.3.4 Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa? Miten negatiivisia vaikutuksia vähentää?	77
4.4 Johtopäätökset ja perustelut (lapsen edun huomioiminen, 3.1 artikla)	79
5 Tavanomaista tarkempi maaseutuvaikutusten arviointi	83

5.1 Nykytila	84
5.1.1 Elinkeinot, yrittäjyys, (osaavan työvoiman saatavuus, vetovoima)	84
5.1.2 Maaseudun osaaminen ja työllistyminen	84
5.1.3 Asuminen, palvelut liikkuminen (määrä, laatu, hinta ja saavutettavuus)	85
5.1.4 Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus	85
5.1.5 Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma ja lähidemokratia	86
5.1.6 Turvallisuus ja huoltovarmuus	87
5.1.7 Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät	87
5.2 Palveluverkkosuunnitelma	88
5.2.1 Elinkeinot, yrittäjyys	88
5.2.2 Maaseudun osaaminen ja työllistyminen	88
5.2.3 Asuminen, palvelut liikkuminen	88
5.2.4 Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus	89
5.2.5 Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma ja lähidemokratia	89
5.2.6 Turvallisuus ja huoltovarmuus	91
5.2.7 Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät	91
5.3 Johtopäätökset	92
6 Liite: Koonti kuntalaistilaisuuksissa tehdyistä maaseutuvaikutusten arvioinneista	1

1 Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi

1.1 Päätösten vaikutusten arvioinnin perusta

Päätösten vaikutusten arvioinnista on säädetty mm. laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (611/2021), jossa todetaan, että kunnan on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Lapsivaikutusten arviointi pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3.1 artiklan lapsen edun esisijaisuuden periaatteeseen, jonka mukaan päätöksiä tehtäessä on valittava vaihtoehto, joka parhaiten toteuttaa lapsen etua.

Päätösten vaikutusten ennakkoarvioimisen tavasta ei ole säädetty lainsäädännöllä. Menettelytavoista päättäminen kuuluu kunnan toimivaltaan. Kuopion kaupungin päätöstenvaikutusten arvioinnin ohjeen (kaupunginhallitus 21.10.2024) mukaisesti toimielinpäätökseen tehdään päätöksenvaikutusten ennakkoarviointi. Toimielinpäätösten yhteydessä ennakkoarvioidaan päätöksen vaikutukset kaupungin strategian toteutumiseen, ihmisiin, lapsiin, ympäristöön ja ilmastoon, maaseutuun, kunnan talouteen ja henkilöstöön sekä yrityksiin. Tavanomaista tarkempi vaikutusten arviointi tehdään osana erilaisten kaupunkitasoisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua sekä silloin, kun kyseessä on kaupunkitasoinen muutos palveluissa tai uusi järjestämistapa, mm. kaupunkitasoinen palveluverkkoselvitykset tai toimintaa linjaavat ohjelmat. Vaikutusten arvioinnin tekeminen on osa virkavastuulla tehtävää valmistelutyötä.

Tavanomaista tarkemmassa vaikutusten ennakkoarvioinnissa arvioinnin tekemiseen osallistuu yleensä laajempi joukko asiantuntijoita, osana arviointia osallistetaan kuntalaisia ja arviointi tehdään sekä esitetystä päätöksestä että vähintään toisesta vaihtoehdosta, joka suunnitelman arvioinnissa on nykytila.

Lapsen oikeuksien sopimuksessa on määritelty neljä sopimuskohtaa niin sanotuiksi yleisperiaatteiksi. Yleisperiaatteita ovat lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen, syrjimättömyys, lapsen oikeus tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen sekä lapsen edun ensisijaisuus. Kuopion kaupungin lapsivaikutusten arvioiminen perustuu päätösten vaikutusten tarkastelemiseen näiden yleisperiaatteiden kautta.

Maaseutuvaikutusten tavanomaista tarkempi arvio sisältää asiantuntijoiden näkemyksiä aiheeseen sekä asukkaiden ja palvelun käyttäjien osallistumisen prosessiin.

1.2 Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelman päätösten vaikutusten arvioiminen

Palveluverkkosuunnitelma on kaupunkitasoinen suunnitelma. Suunnitelman osalta tehdään päätösten vaikutusten ennakkoarvioiminen niin, että lapsi- ja maaseutuvaikutusten arvioiminen tehdään ohjeiden mukaisesti tavanomaista tarkempana.

Kaupungille valmistui keväällä 2025 palveluverkkoselvitys "[Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvitys](#)". Palveluverkkoselvitys ja palveluverkkosuunnitelma muodostavat kokonaisuuden.

Selvitysvaiheen päätteeksi tehtiin kuntalaisten ja asukkaiden kanssa tavanomaista tarkemmat maaseutuvaikutusten arvioinnin työpajat Riistaveden koululla 6.5.2025, Maaninkajärven koululla 7.5.2025 ja Karttulan Kissakuusen koululla 8.5.2025. Osana tarkempaa lapsivaikutusten arviointia nuorisovaltuusto teki kyselyn oppilaskunnille. Kuopion alakoulujen, yhtenäiskoulujen, yläkoulujen ja lukioden oppilas- ja opiskelijakuntien ohjaaville opettajille lähetettiin ohjeistus Forms-kyselyn toteuttamiseksi oppilaskunnan hallituksen kanssa. Kysely oli avoinna 28.4.-20.5.2025. Nämä aineistot on sisällytetty tähän arviointiin.

Tavanomaista tarkemmassa vaikutusten arvioinnissa arvioidaan vaikutukset niin, että arvioitavana on esitetyt eri vaihtoehdot tai esitettävä vaihtoehto ja ns. nykytilanne, jossa esitettyjä muutoksia ei tehtäisi. Arvioinnin tulokset on kuvattu niin, että ensin esitetään vaikutusten arviointi tilanteesta, jossa päätettäisiin jatkaa nykytilanteessa ilman esitettyjä palveluverkkosuunnitelman toimenpiteitä. Toisessa osassa arvioidaan päätösten vaikutuksia tilanteesta, jossa päätettäisiin toteuttaa palveluverkkosuunnitelmaluonnoksessa esitetyt toimenpiteet.

Ennakkovaikutusten arviointiin osallistuu laaja joukko kaupungin asiantuntijoita sivistystoimesta, kaupunkiympäristön toimialalta, hyvinvoinnin edistämisen palveluista, Kuopion Tilapalveluista sekä elinvoima- ja hallintopalveluista.

2 Päätösten vaikutusten ennakoarviointi - nykytila

Tilanteesta, jossa nykytila jatkuisi ilman palveluverkkosuunnitelmassa esitettyjen esitysten toteuttamista

2.1 Strategiavaikutukset

Kuopion strategia: Kuopio 2030 strategia

1 Hyvinvoiva ja yhteisöllinen

Nykyisen palveluverkon säilyttäminen mahdollistaa tutun kasvuympäristön ja vahvistaa alueen yhteisöllisyyttä ja sitä kautta myös hyvinvointia. Lähellä olevat päiväkodit ja koulut tukevat alueen yhteisöllisyyttä erilaisten lähellä järjestettävien kerhojen ja tapahtumien kautta. Vanhemmat, yksiköiden henkilöstö ja lapset tuntevat usein hyvin toisensa, mikä voi lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Strategian tavoitteena on, että Kuopio on paras paikka kasvaa ja oppia. Pienten yksiköiden resurssit tarjota parasta kasvatusta ja opetusta sekä erityisesti oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palveluita ovat rajallisempia isompiin yksiköihin verrattuna. Jos palveluverkkoa ei optimoida, rajalliset resurssit voivat entisestään heikentää palveluiden laatua ja kunnan taloudellista kestävyyttä, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti pitkällä aikavälillä hyvinvointiin.

Yhteisöllisyys riippuu kunkin yksikön toimintakulttuurista. Henkilöstön saama vertaistuki ja yksikön johtaminen ovat tärkeitä osa-alueita toimintakulttuurin rakentumisessa. Pienessä yksikössä henkilöstön määrä on rajallinen ja sitä kautta toiminta on haavoittuvaisempi kuin isommassa yksikössä. Pienessä yksikössä lasten väliset kaverisuhteet voivat olla hyvin tiiviitä. Toisaalta lasten voi olla myös vaikeaa löytää omanikäisiä ja samanhenkisiä ystäviä, mikä voi heikentää lasten ja nuorten kokemaa yhteisöllisyyttä.

2 Elinvoimainen ja kasvava

Nykyinen palveluverkko voi tukea alueiden elinvoimaa ja houkuttelevuutta perheille, mutta samalla kaupungin taloudelliset resurssit voivat jakautua tehottomasti. Jos palveluverkkoa ei uudisteta, kaupungin kyky investoida uusiin elinvoimaa lisääviin hankkeisiin, kuten oppimisympäristöjen kehittämiseen, voi heikentyä. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti Kuopion houkuttelevuuteen osaajille ja yrityksille, jos palvelujen laatu ja taloudellinen kestävyys eivät pysy kilpailukykyisinä.

3 Ilmasto- ja resurssiviisas

Nykyinen vaihtoehto ylläpitää maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja yhteiskunnan huoltovarmuuden ja kriisinsietokyvyn nykyisen mukaista kehitystä. Koulujen ja yksiköiden ylläpito lisää kiinteistöjen energiankulutusta ja ylläpitokustannuksia. Ilmasto- ja resurssiviisauden tavoitteet, kuten hiilineutraalius ja kiertotalous, voivat vaarantua, jos vanhoja ja tehottomia rakennuksia pidetään käytössä. Palveluverkon tiivistäminen mahdollistaisi resurssien tehokkaamman käytön ja ympäristökuormituksen vähentämisen. Toisaalta koulukuljetusten lisääntyminen vaikuttaa negatiivisesti ilmastotavoitteisiin. Ilmasto- ja resurssiviisaassa vaihtoehdossa tilojen käyttöasteet tulisi olla korkeat, mikä ei tulevaisuudessa toteudu kaikissa yksiköissä nykyisellä palveluverkolla. Kuopio on sitoutunut Kiertotalouden green dealin - sitoumuksessaan siihen, että korjaamme ja kunnostamme kaupungin palvelutuotantoa palvelevia

rakennuksia sekä selvitämme aina ensin rakennusten ja rakenteiden säilyttämismahdollisuudet purkavan uudisrakentamisen sijaan. Niin nykytilanteessa kuin uuden palveluverkoston tilanteessa voidaan huomioida ilmasto- ja resurssiviisaustratkaisut, eikä näillä lähtötiedoilla ole mahdollista vertailla näiden vaihtoehtojen vaikutuksia luotettavasti.

4 Uudistuva ja yhdessä tekevä

Nykyisten yksiköiden säilyttäminen voi tukea toimivien työyhteisöjen työhyvinvointia, mutta samalla resurssien hajautuminen voi vaikeuttaa henkilöstön kehittämistä, osaamisen jakamista ja uudistumista. Uudistuvan ja yhdessä tekevän teeman alla on myös kohta kestävä talous. Taloudellisesti kestävä palveluverkko voi johtaa säästöpaineesiin, jotka heikentävät työyhteisön hyvinvointia ja kaupungin kykyä olla houkutteleva työnantaja. Nykyinen palveluverkko ei ole taloudellisesti kestävä, kun lasten määrä ja palvelutarve varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa vähenee. Nykyinen vaihtoehto myös osittain asettaa lapsia eriarvoiseen asemaan kasvatuksen ja opetuksen laadun näkökulmasta. Strategian uudistumisen ja yhdessä tekemisen tavoitteet voivat jäädä tavoitteista, jos rakenteita ei kehitetä.

5 Poikkileikkaavat tavoitteet: Digitaalisuus, kumppanuus, kansainvälisyys

Laajan palveluverkon myötä resurssit hajautuvat useisiin yksiköihin, mikä voi hidastaa digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa ja kehittämistä. Pienissä yksiköissä digipalvelujen laajamittainen käyttöönotto voi olla haastavaa, ja investoinnit digitalisaatioon voivat jäädä riittämättömiksi. Näin ollen digitaalisuuden tavoitteet eivät välttämättä toteudu täysimääräisesti, ja Kuopion kyky kehittää ja hyödyntää digitaalisia palveluja voi heikentyä.

Laaja palveluverkko voi tukea paikallista kumppanuutta esimerkiksi kyläyhteisöjen, järjestöjen ja yritysten kanssa. Toisaalta, jos palveluverkkoa ei uudisteta, kaupungin rajalliset resurssit voivat jakautua niin, että laajempien ja vaikuttavampien kumppanuuksien rakentaminen vaikeutuu.

Kansainvälisyyden tavoitteena on avata ovia ja verkostoja, tehdä alueen osaamista tunnetuksi sekä edistää asiantuntijayhteistyötä. Pienissä yksiköissä kansainväliset projektit ja verkostot voivat olla vaikeammin toteutettavissa rajallisen henkilöstömäärän vuoksi.

2.2 Vaikutukset ihmisiin

Palvelujen saatavuuteen ja yhdenvertaisuuteen, sekä laatuun

Kaupunkialueen varhaiskasvatuksen nykytilan arviointi

Kaupunkialueena tarkoitetaan tässä palveluverkkoselvityksessä suunnittelualueita välillä: Keskusta – Hiltulanlahti. Vuonna 2024 kaupunkialueella oli yhteensä 5 830 varhaiskasvatuserästä lasta (0-6-vuotiaat). Kuopion kaupungin väestöennusteen mukaan alueella olisi vuonna 2030 yhteensä noin 6 240 lasta (lisäys yht. 430 lasta vuoteen 2024 nähden) ja vuonna 2035 noin 6 370 lasta (lisäys 560 lasta).

Kuopion kaupunkialueella varhaiskasvatuksen yksiköt sijaitsevat lähekkäin ja niitä on lähes jokaisella alueella. Varhaiskasvatuksen palvelujen saavutettavuus on erittäin hyvä. Nykytilanteessa kaupunkialueen varhaiskasvatuserästä noin 85,5 % asuu alle 1 kilometrin etäisyydellä lähimmästä päiväkodista. Pisimmät etäisyydet lähimpään päiväkotiin ovat Rautaniemestä. Varhaiskasvatuspalveluiden palveluverkkoa on jo uudistettu useiden vuosien ajan pieniä yksiköitä lakkauttamalla ja keskittämällä palveluita suurempiin yksiköihin.

Kuopion kaupunkialueella on tällä hetkellä yhteensä 37 kaupungin palvelutoimintaa tarjoavaa varhaiskasvatuksen yksikköä (kunnalliset) ja 21 yksityistä päiväkotia. Kuopion Tilapalvelut on arvioinut kaupungin päiväkotien rakennusten kunnon ja kuntoluokassa 1 ja 2 olevat rakennukset saavuttavat peruskorjausajankohdan ennen vuotta 2035. Valtuuston päätöksen mukaisesti varhaiskasvatuksen toiminta siirrettäisiin elinkaarensa päässä olevista yksiköistä terveellisempiin ja turvallisiin yksiköihin. Samoin pienistä 1-2 ryhmäisistä yksiköistä siirryttäisiin suurempiin yksiköihin. Jos varhaiskasvatuksen yksiköissä siirrytään valtuuston tavoitteen mukaisesti elinkaarensa päässä olevista yksiköistä terveellisiin ja turvallisiin yksiköihin, edellyttää se suunnitelmakaudella useisiin yksiköihin kohdistuvia investointeja. Nykyisen varhaiskasvatuksen verkoston ylläpitäminen ei ole kaikilla alueilla riittävä, mikäli lapsimäärä ja palvelutarve kasvavat ennusteiden mukaan. Muun muassa Neulamäessä päiväkotipaikat eivät tulisi riittämään. Nykyverkosto ei ole kustannustehokas eikä tarkoituksenmukainen.

Valtuuston tasapainotusohjelmassa asettamat linjaukset varhaiskasvatuksen palveluverkolle eivät toteudu nykytilaa ylläpitävässä vaihtoehdossa.

Maaseutualueiden varhaiskasvatuksen nykytilan arviointi

Koko maaseutualueella asui yhteensä 1 450 varhaiskasvatuserässä (0-6-vuotiaat) olevaa lasta vuonna 2024. Kuopion kaupungin ennusteen (2024) mukaan tällä alueella olisi noin 1 430 lasta vuonna 2030 ja noin 1 460 lasta vuonna 2035. Kokonaisuudessaan 0-6-vuotiaiden lasten määrä säilynee hyvin samana vuoteen 2035 mennessä ja ennusteen mukaan lasten määrien muutokset ovat hyvin pieniä maaseutualueilla.

Kuopion maaseutualueilla on 14 varhaiskasvatuksen yksikköä, joista 13 on kunnallisia ja yksi on yksityinen päiväkotia. Maaseudun yksiköistä viiteen kohdistuu toimenpiteitä maaseutualueella ja näiden lisäksi yksi päiväkotia on kuntoluokassa 1 (Pihkapirtin päiväkotia).

Maaseudun haja-asutusalueilla varhaiskasvatuksen palvelujen saavutettavuus on kaupunkialuetta heikompi ja päiväkoteja on harvemmassa. Päiväkodit sijaitsevat maaseudun taajamissa ja isommissa kylissä. Etäisyydet lähimpään päiväkotiin ovat pisimmillään yli 20 kilometriä. Osassa yksiköitä lapsimäärä on todella pieni, vain n.10 lasta.

Valtuuston tasapainotusohjelmassa asettamat linjaukset varhaiskasvatuksen palveluverkolle eivät toteudu nykytilaa ylläpitävässä vaihtoehdossa.

Perusopetuksen nykytilan arviointi

Opetuspalveluiden saatavuus, yhdenvertaisuus ja laatu ovat keskeisiä näkökulmia, kun tarkastellaan, miten suunnitellut toimenpiteet vaikuttavat oppilaiden oikeuksiin ja koulutukselliseen tasa-arvoon.

Saatavuus tarkoittaa sitä, että opetuspalvelut ovat fyysisesti ja ajallisesti saavutettavissa kaikille oppilaille. Tämä sisältää esimerkiksi riittävän määrän koulupaikkoja, kohtuulliset koulumatkat, esteettömyyden sekä tarvittavat tukipalvelut kuten oppimisen tuen ja opiskeluhuollon.

Yhdenvertaisuus viittaa siihen, että kaikki oppilaat saavat opetusta ja siihen liittyviä palveluita ilman syrjintää tai perusteetonta erottelua ja heillä on mahdollisuus osallistua opetukseen tasavertaisesti. Tähän kuuluu myös yhdenvertainen mahdollisuus esimerkiksi valinnaisaineisiin.

Laatu kuvaa opetuksen pedagogista ja sisällöllistä tasoa, opettajien osaamista, oppimisympäristön turvallisuutta sekä oppimisen tuloksia. Laadukas opetus edellyttää riittävää määrää osaavaa ja kelpoisuusehdot täyttävää henkilöstöä. Laadukas opetus tukee oppilaan kehitystä, hyvinvointia ja oppimistavoitteiden saavuttamista.

Laadukas opetus varmistaa oppilaan sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen. Näihin oikeuksiin kuuluu oikeus maksuttomaan perusopetukseen, oikeus opetukseen, oppimisen tukeen ja opiskeluhooltoon, oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen, oikeus osallisuuteen, oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin sekä oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. Näiden oikeuksien toteutumista käsitellään osittain jo tässä, mutta tarkemmin niitä arvioidaan tavanomaista tarkemmassa lapsivaikutusten arvioinnissa.

Valtuuston tasapainotusohjelmassa asettamat linjaukset perusopetuksen palveluverkolle eivät toteudu nykytilaa ylläpitävässä vaihtoehdossa.

Pohjoisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Pohjoisella kaupunkialueella sijaitsee viisi koulua, Kalevalan koulu, Kettulan koulu, Puijonsarven koulu, Länsi-Puijon koulu, Rajalan koulu. Näistä Puijonsarven koulu on yhtenäiskoulu sisältäen vuosiluokat 1–9. Muut koulut ovat alaluokkien kouluja (vuosiluokat 1–6). Koko alueen kouluissa aloitti yhteensä noin 1 600 oppilasta syksyllä 2025. Alueen koulut houkuttelevat oppilaita jonkin verran myös muilta alueilta painotetun opetuksen takia: musiikin ja tanssin painotettua opetusta on Rajalan ja Kalevalan kouluilla ja kaksikielistä (suomi - englanti) opetusta on Rajalan koululla.

Koko alueella on noin 1 560 alakouluikäistä lasta ja ennusteen mukaan lasten määrä vähenee hitaasti noin 80 lapsella vielä vuoteen 2035 mennessä (1 480 lasta). Koulujen yhteenlaskettu kapasiteetti (vetoisuus) on noin 2 000 oppilaspaikkaa, joten koulut ovat vajaakäytöllä (80 %) painotetusta opetuksesta huolimatta. Alueen laskennallinen oppilaspaikkojen tarve on vuonna 2035 noin 1 520–1 550 paikkaa, jos huomioidaan alueen painotettuun opetukseen tulevien lasten määrä myös muilta alueilta nykyisessä suhteessa.

Kettulan koulu on elinkaarensa päässä. Muut koulut ovat pääosin hyvässä kunnossa. Pohjoisen kaupunkialueen koulut sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien varrella ja ovat saavutettavissa jalan tai joukkoliikenteellä. Koulumatkat ovat pääosin turvallisia ja kohtuullisia. Alueella ei ole merkittäviä saavutettavuusongelmia, mutta oppilaaksiottoalueiden tarkistaminen voisi edelleen parantaa saavutettavuutta ja tasapainottaa oppilasmääriä. Jos Kettulan koulu peruskorjattaisiin nykyisen kokoisena, alueen oppilaat mahtuvat edelleen alueen kouluihin. Alueella on riski koulujen vajaakäytölle, mikä voi heikentää resurssien tehokasta hyödyntämistä.

Alueen koulut tarjoavat yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppilaille, mutta painotetun opetuksen koulujen vetovoima voi aiheuttaa epätasapainoa oppilaaksiottoalueiden välillä. Rajalan ja Kalevalan koulujen painotettuun opetukseen hakeutuu oppilaita myös muilta alueilta, mikä voi vaikuttaa alueelliseen tasa-arvoon ja resurssien jakautumiseen.

Alueen koulut tarjoavat monipuolisia ja laadukkaita opetuspalveluita. Kalevalan ja Rajalan kouluissa on painotettua opetusta (musiikki ja tanssi) sekä kaksikielistä opetusta, mikä lisää koulujen vetovoimaa ja pedagogista erikoistumista. Puijonsarven koulu toimii yhtenäiskouluna ja tarjoaa opetusta vuosiluokille 1–9, mikä mahdollistaa yhtenäisen opinpolun alueen lapsille.

Koulut ovat riittävän suuria, mikä mahdollistaa paremmin oppimisen tuen ja opiskeluhuollon järjestämisen sekä riittävät valinnaisainemahdollisuudet oppilaille. Näissä kouluissa opettajat voivat myös paremmin jakaa vastuuta, tehdä yhteistyötä ja tukea toisiaan. Tämä edistää työhyvinvointia ja vähentää yksintyöskentelyn riskejä. Nämä kaikki seikat tukevat opetussuunnitelman toteuttamista ja sitä kautta lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä.

Keskeisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Keskeisellä kaupunkialueella sijaitsee kuusi koulua: Snellmanin koulu ja sen alainen Niiralan yksikkö, Haapaniemen koulu, Särkiniemen koulu, Neulamäen koulu ja Jynkän koulu. Neulamäen koulu on yhtenäiskoulu (vuosiluokat 1–9). Muut koulut ovat alaluokkien kouluja (vuosiluokat 1–6). Koko alueen kouluissa aloitti yhteensä noin 1 450 oppilasta syksyllä 2025. Alueen koulut houkuttelevat oppilaita jonkin verran myös muilta alueilta painotetun opetuksen takia: musiikin painotettua opetusta on Haapaniemen koululla ja liikunnan painotettua opetusta Jynkän koululla. Kaikki koulut sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien varrella ja ovat saavutettavissa jalan tai joukkoliikenteellä.

Koko alueella on tällä hetkellä (syksy 2025) noin 1 400 alakouluikäistä lasta ja ennusteen mukaan lasten määrä kasvaa noin 270 lapsella vuoteen 2035 mennessä (1 670 lasta). Lasten määrän kasvua selittää vahva asuntorakentaminen tulevilla kymmenvuotiskaudella. Kuuden koulun yhteenlaskettu kapasiteetti (vetoisuus) on tällä hetkellä noin 2 080 oppilaspaikkaa eli koulujen täyttöaste on noin 70 prosenttia. Koulujen kapasiteetissa on mukana Niiralan yksikön vetoisuus, noin 300 oppilasta, mutta tällä hetkellä alaluokilla on

vain noin 130 oppilasta. Muutoin Niiralan koulurakennus on mm. esikoululaisten ja yläluokkien käytössä. Jos Niiralan muu kuin alaluokkien käyttö huomioidaan, koko alueen koulujen kapasiteetti on noin 1 900 oppilaspaikkaa ja täyttöaste 76 prosenttia.

Särkiniemen koulu on alueen pienin yksikkö. Siellä opiskelee vuosiluokilla 1–4 yhteensä 99 oppilasta lukuvuonna 2025 - 2025. Viidennestä luokasta ylöspäin oppilaat käyvät Neulamäen koulussa. Neulamäen koulu on yhtenäiskoulu, jossa on vuosiluokat 1–9. Koulu on tulossa peruskorjausikään. Snellmanin koulu ja Niiralan yksikkö muodostavat hallinnollisesti yhden koulun. Molempien koulujen tilat ovat hyvässä kunnossa. Niiralan yksikössä on kapasiteettia suuremmillekin oppilasmäärille. Särkiniemen koulun tilat ovat huonokuntoiset ja sisäilmaongelmat rajoittavat käyttöä.

Neulamäen koulun peruskorjaus pitää alueen opetuksen saatavuuden nykyisen kaltaisena. Jos Särkiniemeen toteutettaisiin uusi yksisarjainen koulu, opetuksen saavutettavuus parantuisi Särkiniemessä asuvien 5-6 – luokkalaisten osalta. Alueen koulut olisivat vajaakäytöllä, mikä heikentäisi resurssien ja tilojen tehokasta hyödyntämistä.

Eteläisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Eteläisellä kaupunkialueella sijaitsee viisi koulua: Pyörön koulu, Pitkälähdän yksikkö, Pirtin koulu, Aurinkorinteen koulu, Martti Ahtisaaren koulu ja Hiltulanlahden koulu. Pyörön koulu on yhtenäiskoulu sisältäen vuosiluokat 1–9. Muut koulut ovat alaluokkien kouluja (vuosiluokat 1–6). Pirtin koulu tarjoaa painotettua opetusta kuvataiteessa ja Pyörön koulu matemaattis-luonnontieteellisissä aineissa sekä liikunnassa. Pyörön alaisuudessa on jo pitkään toiminut Pitkälähdän yksikkö, jossa oppilasmäärä on ollut noin 60 lasta viime vuosina. Alueen kouluissa aloitti yhteensä noin 2 510 oppilasta syksyllä 2025. Alueelta noin sata oppilasta käy muiden alueiden kouluissa ja eniten mm. keskustan koulujen painotetussa opetuksessa. Kaiken kaikkiaan alueella on tällä hetkellä (syksy 2025) noin 2 630 alakouluikäistä lasta ja ennusteen mukaan lasten määrä vähentyy noin 250 lapsella vuoteen 2035 mennessä (2 380 lasta). Lasten määrien muutokset ovat erilaisia eri alueilla: Litmasella, Pirtissä ja Rautaniemessä määrät vähentyvät yhteensä lähes 400 lapsen verran. Lehtoniemessä alakouluikäisten määrän ennustetaan vielä hieman kasvavan. Hiltulanlahdessa alakouluikäisten määrä lisääntyy aina vuoteen 2032 saakka, jonka jälkeen ikäryhmän koko alkaa vähentyä hitaasti. Yhteensä Hiltulanlahdessa lisäys on vuoteen 2032 noin 150 lasta, jonka jälkeen lasten määrä vähentyy noin 20 lapsella vuoteen 2035.

Eteläisen kaupunkialueen viiden koulun yhteenlaskettu kapasiteetti (vetoisuus) on tällä hetkellä noin 2 640 oppilaspaikkaa. Luvusta puuttuu Pitkälähdän yksikön kapasiteetti. Alueen koulut ovat tällä hetkellä siis melko täysiä ja täyttöaste on noin 95 prosenttia ilman Pitkälähdän yksikön tilojen kapasiteettia. Vuoden 2035 tilanteessa alueen alakouluikäiset mahtuvat erittäin hyvin kouluihin, jos kaikki koulut ovat käytössä. Pyörön yhtenäiskoulu tulee peruskorjaustarvevaiheeseen tulevalle kymmenvuotiskaudella. Alueen kapasiteettitarpeessa on vaihtelua. Aurinkorinteen koulussa on ja Pirtin koulussa tulee olemaan väljyyttä, kun taas Hiltulanlahden koulussa oppilasmäärä ylittää koulun vetoisuuden nykyisillä koulujen oppilaaksiottoalueilla.

Koulut sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien varrella ja ovat saavutettavissa jalan tai joukkoliikenteellä. Hiltulanlahden koulun oppilasmäärän kasvu aiheuttaa tulevana vuosina tilanpuutetta. Oppilaaksiottoalueiden rajojen tarkistaminen on syytä tehdä säännöllisesti, jotta saavutettavuus ja tilankäyttö voidaan optimoida.

Opetuksen järjestämisen edellytykset ovat hyvät kaikissa alueen kouluissa. Koulut ovat pääosin hyväkuntoisia ja toimivia. Uusi Pirtin koulu tarjoaa nykyistä paremmat tilat ja oppimisympäristön alueen lapsille. Ainoastaan Pyörön koulun peruskorjaus tai uudisrakentaminen on välttämätön, jotta opetuksen laatu sekä tilojen terveellisyys ja turvallisuus voidaan taata. Samalla on syytä tarkastella Pitkälahden yksikön tulevaisuutta. Pitkälahden yksikössä toimii tällä hetkellä ainoastaan kaksi alkuopetuksen ryhmää. Pienessä yksikössä on isoon kouluun verrattuna vähäisemmät resurssit tarjota oppilaille ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea sekä tarvittaessa myös erityisluokkaopetusta.

Alueen kouluissa toteutuu pääosin yhdenvertaisuus. Monipuolisia oppimisen tuen palveluita on tarjolla kaikissa yksiköissä. Koulut toimivat alueen yhteisöllisyyden keskuksina. Koulujen liikuntasalit ovat aktiivisessa iltakäytössä ja tarjoavat alueen lapsille ja perheille monipuolisia harrastusmahdollisuuksia.

Itäisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Itäisellä maaseutualueella sijaitsee seitsemän koulua, joiden lisäksi Riistaveden yhtenäiskoulun alaisena toimii myös Vehkalammin yksikkö (vuosiluokat 1–6). Muuruveden, Pajulahden, Palonurmen ja Juantehtaan koulut ovat alaluokkien 1–6 kouluja ja Riistaveden, Nilsin ja Vehmersalmen koulut ovat yhtenäiskouluja. Koko alueen kouluissa aloitti syksyllä 2025 noin 680 oppilasta. Kuopion kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa 2025, että Palonurmen koulu lakkaa lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen. Koko alueen alakouluikäisten määrä oli syksyllä 2025 noin 650 lasta eli kouluihin tullaan jonkin verran myös muilta alueilta.

Ennusteen mukaan alakouluikäisten määrä vähenee noin 150 lapsella vuoteen 2035 mennessä. Eniten lasten määrä vähenee Nilsissä ja Juankoskella. Alueen koulujen yhteenlaskettu kapasiteetti on noin 1 400–1 500 oppilaspaikkaa tällä hetkellä. Palonurmen koulun lakkaaminen vaikuttaa hieman koulujen kapasiteettiin, mutta silti koulut ovat hyvin vajaalla käytöllä (n. 46–53 %). Nykyisen palveluverkon jatkaessa vuoteen 2035 saakka koulujen tiloista olisi enää noin 33 prosenttia käytössä vuonna 2035. Alueen koulut ovat vajaakäytöllä ja resurssit eivät ole tehokkaassa käytössä.

Alueen kouluista kuntoluokkaan 3-5 kuuluvat Vehkalammin yksikkö, Pajulahden, Juantehtaan ja Riistaveden koulut. Muuruveden ja Palonurmen koulut ovat elinkaarensa päässä ja Nilsin ja Vehmersalmen koulukiinteistöt tarvitsevat merkittäviä toimintaa tukevia huoltokorjauksia 10-vuotiskauden loppuun mennessä. Nykytilanteessa koulut saavutettavuudessa on vaihtelevuutta.

Alueen kouluissa on vaarana se, että useamman koulun oppilasmäärä jää alle valtuuston asettaman raja-arvojen. Ilman rakenteellisia uudistuksia koulupalveluiden laatu ja kustannustehokkuus eivät pysy kestäväällä pohjalla. Vähenevät oppilasmäärät eivät mahdollista opetuksen järjestämistä taloudellisesti tai pedagogisesti kestäväällä tavalla. Kun opettajien määrä vähenee, he joutuisivat opettamaan yhä useampia luokka-asteita samanaikaisesti. Tämä vaikeuttaa opetuksen suunnittelua, eriyttämistä ja oppilaiden yksilöllistä huomioimista, mikä heikentää oppimisen laatua.

Mikäli kouluverkosto säilyy nykyisellään vuoteen 2035 asti, opetuksen järjestämisen edellytykset heikkenevät monessa yksikössä merkittävästi. Opetussuunnitelman toteuttaminen on pienissä yksiköissä pedagogisesti haastavampaa ja oppilaiden sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen saattaa siten vaarantua. Opetushenkilöstön työmäärä voi muodostua kohtuuttomaksi. Pienessä yksikössä opettajien vastuulle kasautuu laaja kirjo tehtäviä, jotka suuremmissa kouluissa jakautuvat useammalle henkilölle.

Yhdysluokkaopetus vaatii enemmän suunnittelua, eriyttämistä ja ajanhallintaa. Erilaiset oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut ovat harvemmin saatavilla, jolloin opettaja joutuu usein yksin hoitamaan näitä tilanteita. Pienessä työyhteisössä ei ole myöskään mahdollisuutta jakaa vastuuta tai saada vertaistukea samalla tavalla kuin suuremmissa kouluissa. Tämä voi lisätä yksintyöskentelyn tunnetta ja kuormitusta ja sitä kautta heikentää opetuksen laatua ja vaikeuttaa henkilöstön pysyvyyttä. Ongelmana on myös henkilöstön vaihtuvuus. Muodollisesti kelpoisia opettajia ei aina saada varsinkaan sijaisuuksiin, jolloin joudutaan turvautumaan määräaikaisiin epäpäteviin sijaisiin. Tämä kaikki vaikuttaa opetuksen laatuun.

Luoteisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Luoteisella maaseutualueella sijaitsee kolme koulua: Maaninkajärven koulu, Käärmelahden koulu ja Pulkonkosken koulu. Maaninkajärven koulu on yhtenäiskoulu, muut koulut ovat alakouluja. Koko alueen kouluissa aloitti syksyllä 2025 noin 220 oppilasta. Kuopion kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa 2025, että Pulkonkosken koulu lakkaa lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen. Syksyllä 2025 koulussa oli 14 oppilasta, jotka siirtyvät syksystä 2026 alkaen Maaninkajärven kouluun. Maaninkajärven koulussa on syksyllä 2025 136 alakouluikäistä. Alakouluikäisten määrä vähenee vuoteen 2035 mennessä noin 30 lapsella. Alueen koulujen yhteenlaskettu kapasiteetti on tällä hetkellä reilut 500 oppilaspaikkaa ja noin 420 oppilaspaikkaa sen jälkeen, kun Pulkonkosken koulusta on luovuttu. Koulujen kapasiteetista reilu puolet on käytössä ja väestöennusteen toteutuessa alueella koulutiloista olisi enää noin 45 prosenttia käytössä vuonna 2035. Alueella koulut ovat vajaakäytöllä, mikä heikentää resurssien tehokasta hyödyntämistä.

Käärmelahden ja Maaninkajärven koulujen saavutettavuus on nykytilanteessa melko hyvä. Monet oppilaat voivat kulkea kouluun itsenäisesti tai lyhyillä koulumatkoilla, mikä tukee lasten arjen sujuvuutta ja perheiden hyvinvointia. Pulkonkosken koulun lakkautuksen myötä joidenkin oppilaiden koulumatkat pitenevät jonkin verran.

Alueen kouluissa opetuksen järjestämisen edellytykset ovat pääosin hyvät. Maaninkajärven koulu toimii yhtenäiskouluna ja pystyy tarjoamaan monipuoliset opetuksen palvelut. Käärmelahden koulu on melko uusi ja terve koulu, jossa oppilaskohtaiset kustannukset ovat kohtuulliset. Käärmelahden yksikössä opetuksen järjestäminen voi muodostua haasteelliseksi tulevana vuosina erityisesti yhdysluokkaopetuksen ja henkilöstöresurssien näkökulmasta. Pienissä yksiköissä oppilaiden mahdollisuudet oppimisen tukeen, opiskeluhuoltoon ja valinnaisaineisiin ovat vähäisemmät verrattuna suurempiin yksiköihin.

Lounaisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Lounaisella maaseutualueella sijaitsee neljä koulua/yksikköä, joista Karttulan Kissakuusenkoulu on yhtenäiskoulu. Syvänniemen yksikkö on Karttulan Kissakuusenkoulun alainen yksikkö. Syvänniemen yksikössä on vain 1.- ja 2.-luokkalaisia, ja oppilaat siirtyvät 3. luokalle joko Karttulan Kissakuusenkouluun tai Pihkainmäen kouluun. Yhteensä koko lounaisen alueen kouluissa/yksiköissä on noin 420 oppilasta. Suurin ja uusin kouluista on Von Wrightin koulu, joka valmistui vuonna 2020. Pienin Syvänniemen yksikkö valmistui vuonna 2022. Hieman tätä aikaisemmin Karttulan taajamaan valmistui myös uusi Kissakuusenkoulu vuonna 2018. Koko alueen koulujen kapasiteetti (vetoisuus) on noin 580 oppilaspaikkaa. Karttulan koulut ovat vajaakäytössä (69 %) ja vain Von Wrightin koulu on melko täysi (88 %). Vuonna 2035 koulujen käyttöaste

tippuu edelleen 60 prosenttiin, mikäli koulujen oppilaaksiottoalueiden ennusteet toteutuvat. Alueen koulut ovat vajaakäytöllä, mikä heikentää resurssien tehokasta hyödyntämistä.

Koulujen saavutettavuus on nykytilanteessa hyvä. Oppilaiden koulumatkat ovat melko lyhyitä, mikä tukee lasten arjen sujuvuutta ja perheiden hyvinvointia. Alueen kouluissa opetuksen järjestämisen edellytykset ovat pääosin hyvät. Karttulan Kissakuusenkoulu ja Von Wrightin koulu ovat uusia ja hyvin varusteltuja, ja niissä on tilaa ja resursseja järjestää opetussuunnitelman mukaista opetusta myös tulevaisuudessa. Karttulan Kissakuusenkoulun resurssit tulevat heikkenemään yläluokkien (7–9) opetuksen osalta, kun oppilasmäärät vähenevät ja koulu muuttuu yksisarjaiseksi. Tämä aiheuttaa taloudellisia, pedagogisia, organisatorisia ja opiskeluhuollollisia haasteita, jotka voivat heikentää opetuksen laatua ja oppilaiden oppimisedellytyksiä. Opettajien opetustunnit eivät täyty enää omassa koulussa, jolloin joudutaan turvautumaan Vehmersalmen koulun tapaan kiertäviin tai osa-aikaisiin opettajiin. Tällöin koulun oppilaat eivät saa heiltä oppituntien ulkopuolella tarvitsemaansa tukea ja ohjausta, oppilaan ja opettajan välinen luottamuksellinen suhde heikkenee, kiertävät opettajat eivät ole mukana koulun arjessa jatkuvasti, koulun yhteisöllinen pedagoginen kehittäminen kärsii ja sijaisten saaminen on haastavaa. Nämä syyt voivat johtaa siihen, että oppilaat eivät saa yhdenvertaista ja laadukasta opetusta verrattuna kouluihin, joissa opettajat ovat paikalla säännöllisesti. Yläkouluopetuksen turvaamiseksi olisi näiden syiden vuoksi tärkeää huolehtia riittävästä oppilasmäärästä Karttulan Kissakuusenkoulussa.

Pihkainmäen koulussa ja Syvänniemen yksikössä resurssit ovat rajallisempia. Syvänniemen yksikön oppilasmäärä on pieni, ja koulu toimii yhden opettajan mallilla, mikä tekee siitä erityisen haavoittuvan yksikön. Pienessä yksikössä yhden opettajan vastuulle kasautuu laaja kirjo tehtäviä, jotka suuremmissa kouluissa jakautuvat useammalle henkilölle. Yhdysluokkaopetus vaatii enemmän suunnittelua, eriyttämistä ja ajanhallintaa. Erilaiset oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut ovat harvemmin saatavilla, jolloin opettaja joutuu usein yksin hoitamaan näitä tilanteita. Pienessä työyhteisössä ei ole myöskään mahdollisuutta jakaa vastuuta tai saada vertaistukea samalla tavalla kuin suuremmissa kouluissa. Tämä voi lisätä yksintyöskentelyn tunnetta ja kuormitusta ja sitä kautta heikentää opetuksen laatua ja vaikeuttaa henkilöstön pysyvyyttä. Muodollisesti kelpoisia opettajia ei aina saada varsinkaan sijaisuuksiin, jolloin joudutaan turvautumaan määräaikaisiin epäpäteviin sijaisiin. Tämä kaikki vaikuttaa opetuksen laatuun.

Syvänniemen nykyinen yksikkö on tarkoitettu vain kahden ensimmäisen vuosiluokan opiskeluun, mikä tuo ylimääräisiä nivelvaiheita lapsen elämään. Osalla oppilaista koulu alkaa Syvänniemellä, josta siirrytään 3. luokalle uuteen kouluun Pihkainmäkeen, josta siirrytään 7. luokalle uuteen kouluun Karttulan Kissakuusenkouluun. Nivelvaiheet ovat lapsen kehittymisen kannalta aina haastavia. Erityisesti muuttuvat kaverisuhteet ja sopeutuminen uuteen ympäristöön aiheuttavat haasteita.

Eteläisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien nykytilan arviointi

Eteläisellä maaseutualueella on kaksi koulua, Kurkimäen ja Vehmasmäen koulut, jotka molemmat ovat yksisarjaisia vuosiluokkien 1–6 kouluja. Yhteensä kouluissa on 240 oppilasta, mikä on myös lähes sama kuin alueen alakouluikäisten lasten määrä. Alueen koulujen oppilasmäärän ennustetaan pysyvän jokseenkin samana vuoteen 2035, koska alue on ollut jo vuosikymmenten ajan houkutteleva ja alueella on rakennettu uusia asuinkiinteistöjä. Alueen koulujen yhteenlaskettu vetoisuus on 270 oppilaspaikkaa ja koulujen kapasiteetti on varsin hyvässä käytössä (täyttöaste 90 %).

Sekä Vehmasmäen koulu että Kurkimäen koulu vaatisivat välittömästi peruskorjauksen. Kurkimäen koululla korjaustarve tarkoittaa vanhinta vuonna 1918 valmistunutta rakennusta.

Molemmissa kouluissa koulumatkat ovat kohtuulliset. Koulujen säilyttäminen tukee alueen elinvoimaa ja mahdollistaa lasten omatoimisen liikkumisen, harrastamisen ja yhteisöllisyyden. Kurkimäessä on tällä hetkellä vain muutamia kuljetuksen piirissä olevia oppilaita. Vehmasmäessä kuljetusoppilaiden määrä on selvästi suurempi.

Opettajien pysyvyys on molemmissa kouluissa hyvä. Pienissä yksiköissä oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut ovat rajallisemmin saatavilla kuin suuremmissa yksiköissä. Kurkimäessä tilojen puute rajoittaa osittain opetuksen järjestämistä ja tukea.

Kaupunkialueen yläkoulujen ja yläluokkien nykytilan arviointi

Yläkouluilla tarkoitetaan kaikkia niitä kouluja, jotka sisältävät vuosiluokkia 7–9. Vuosiluokkia 7–9 on varsinaisten yläluokkien koulujen (Hatsalan klassillinen koulu, Juankosken koulu, Minna Canthin koulu ja Jynkänlahden koulu) lisäksi myös yhtenäiskouluissa. Kaupunkialueella näitä ovat Neulamäen koulu, Puijonsarven koulu sekä Pyörön koulu ja maaseutualueella Karttulan Kissakuusen koulu, Vehmersalmen koulu, Riistaveden yhtenäiskoulu, Maaninkajärven koulu sekä Nilsiäen yhtenäiskoulu.

Kuopiossa on tällä hetkellä noin 3 950 yläkouluikäistä, joista 2 930 (74 %) asuu kaupunkialueella ja noin 910 (23 %) maaseutualueilla ja -taajamissa. Yläkouluikäisten määrä on ollut viime vuosina kasvussa, mutta ennusteen mukaan määrä alkaa laskea vuoden 2028 jälkeen. Viime vuosikymmenellä alkanut syntyvyyden lasku alkaa heijastua tuolloin yläkouluikäisten määrään, vaikka muuttoliike toki nostaa 13–15-vuotiaiden määrää pienesti vuosittain. Vuoteen 2035 mennessä yläkouluikäisten määrä vähenee sekä kaupunkialueella että maaseutualueella ja -taajamissa noin 330 oppilaalla. Tämä tarkoittaa lähes yhtä viisisarjaista yläkoulua ja noin 14 yläkouluryhmää vähemmän oppilaita vuonna 2035 kuin tällä hetkellä Kuopiossa.

Tulevalla kymmenvuotiskaudella viisi nykyisistä kuudesta yläkoulusta on elinkaarensa lopussa ja tarvitsee jatkaakseen mittavan peruskorjauksen tulevalla kymmenvuotiskaudella. Kuopion väestöennusteen mukaan kaupunkialueella on varauduttava noin 3 000 oppilaspaikkaan vuonna 2035. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 42–43 sarjan toteutumista luokille 7–9. Luku sisältää myös maaseutualueilta kaupunkialueen kouluissa käyvien oppilaiden ennusteen.

Kaupunkialueen yläkoulut ovat hyvin saavutettavissa. Nykytilanteessa noin 67 % kaupunkialueen yläkouluikäisistä asuu alle kolmen kilometrin etäisyydellä ja noin 95 % alle viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä yläkoulusta. Pyörön ja Neulamäen kouluissa on vielä väljyyttä, kun taas muut kaupunkialueen koulut ovat täysiä.

Kaupunkialueen yläkouluissa opetuspalveluiden laatu on hyvä, mutta tilojen kunto aiheuttaa haasteita. Seuraavan 10 vuoden aikana vähintään neljä yläkoulua vaatii peruskorjauksen tai uudisrakentamisen: Hatsala, Pyörö, Jynkänlahti ja Neulamäki. Ainoastaan Puijonsarven koulu on hyväkuntoinen. Kaupunkialueen kouluissa oppilaiden sivistykselliset oikeudet toteutuvat yhdenvertaisesti. Painotettua opetusta (esim. musiikki, urheilu, kuvataide, kielipainotus) tarjotaan useissa kouluissa, kuten Hatsalassa, Minna Canthissa, Pyörössä ja Jynkänlahdessa.

Maaseutualueen yläkoulujen ja yläluokkien nykytilan arviointi

Maaseudulla oppilasmäärät laskevat voimakkaasti. Oppilasmäärä vähenee noin sadalla oppilaalla vuoteen 2030 mennessä ja noin sadalla oppilaalla lisää vuoteen 2035 mennessä. Vuonna 2035 yläluokkien oppilasmäärä on ennusteen mukaan vain 440 oppilasta.

Tämä tarkoittaa yksisarjaisia kouluja lähes kaikilla alueilla. Kuopion tavoitteena on valtuuston päätöksen mukaisesti, että luokkien 7–9 opetus toteutetaan vähintään 2-sarjaisissa kouluissa (yksi sarja tarkoittaa 23 oppilasta/vuositaso). Tämä tarkoittaa, että vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärän tulisi olla vähintään 138 oppilasta yläluokkia opettavissa kouluissa. Maaseutualueella tämä tuottaa ongelmia, koska jo tällä hetkellä (lukuvuosi 2025–2026) lähes kaikkien Kuopion maaseudun koulujen yläluokilla on tätä vähemmän oppilaita. Ainoastaan Nilsin yhtenäiskoulussa on valtuuston tavoitetta enemmän oppilaita (182 oppilasta lukuvuonna 2025–2026) luokilla 7–9.

Vehmersalmen koulu on ollut jo useamman vuoden yksisarjainen. Opettajien rekrytointi on ollut usean vuoden ajan haastavaa. Opettajien pysyvyys on myös ollut melko heikkoa. Muodollisesti pätevien opettajien rekrytoinnissa on ollut haasteita. Vehmersalmen koulussa on tällä hetkellä 47 oppilasta vuosiluokilla 7–9. Näiden vuosiluokkien opetusta ei voida toteuttaa yhdysluokkaopetuksena samaan tapaan kuin alakoulun (1–6) luokilla. Yläkoulussa toimii tällä hetkellä kokoaikaisesti kaksi aineenopettajaa, ala- ja yläkoulun yhteinen laaja-alainen erityisopettaja sekä yhdeksän kiertävää opettajaa, jotka käyvät Vehmersalmella 1-3 päivänä viikossa.

Opetuksen järjestäminen pääosin kiertävien opettajien voimin aiheuttaa pedagogisia, organisatorisia ja opiskeluhuollollisia haasteita, jotka voivat heikentää opetuksen laatua ja oppilaiden oppimisedellytyksiä. Kun suurin osa opettajista on koululla vain osan viikosta, oppilaat eivät saa heiltä oppituntien ulkopuolella tarvitsemaa tukea ja ohjausta. Opettajan läsnäolon vähäisyys heikentää oppilaan ja opettajan välistä luottamuksellista suhdetta, joka on keskeinen oppimismotivaation ja hyvinvoinnin kannalta. Kiertävät opettajat eivät ole mukana koulun arjessa jatkuvasti, mikä vaikeuttaa opiskeluhuollon toteuttamista, varhaista puuttumista ja yhteistyötä esimerkiksi opiskeluhuollon henkilöstön ja erityisopettajan kanssa. Kun opettajat eivät ole paikalla samanaikaisesti, koulun yhteisöllinen pedagoginen kehittäminen kärsii. Tämä rajoittaa yhteissuunnittelua, tiimityötä ja koulun toimintakulttuurin kehittämistä. Kiertävien opettajien poissaolot voivat aiheuttaa myös opetuksen keskeytymistä, koska sijaisia ei ole helposti saatavilla eikä koululla ole riittävästi henkilökuntaa paikkaamaan äkillisiä muutoksia. Nämä syyt voivat johtaa siihen, että oppilaat eivät saa yhdenvertaista ja laadukasta opetusta verrattuna kouluihin, joissa opettajat ovat paikalla säännöllisesti. Kiertävien aineenopettajien mallissa lukujärjestysten tekeminen tuottaa haasteita, kun opettajien lukujärjestykset pitää saada sopimaan kahden tai jopa kolmen koulun kanssa yhteen. Kiertävistä opettajista kertyy myös ylimääräisiä kustannuksia erityisesti silloin, kun työaikaa kuluu siirtymisiin eri koulujen välillä. Kaikki edellä kuvatut haasteet ovat edessä myös Karttulan Kissakuusen koulun ja Riistaveden yhtenäiskoulun osalta, jos oppilasmäärät vähenevät ennusteiden mukaisesti ja yläkouluikäisten oppilaiden (7–9) opetus muuttuu näissä kouluissa yksisarjaiseksi.

Myös muissa maaseutualueen yläkouluissa on ennusteiden mukaan luvassa oppilasmäärien merkittävä väheneminen ja siitä seuraavat ongelmat oppilaiden oikeuteen saada laadukasta opetusta. Riistaveden yhtenäiskoulu on muuttumassa yksisarjaiseksi, jos lähiseudun muista kouluista ei siirretä oppilaita sinne.

Riistaveden koulu on juuri valmistunut moderni koulurakennus, jossa olisi tilaa suuremmalle oppilasmäärälle. Samaan aikaan muut alueen yläkouluoppilaat opiskelevat selvästi vanhemmissa tiloissa. Nilsin ja Juankosken kouluissa on nykyisten ennusteiden perusteella tulevaisuudessa satoja tyhjiä oppilaspaikkoja. Itäisen maaseutualueen yläkouluverkostoa onkin syytä tarkastella huolellisesti ja pohtia, millä ratkaisuilla oppilasmäärät saataisiin riittävälle tasolle, jotta oppimisen edellytykset täyttyisivät ja opetussuunnitelman mukainen opetus olisi pedagogisesti ja taloudellisesti mahdollista toteuttaa niin, että lasten ja nuorten sivistykselliset oikeudet toteutuisivat yhdenvertaisesti.

Karttulan Kissakuusen koulun yläluokille tullaan keskustajaman lisäksi Syvänniemeltä ja Pihkainmäestä. Pihkainmäestä etäisyys on yli 20 km kantatietä (Karttulantie) pitkin. Kissakuusen koulu tarvitsee yläkouluikäiset oppilaat jatkossakin myös Pihkainmäestä vähintään kaksisarjaisen yläkouluopetuksen järjestämiseen.

2 Sosiaaliseen elinympäristöön

Kaupungin tilastossa on kuvattu ilta- ja viikonloppukäyttö lukuvuonna 2024-2025. Tilakäyttö on laskettu keskimääraisten varausmäärien mukaan. Alla olevassa taulukossa ovat mukana ilta- ja viikonloppukäyttö kouluilla, joihin kohdistuu muutoksia (peruskorjaus, uusi rakentaminen, lakkauttaminen) suunnitelmassa. Ilta- ja viikonloppukäytön keskimääräiset tuntimäärät eivät sisällä kansalaisopiston käyttöä, joka on kuvattu koulun kohdalla kurssi- ja osallistujamääränä.

Koulu/yksikkö	Iltaikäyttö	Iltaikäyttö	Viikonloppu- käyttö	Viikonloppukäyttö	Kansalais- opiston toiminta
Lukuvuosi 2024- 2025	Varauksia keskimäärin tunteja viikossa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Varauksia keskimäärin tunteja viikon- lopussa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Kurssia / osallistujaa
Haapaniemen koulu	12,0	Koulun puhallinorkesteri, yhdistykset	8,0	Koulun orkesteri, yhdistykset, yksityishenkilöt, vaalit	
Hatsalan koulu	30,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	16,8	Yhdistykset	27/388
Hiltulanlahden koulu	22,2	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt	11,6	Yhdistykset, yksityishenkilöt	
Jynkän koulu	26,0	Yhdistykset, nuorisopalvelut, yksityishenkilöt	11,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	
Jynkänlahden koulu	29,2	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt	8,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	6/87
Kettulan koulu	11,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, yksityishenkilöt, asukastoimikunta	1,8	Koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, vaalit	4/80
Kurkimäen koulu					18/225, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/49
Muuruveden koulu	3,1	Koulun oma käyttö, yhdistys, seurakunta, yksityishenkilö	1,4	Koulun oma käyttö, vaalit	6/94

Neulamäen koulu	50,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	13,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	8/133
Niiralan koulu	13,1	Yhdistykset, yksityishenkilöt	1,4	Yhdistykset, yksityishenkilöt	
Pajulahden koulu	8,7	Koulun oma käyttö, kyläyhdistys, yhdistykset	4,7	Koulun oma käyttö, kyläyhdistys, nuorisoseura	
Palonurmen koulu	0	-	0	-	0/0
Pitkälähden yksikkö	12,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	7,5	Koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, yhdistykset, vaalit	2/61
Pulkonkosken koulu	0,1	-	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit	6/44, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 2/15
Ala-Pyörön koulu	11,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt	6,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, vaalit	Pyörön koulu 12/207, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/88
Ylä-Pyörön koulu	21,7	Yhdistykset, koulun oma käyttö	13,5	Yhdistykset, koulun oma käyttö	
Syvänniemen yksikkö	2,5	Yhdistys	1,4	Vanhempainyhdistys, yhdistys, yksityishenkilöt	3/44
Särkiniemen koulu	11,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, as. Oy:t	3,7	Yhdistys, yksityishenkilöt, vaalit	10/94
Vehkalammin yksikkö	1,1	Yksityishenkilöt, Oy	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit, vanhempainyhdistys	8/77, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/56
Vehmasmäen koulu	9,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, seurakunta	1,5	Yksityishenkilöt, vaalit	6/88

Isommissa kouluissa on useampia tiloja, joita voidaan varata ilta- ja viikonloppukäyttöön. Lähes kaikilla kouluilla on jonkinlaista ilta- tai viikonloppukäyttöä. Alle 10 tuntia viikossa iltakäyttöä lukuvuonna 2024-2025 on ollut Kurkimäen, Muuruveden, Pajulahden, Palonurmen, Pulkonkosken ja Vehmasmäen kouluilla sekä Syvänniemen ja Vehkalammin yksiköllä. Kansalaisopiston kurssitoimintaa on järjestetty 13 koulussa 19

koulusta. Lapsille ja nuorille suunnattuja kursseja järjestetään Kurkimäen, Pulkonkosken ja Pyörön koululla sekä Vehkalammin yksikössä.

Varhaiskasvatuksen tilat ovat vain satunnaisessa ulkopuolisessa käytössä.

3 Elintapoihin

Nykytilanteessa kaupunkialueen varhaiskasvatusikäisistä noin 85,5 % asuu alle 1 kilometrin etäisyydellä lähimmästä päiväkodista.

Koulujen käyttöä muun muassa liikunta- ja tai muuhun harrastuskäyttöön on kuvattu yllä.

Lapsivaikutukset on kuvattu lapsivaikutukset osiossa.

4 Terveysteen

Lapsivaikutukset on kuvattu lapsivaikutukset osiossa.

5 Osallistumiseen

Lasten ja nuorten osalta päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat paikkoja, joissa opitaan ilmaisemaan itseään, toimimaan ryhmässä ja sitä kautta opitaan osallistumaan päätöksentekoon ja vaikuttamiseen. Kuopiossa toimii kaikilla koulutasoilla oppilas- tai opiskelijakunnat. Koulujen, päiväkotien ja nuorisotyön arkinen toiminta sisältää päivittäistä arkista osallisuutta.

Osa kouluista toimii kunnallisissa ja valtakunnallisissa vaaleissa äänestyspaikkoina. Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. Ilta- ja viikonloppukäyttöä kuvaavan taulukon kouluista vaalipäivän äänestyspaikkona alue- ja kuntavaaleissa toimivat Haapaniemen, Hiltulanlahden, Jynkän, Jynkänlahden, Kettulan, Kurkimäen, Muuruveden, Neulamäen, Pulkonkosken, Ala-Pyörön, Särkiniemen ja Vehmasmäen koulut sekä Pitkälälahden ja Vehkalammin yksiköt.

6 Väestöryhmien toimeentulo

Kuopiossa lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on koko maan ja Pohjois-Savon keskiarvon tasolla. Varhaiskasvatus mahdollistaa huoltajien työssäkäyntiä ja yrittäjyyttä.

Työllisyyteen liittyviä arvioita on kuvattu tarkemmin yritysvaikutusten arvioinnissa.

7Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon, kuten sukupuolten välinen tasa-arvo sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen

Varhaiskasvatuslain tavoitteiden mukaisesti varhaiskasvatus antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan kaikilla oppilailla on oikeus turvalliseen ja syrjimättömään oppimisympäristöön, jossa jokaisen yksilölliset tarpeet ja taustat huomioidaan. Koulujen tehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja tarjota yhtäläiset mahdollisuudet oppimiseen ja osallistumiseen riippumatta esimerkiksi sukupuolesta, terveydentilasta, sosiaalisesta taustasta tai asuinpaikasta. Nämä tavoitteet toteutuvat Kuopion kaupungin kouluissa nykyisessä ja tulevassa palveluverkostossa.

2.3 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon

1 Fyysiseen elinympäristöön ja viihtyvyyteen

Koulujen, yksiköiden tai varhaiskasvatuksen korjaustarpeessa olevat tilat heikentävät terveellisen, turvallisen ja tarkoituksenmukaisen toiminnan järjestämistä.

2 Maaperään, vesistön ja luonnon monimuotoisuuteen

Ei merkittäviä vaikutuksia maaperään, vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen.

3 Kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja varautumiseen

Molemmista vaihtoehdoista koituu ilmastovaikutuksia mm. rakennusten kuluttaman lämmön ja sähkön sekä ruoka- ja koulukuljetusten myötä.

Selvityksen mukaan useissa päiväkodeissa ja kouluissa on lähivuosien aikana tarve tehdä päätöksiä peruskorjausten suhteen. Peruskorjausten myötä syntyy hetkellisiä negatiivisia ilmastovaikutuksia, mutta usein peruskorjausten myötä rakennusten energiatehokkuus paranee, jolloin jatkossa rakennusten energiankulutuksen ilmastopäästöt ovat alhaisemmalla tasolla.

[Ympäristöministeriön julkaisun \(9/2021\)](#) mukaan rakennuksen korjaaminen ja kehittäminen tuottaa pitkälläkin aikavälillä pienemmät hiilipäästöt kuin sen korvaaminen vastaavan laajuisella uudisrakennuksella. Koulun peruskorjauksen hiilijalanjälki on 50 vuoden tarkastelujaksolla 4–8 % pienempi kuin purkamisen ja uuden betonirakenteisen koulurakennuksen.

Hiilijalanjäljen muodostumisen aikajänteelläkin merkitystä; uudisrakentamisen aikana syntyvä hiilipiikki vaikuttaa kaupungin ilmastopäästöihin heti, ja 50 vuoden elinkaaren aikana syntyvä säästö esimerkiksi rakennuksen energiatehokkuudessa vaikuttaa vasta pitkällä tulevaisuudessa.

4 Luonnonvarojen käyttöön, jätteiden määrään ja haitallisuuteen sekä kierrätysasteeseen

Kiertotalouden näkökulmasta ensisijainen vaihtoehto on säilyttää olemassa olevat rakennukset käytössä, kunhan niiden käyttöaste on riittävä. Olemassa olevien rakennusten säilyttäminen on myös päästöjen vähentämisen sekä resurssiviisauden kannalta yleensä järkevin vaihtoehto.

Jos rakennuksen käyttöaste on matala ja rakennuksella on peruskorjaustarvetta, peruskorjauksen aiheuttama luonnonvarojen käyttö on suuri käyttäjää kohti.

Peruskorjauksissa voidaan huomioida kiertotalouden toteutuminen hyödyntämällä uusio- ja kierrätysmateriaaleja sekä varmistamalla rakennusmateriaalien kierrätysmahdollisuus rakennuksen seuraavassa korjausvaiheessa tai purkuvaiheessa.

5 Maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön

Nykytilanteen mukainen vaikutus maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

6 Rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Nykytilanteessa rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne säilyy entisellään ja palvelut nykyisillä paikoillaan.

2.4 Ennakkoarvio vaikutuksista kunnan talouteen ja henkilöstöön

1 Kunnan henkilöstöön

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön rekrytointi ja henkilöstön pysyvyys ovat haasteita erityisesti maaseutualueilla.

Mikäli jatkossakin varhaiskasvatuksen palveluverkko pohjautuu useisiin pieniin yksiköihin, henkilöstöresurssia tarvitaan mitoitusta enemmän, jotta voidaan turvata lasten päivittäinen hoidontarve. Tämä lisää henkilöstökustannuksia. Myös henkilöstön siirrot yksiköiden välillä ovat mahdollisia. Jokaisessa pienessä yksikössä ei ole omaa hallinnollista esihenkilöä, joten esihenkilötyö joudutaan jakamaan usean pienemmän yksikön kesken.

Perusopetus

Erityisesti maaseutualueilla kelpoisten opettajien saatavuus on heikkoa, rekrytointi vaikeaa ja sijaisjärjestelyt ovat usein haasteellisia. Pienissä alakouluissa opettajat joutuvat opettamaan useampaa luokkaa-astetta samanaikaisesti. Tämä vaikeuttaa opetuksen suunnittelua, eriyttämistä ja oppilaiden yksilöllistä huomioimista, mikä voi heikentää oppimisen laatua.

Osassa pienistä yksiköistä henkilöstön vaihtuvuus on suurta, mikä heikentää opetuksen laatua ja jatkuvuutta. Yksittäisen opettajan vaihtuessa koko koulun toiminta voi häiriintyä, koska korvaavan henkilön ja osaamisen löytäminen on vaikeaa ja perehdytysresurssit ovat rajalliset. Tämä vaikuttaa myös oppilaiden kokemaan turvallisuuteen ja oppimisen jatkuvuuteen.

Opetussuunnitelman toteuttaminen vaatii riittäviä ja kelpoisia henkilöstöresursseja. Pienissä yksiköissä tämä ei aina toteudu, mikä vaarantaa oppilaiden sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen. Erityisesti oppimisen tuen ja oppilashuollon palveluiden saatavuus on heikkoa, koska erityisopettaja, kuraattori ja koulupsykologi eivät ole säännöllisesti paikalla. Usein haasteet ilmenevät silloin, kun nämä henkilöt eivät ole koululla paikalla. Silloin asioiden selvittelyt jäävät opettajan yksin hoidettavaksi.

Mitä pienempi yksikkö on, sitä enemmän henkilöstön väliset vuorovaikutussuhteet korostuvat. Se näkyy työssä viihtymisenä niin positiivisesti kuin negatiivisestikin. Pienissä yksiköissä henkilöstön yhteistyö toimii parhaimmillaan saumattomasti. Se voi helpottaa arjen sujumista ja haasteellisten tilanteiden ratkomista yhdessä.

Pienissä yläkouluissa ei ole tarjolla riittävästi opetustunteja, jotta opettajien työmäärät täyttyisivät, mikä johtaa siihen, että opettajien on haettava lisätunteja muista kouluista. Tämä puolestaan pirstaloi

kouluyhteisöä, lisää työkuormaa ja vaikeuttaa työyhteisöön kiinnittymistä. Opettajien kiertäminen nostaa myös opetuksen järjestämisen kustannuksia, kun osa opettajan työajasta kuluu liikkumiseen koululta toiselle.

Yksittäisen työntekijän osaaminen korostuu pienissä yksiköissä, mikä lisää työn kuormittavuutta ja riskiä osaamisvajeen syntymiselle henkilöstön vaihtuessa. Työyhteisön puuttuminen tai sen pienuus heikentää vertaistukea ja mahdollisuuksia työn ja osaamisen jakamiseen. Tämä voi johtaa työuupumukseen ja heikentää työssä viihtymistä. Työhyvinvoinnin heikkeneminen puolestaan lisää vaihtuvuutta ja vaikeuttaa pysyvän henkilöstön sitouttamista.

Huonokuntoiset ja toiminnaltaan epäsovikat tilat eivät ole vetovoimatekijä uusien työntekijöiden rekrytoinnissa. Myös epävarmuus tulevaisuudesta vähentää halukkuutta hakeutua töihin pieniin yksiköihin ja vaikeuttaa erityisesti nuorten opettajien rekrytointia. Samalla alueiden houkuttelevuus asuinpaikkana heikkenee, mikä vaikuttaa myös mahdollisten uusien työntekijöiden muuttohalukkuuteen.

Nykytilan mukaisessa tilanteessa eivät palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt säästöt toteutuisi. Jos sivistyspalveluilta edellytetään taloudentasapainotussuunnitelman mukaisia säästöjä, edellyttää se muita sivistyspalveluiden toimintaan liittyviä kuluja vähentäviä toimenpiteitä. Koska sivistyspalvelujen kustannukset muodostuvat pääosin henkilöstökuluista, yllä mainittu tilanne aiheuttaisi vaikutuksia erityisesti henkilöstöön. Palveluista jouduttaisiin karsimaan ei-lakisääteiset toiminnot ja vähentämään henkilöstöä ryhmäkokoja kasvattamalla.

2 Kunnan talouteen

Mikäli palveluverkkosuunnitelman toimenpiteitä ei tehdä, kaupungin tilojen vajaakäyttöisyys lisääntyy ja kiinteistökulut nostavat palvelujen kustannuksia vuosittain. Koulujen, yksiköiden ja varhaiskasvatuksen tilojen kustannukset nousevat lasta kohden laskettuna. Kiinteistöistä ja henkilöstöstä aiheutuvat käyttökustannukset kasvavat merkittävästi ja palvelujen tehokkuus pienenee.

Peruskorjausvelka kasvaa ja kiinteistöjen taloudellinen rasite lisääntyy. Talouden tasapainottamisohjelman investointisäästövaade ei toteutu.

Perusopetus

Perusopetuksessa on useita elinkaarensa päässä olevia kuntoluokkaan 1-2 kuuluvia kiinteistöjä. Nykytilan mukaisen palveluverkon ylläpitäminen edellyttäisi useiden kiinteistöjen peruskorjaamista tai uudisrakentamista.

Kuopion kaupungin kouluverkossa on ylikapasiteettia, eli tyhjää tilaa, mikä nostaa oppilaskohtaisia kustannuksia ja näkyy valtakunnallisessa kustannusvertailussa. Mikäli nykytilanne säilyy, ei perusopetuksen osalta päästä valtuuston asettamiin säästötavoitteisiin vuosille 2026-2027. Myös henkilöstöresurssi on vajaakäytöllä.

3 Tuloksellisuuteen, tuottavuuteen ja toimintatapoihin

Varhaiskasvatus

Nykytilanteessa varhaiskasvatuksessa on enemmän pieniä yksiköitä, joissa henkilöstöä joudutaan varaamaan enemmän perustoiminnan toteuttamiseen ja sijaisjärjestelyihin.

Perusopetus

Koulujen säilyttäminen nykyisessä laajuudessa voi heikentää palveluverkon tuloksellisuutta pitkällä aikavälillä. Resurssit, kuten opettajien määrä sekä oppimisen tuen ja oppilashuollon palvelut, voivat jakautua epätasaisesti, mikä vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista koko kunnassa. Pienissä kouluissa oppilasmäärän vähentyessä voi syntyä haasteita opetuksen monipuolisuudessa ja ryhmäkokojen hallinnassa, mikä voi vaikuttaa oppimistuloksiin ja koulutukselliseen tasa-arvoon.

Tuottavuus kärsii, jos ylläpidetään useita pieniä yksiköitä, joiden käyttöaste on matala. Kiinteistökustannukset, ylläpito ja henkilöstöresurssien hajautuminen lisäävät kokonaiskustannuksia suhteessa saavutettuihin hyötyihin. Tämä voi johtaa siihen, että kunnalla on vähemmän mahdollisuuksia investoida opetuksen laatuun, digitaalisiin ratkaisuihin tai oppimisympäristöjen kehittämiseen. Lisäksi henkilöstön työaika voi kulua enemmän siirtymiin ja useiden eri-ikäisten lasten oppimisen tukemiseen samassa opetusryhmässä, mikä vähentää työn tuottavuutta.

Ilman riittäviä muutoksia kouluverkostossa toimintatavat voivat urautua ja säilyä hajanaisina, mikä vaikeuttaa yhtenäisten pedagogisten käytäntöjen ja toimintakulttuurin kehittämistä. Pienet yksiköt voivat toimia erillään toisistaan, jolloin yhteistyö, vertaisoppiminen ja yhteisten käytäntöjen juurruttaminen jäävät vähäisiksi. Pienissä yksiköissä on myös käytössä voimavaroja vähemmän yhteisen toimintakulttuurin kehittämiseen ja uudistamiseen. Tämä voi vaikuttaa myös johtamisen rakenteisiin: useiden yksiköiden johtaminen vaatii enemmän hallinnollisia resursseja ja voi heikentää strategista ohjausta ja kehittämistyötä.

2.5 Vaikutukset yrityksiin

1 Edistää yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla / parantaa yritysten toimintaympäristöä

Kuopion maaseutualueilla kuten Palonurmi, Syvänniemi, Vehkalampi ja Muuruveden alueilla toimii useita pienyrityksiä, erityisesti maa- ja metsätalouden, urakointipalvelujen, matkailun, palveluiden ja pienimuotoisen teollisuuden aloilla. Nykyinen toimintamallin jatkaminen ei muuta yritystoiminnan toimintaedellytyksiä. Alueen toimivat kyläkoulut ja kylien päiväkodit lisäävät alueen lapsiperheiden sitoutumista asuinpaikkaansa ja houkuttelevat myös uusia asukkaita. Tämä tukee työvoiman saatavuutta. Maanviljelijäperheille erityisesti päivähoiton saatavuus lähellä tilaa on erittäin tärkeää tilan yritystoiminnan kannalta. Se tukee toiminnan jatkuvuutta yrittäjien ajankäytön ja jaksamisen kautta. Joillekin yksittäisille tiloille päivähoitopalvelun saatavuus on elinehto maatilan jatkamiselle.

2 Yritystoiminnan monipuolistumiseen, markkinarakenteeseen ja liiketoimintaan

Kuopion maaseudulla on yhteensä noin 1 870 yritystä ja yli 5 000 työpaikkaa, joista suuri osa liittyy luonnonvara-aloihin, kuten alkutuotantoon, maidon- ja naudanlihantuotantoon, urakointiin ja metsänhoitoon. Lisäksi erityisesti Nilsiässä, Tahkon ympärillä on vahvaa matkailualan liiketoimintaa. Nykyinen vaihtoehto ylläpitää yritystoiminnan edellytyksiä, joskin on nähtävissä, että globaalit trendit teknologian ja tuottavuuden kehitymisestä vaikuttavat myös maaseudun yritystoimintaan. Maaseudun yritystoiminta digitaalistuu, tehostuu ja robotisoituu samoin kuin muu yritystoiminta. Rahoitusmarkkinan haasteet ovat myös osasyynä siihen, että yritysten määrä maaseutualueilla vähenee. Liiketoimintaan ei saa välttämättä lainaa, kun maaseudun kiinteistöt eivät kelpaa pankeille vakuuksiksi.

3 Työpaikkojen muodostumiseen

Edellisissä kohdissa on mainittu syitä yritysten säilymiseen ja kehittymiseen liittyen. Vuonna 2018 alkutuotannossa työskenteli 10,9 % Kuopion maaseudun työllisistä. Jalostuksessa työskenteli 21,1 % ja palveluissa yhteensä 66,1 %. Palvelualat ovat kasvaneet lähes kaikilla alueilla. Rakentaminen ja teollisuus ovat vähentyneet ja vähentyvät tulevaisuudessakin useilla maaseutualueilla. Etätyö ja yrittäjyys tuovat uusia mahdollisuuksia. Alueen väestön ikääntyminen lisää hoivapalveluiden työpaikkoja ja mahdollistaa myös alan yrittäjyyden monelle maaseudun asukkaalle.

Nilsiän työpaikkojen määrä on pysynyt melko vakaana. Kasvua on erityisesti matkailussa ja rakentamisessa (Tahkon alue). Palvelualat työllistävät alueella eniten. Nilsiässä Palonurmen koulun ja päiväkodin vaikutuspiirissä on useita isoja maatiloja. Karttulassa rakentamisen ja teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet ja siten palvelualat ja hoivatyö korostuvat. Juankoskella teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet, mutta palvelualat kasvaneet. Koulutus ja sosiaalipalvelut ovat merkittäviä työllistäjiä. Vehmersalmella pienyritykset ja maatilat työllistävät.

Työpaikkojen määrä on maltillisessa laskussa, mutta etätyö ja monipaikkaisuus ovat kasvussa. Etätyön normalisoituessa maaseutu on saanut uudenlaista muuttoliikettä. Tämä kehitys todennäköisesti myös jatkuu,

mikäli päivähoito- ja koulupalvelut sekä toisaalta kaupalliset palvelut maaseudulla säilyvät. Isossa kuvassa kuitenkin maaseudun väestö ikääntyy keskiarvoa nopeammin, mikä tarkoittaa väistämättä myös työpaikkakehityksen laskevaa suuntaa.

4 Yritysten kehittämiseen

Päiväkotien ja koulujen säilyminen antaa uskoa yrityksille, että alueelle kannattaa investoida ja kehittää yritystään. Tällöin työntekijöiden saatavuuteen voidaan luottaa. Toisaalta jo pelkkä lakkauttamisuhka, joka on nyt noussut esille saattaa vaikuttaa yritysten päätöksiin yrityksen kehittämisestä ja uusista investoinneista.

5 Yritysten työvoiman saantiin

Nykyinen palveluverkko ja sen säilyminen ylläpitää maaseudun osaamista ja työllistymistä sekä työpaikkojen määrän pysyvyyttä. Työväestö vanhenee ja osaavan työvoiman saamiseksi on tehtävä paljon nykytilanteessakin (sukupolvenvaihdokset, osaavan työvoiman saanti).

6 Yritysten tavara- ja työpaikkaliikenteeseen

Ei vaikutuksia tavara- ja työpaikkaliikenteeseen.

7 Yritysten asiakasvirtaan

Yritysten, erityisesti kaupan alan yritysten asiakasliikenne seurailee asukkaiden muuta liikkumista. Vain harvaan liikkeeseen tai kauppakesittymään lähdetään asioimaan ilman muuta syytä. Siten esimerkiksi kyläkauppojen ja muiden päiväkotien ja koulujen läheisten kaupallisten yritysten asiakasvirta on osin riippuvainen koulun tai päiväkodin säilymisestä. Nykyisen palveluverkon säilyminen ei tuo merkittäviä muutoksia ihmisten asiointiliikenteeseen.

8 Yritysten osallistumiseen julkisiin hankintoihin

Ei juuri vaikutuksia yritysten osallistumiseen julkisiin hankintoihin.

3 Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi - palveluverkkosuunnitelma

Arviointi tilanteesta, palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet
toteutettaisiin

3.1 Strategiavaikutukset

Kuopion strategia: Kuopio 2030 strategia

1 Hyvinvoiva ja yhteisöllinen

Suunnitellut palveluverkoston muutokset mahdollistavat resurssien keskittämisen ja palvelujen laadun parantamisen. Perusopetuksen oppilaat ja varhaiskasvatuksen lapset saavat käyttöönsä nykyaikaisemmat ja monipuolisemmat oppimisympäristöt, joissa tuki ja opetus- ja kasvatuspalvelut ovat paremmin saatavilla ja opetussuunnitelman edellyttämä laatu on korkeampaa. Tämä edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä oppimisen tasa-arvoa. Uusissa yksiköissä yhä useammalle lapselle tarjoutuu mahdollisuuksia harrastuksiin ja yhteisöllisiin tapahtumiin koulupäivien yhteydessä sekä lisäksi mahdollisuuksia solmia uusia kaverisuhteita samanikäisten ja samanhenkisten kavereiden kanssa. Osaa oppilaista uusi koulu voi aluksi pelottaa. Opettajien rooli on keskeinen niin yhteisöllisyydessä kuin siirtyvien oppilaiden tukemisessa uuteen kouluun. Jos koulukiinteistö siirtyy yksityisen tai järjestön omistukseen, voidaan perusopetuksen ulkopuolista palvelutarjontaa mahdollisesti jatkaa ja kehittää. Yhteisöllinen toiminta voi siirtyä myös maaseututaajaman keskustaan, jossa mahdollisuuksia ja yhteistöllistä palvelutarjontaa on enemmän.

2 Elinvoimainen ja kasvava

Koulun tai päiväkodin lakkauttaminen vaikuttaa alueen vetovoimaan ja houkuttelevuuteen, jolloin uusien alkutuotannon tai maaseutuelinkeinojen harjoittajien muuttaminen alueelle voi vähentyä (mm. tilan myyntitilanne). Muutos voi johtaa tilojen tai yritystoiminnan vähenemiseen alueella. Esitetyt toimenpiteet voivat vaikuttaa asuinkiinteistöjen kysyntään hieman. Kiinteistöjen hintataso harvemmin asutulla maaseudulla on jo melko alhainen ja vesistöjen rannoilla sijaitsevat kiinteistöt säilyttävät arvonsa aina paremmin muutoksista huolimatta. Lisääntyvä koulukuljetus voi lisätä kuljetusyritysten kysyntää. Kaupungin taloudelliset resurssit voidaan uuden palveluverkon myötä kohdentaa tehokkaammin kehittämiseen ja investointeihin, mikä tukee elinvoiman ja kasvun tavoitteita. Keskitetyt ja laadukkaat palvelut lisäävät myös Kuopion houkuttelevuutta uusille asukkaille, osaajille ja yrityksille.

3 Ilmasto- ja resurssiviisas

Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet lisäävät yksityisautoilua ja koulukuljetuksia. Kaupunkialueella päiväkotien saavutettavuus säilyy pääsääntöisesti hyvänä ja osalla perheitä palvelun saatavuus voi parantua. Päiväkotien lakkauttaminen Länsi-Puijolta, Kelloniemestä ja Leväseltä pidentää joidenkin perheiden päiväkotimatkoja. Muutos hankaloittaa päiväkoti- ja koulumatkojen liikkumista kestäväillä kulkumuodoilla ja voi lisätä lasten kuljettamista autoilla kouluihin tai päiväkoteihin. Päiväkodin sijainti on olennaisessa osassa, kun kannustetaan liikkumaan arkimatkoihin kestäväillä kulkumuodoilla esim. pyörällä tai joukkoliikenteellä. Maaseutualueella osalla perheistä kuljetusmatkat päiväkotiin voivat pidentyä.

Maaseutualueella esitetyt toimenpiteet edellyttävät koulukuljetusten lisäämistä lakkautettavan koulun/yksikön lapsille. Yläkouluratkaisu pidentää oppilaiden koulumatkoja etenkin Vehmersalmen osalta maaseutualueella, mutta myös Neulamäen oppilaiden koulumatkoja kaupunkialueella. Joidenkin oppilaiden koulumatkat voivat myös lyhentyä, kun osan alueiden yläkoulu muuttuu (esim. Hiltulanlahti, jonka yläkouluksi

muuttuu Pyörön koulu). Lasten kuljetusmatkat muun muassa terveys- ja sosiaalipalveluihin kesken koulupäivän voivat olla aiempaa pidempiä ja aiheuttaa lisää päästöjä.

Maaseudun palveluiden ja väestömäärän vähetessä huoltovarmuus ja kriisinsietokyky heikkenevät.

Palveluverkoston uudistaminen mahdollistaa vanhojen ja tehottomien rakennusten käytön vähentämisen, mikä pienentää energiankulutusta ja ylläpitokustannuksia. Palveluverkon tiivistäminen tukee kaupungin ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteita, kuten hiilineutraaliuden saavuttamista ja kiertotalouden edistämistä.

4 Uudistuva ja yhdessä tekevä

Esitetyt toimenpide-ehdotukset tukevat kaupungin kestäväää taloutta ja kuntayhteistyötä. Lasten määrän vähentyessä on uskallettava tehdä uudistuksia palveluverkkoon. Palveluverkkosuunnittelun aikana on kannustettu kuntayhteistyöhön useilla suunnilla. Mm. Pajulahti – Kuuslahti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäminen yhteistyössä Siilinjärven kunnan kanssa tutkitaan. Varhaiskasvatuksessa yhteistyö naapurikuntien kanssa on mahdollista maksusitoumusten kautta, mikäli naapurikunnan yksiköissä on tilaa.

Suunnitellut muutokset mahdollistavat henkilöstön osaamisen kehittämisen ja yhteistyön vahvistamisen suuremmissa yksiköissä. Työyhteisöjen hyvinvointi paranee, kun resurssit riittävät laadukkaaseen johtamiseen ja henkilöstön tukemiseen.

5 Poikkileikkaavat tavoitteet: Digitaalisuus, kumppanuus, kansainvälisyys

Digitaalisuus lisääntyy palveluiden siirtyessä verkkoon. Uudenlaisia kumppanuusmahdollisuuksia syntyy kouluverkoston ylittäessä kuntarajoja. Kumppanuutta toteutetaan yhteistyötä tekemällä naapurikuntien kanssa palveluverkon ratkaisuissa.

Yksiköiden keskittäminen mahdollistaa resurssien tehokkaamman kohdentamisen digitaalisten oppimisympäristöjen ja palvelujen kehittämiseen. Suuremmissa yksiköissä digitaalisia ratkaisuja voidaan ottaa käyttöön laajemmin ja tasalaatuisemmin, mikä parantaa oppilaiden ja henkilöstön mahdollisuuksia hyödyntää digitaalisuutta arjessa ja opetuksessa.

Keskitettyt yksiköt helpottavat yhteistyötä eri toimijoiden, kuten yritysten, järjestöjen ja korkeakoulujen kanssa. Kumppanuushankkeet ja yhteiset kehittämisprojektit ovat helpommin toteutettavissa, kun resurssit voidaan kohdistaa isompiin yksiköihin. Tämä voi vahvistaa kaupungin kykyä rakentaa vaikuttavia ja innovatiivisia kumppanuuksia.

Suuremmat ja kehittyneemmät yksiköt tarjoavat paremmat edellytykset kansainvälisten projektien ja verkostojen toteuttamiseen. Henkilöstön osaamista voidaan kehittää systemaattisemmin, ja oppilaille voidaan tarjota monipuolisempia kansainvälisiä mahdollisuuksia. Kaupungin asema kansainvälisesti houkuttelevana osaamiskeskittymänä vahvistuu.

3.2 Vaikutukset ihmisiin

1 Palvelujen saatavuuteen ja yhdenvertaisuuteen, sekä laatuun

Varhaiskasvatus

Kaupunkialueen varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelman arviointi

Kaupunkialueen varhaiskasvatusikäisten määrä kasvaa väestöennusteen mukaan 560 lapsella ollen vuonna 2035 noin 6 370 lasta. Kaupunkialueelle esitettyjen muutosten myötä arvioidaan palvelutarjonnan säilyvän hyvänä. Etäisyys lähimpään päiväkotiin kaupunkialueella on palveluverkkosuunnitelman mukaisten esitysten myötä alle 1 km noin 80,5 %:lla nykyisistä päiväkotiköyisistä. Nykyisellä päiväkotiverkolla vastaava osuus on 85,5 %. Varhaiskasvatuksen palvelujen saavutettavuus on erittäin hyvä.

Lähimmän päiväkodin saavutettavuus heikkenee suunnitelman myötä selvimmin Kelloniemessä, Länsi-Puijolla ja Leväsellä esitettyjen päiväkotien lakkautusten myötä. Länsi-Puijo-Rypysuon alueen lähimmät päiväkodit ovat palveluverkkosuunnitelman mukaisessa esityksessä Julkulassa (Toukola ja Norlandia Pouta) ja Puijonlaaksossa (Puijonlaakson päiväkoti ja Sinikello). Kelloniemeläisille lähin päiväkoti on uusi Saarikellon päiväkoti Saarijärvellä. Leväsellä asuville lähimpiä ovat Rauhalahden ja Jynkän päiväkodit. Seuraavassa taulukossa on kuvattu keskimääräinen nykyisten päiväkotiköyisistä matka lähimpään päiväkotiin palveluverkkosuunnitelman mukaisella päiväkotiverkostolla edellä käsitellyillä alueilla:

Alue	Keskimääräinen etäisyys lähimpään päiväkotiin (palveluverkkosuunnitelma)
Länsi-Puijo/Rypysuo	1335 metriä
Kelloniemi	1363 metriä
Levänen	1345 metriä

Etäisyydet eivät muutu merkittävästi. Toisaalta edellä mainituilla alueilla myös joukkoliikenneyhteydet ovat hyvät.

Esitetyillä uudisrakentamisilla tai peruskorjaamisilla pystytään tarjoamaan uudet, terveet, turvalliset ja nykymuotoiseen kasvatukseen ja opetukseen suunnitellut toiminnalliset tilat, jotka parantavat kasvatuksen ja opetuksen laatua. Esitysten jälkeen kuntoluokkaan 1 tai 2 jäisi enää yksittäisiä varhaiskasvatuksen yksiköitä.

Alla on esitetty alueittain ne toimenpiteet, jotka kohdistuvat kunnalliseen palveluverkkoon vuoteen 2035 mennessä kaupunkialueella:

- Haapaniemen päiväkoti, uusi (Haapaniemi)
 - Mölymäen päiväkoti (väliaikainen vuokratila), lakkauttaminen (Haapaniemi)
- Inkilänmäen päiväkoti (kuntoluokka 1), purku ja uuden rakentaminen (Inkilänmäki)

- Kaarenhovin päiväkotikoti (kuntoluokka 1), purku ja uudisrakentaminen tai peruskorjaus ja laajennus (Litmanen)
- Saarikellon päiväkotikoti, uusi (Saarijärvi)
 - Kelloniemen päiväkotikoti (2 ryhmää, kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Kelloniemi)
 - Pitkälammien päiväkotikoti (2 ryhmää), lakkauttaminen (Saarijärvi)
 - Männistön vanha päiväkotikoti (kuntoluokka 1), lakkauttaminen (Männistö)
- Pirtin uusi päiväkotikoti, uudisrakentaminen (Pirtti)
 - Kuoppamäen päiväkotikoti (kuntoluokka 3), lakkauttaminen (Pirtti)
 - Takkapolun päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Pirtti)
- Särkiniemen päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen ja uudisrakennus (Särkiniemi)
 - Leväsen päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Levänen)
- Toukolan päiväkotikoti (kuntoluokka 2), peruskorjaus ja laajennus (Julkula)
 - Länsi-Puijon päiväkotikoti A (kuntoluokka 1), lakkauttaminen (Länsi-Puijo)
- Maljapuron päiväkotikoti (väistötiloissa), peruskorjaus ja pieni laajennus (Keskusta)
- Pitkälahden uusi päiväkotikoti, koulutilojen käyttöönotto peruskorjauksella (Pitkälähti)
 - Maunolanmäen päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Litmanen)
 - Petosenmutkan päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Litmanen)
 - Tuuliviirin päiväkotikoti (kuntoluokka 1), lakkauttaminen (Litmanen)
- Neulamäen uusi päiväkotikoti, uudisrakentaminen (Neulamäki)
 - Neulasen päiväkotikoti (2 ryhmää, kuntoluokka 1), lakkauttaminen (Neulamäki)
 - Tuohikontin päiväkotikoti (kuntoluokka 2), lakkauttaminen (Neulamäki)
 - Tukkipojan päiväkotikoti (kuntoluokka 1), lakkauttaminen (Neulamäki)
- Peukaloisen uusi päiväkotikoti, uudisrakentaminen (Hiltulanlahti)
- Pikkulinnan päiväkotikoti (väliaikainen vuokratila), lakkauttaminen (Linnanpelto)
- Rantapuiston päiväkotikoti, lakkauttaminen (Lehtoniemi-Keilankanta)

Maaseutualueen varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelman arviointi

Suunnitelman mukaan Melalahden päiväkodin alaisuudessa toimiva Vehkalammien varhaiskasvatuksen yksikkö lakkautetaan. Melalahden päiväkodissa on yksi lapsiryhmä tyhjillään ja muita vapaita paikkoja ja sinne on mahdollista viedä lapsia hoitoon. Mikäli vanhempien työpaikka on Kuopiossa tai Siilinjärvellä, on Riistaveden suunta perheelle työmatkaliikenteeseen nähden vastainen, jolloin varhaiskasvatuksen paikka voidaan tarjota työpaikan suunnalta Kuopiosta tai Siilinjärven Toivalan alueelta, jos yksiköissä on tilaa.

Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttaminen tukee valtuuston asettamaa linjausta keskittää maaseudun palvelut suurempiin taajamiin ja elinvoimaisimpiin kyläkeskuksiin, sillä se vahvistaa Riistaveden taajaman elinvoimaa, varhaiskasvatuspalveluita ja niiden säilymistä.

Palonurmen ryhmäperhepäivähoidon (yksikössä on 12 lasta) toiminta lakkautetaan ja lapsille tarjotaan hoitopaikkaa toisesta yksiköstä. Paikkaa voidaan tarjota Nilsin päiväkodista, alueen perhepäivähoidosta tai muusta perhettä palvelevasta suunasta, mukaan lukien naapurikuntien välinen yhteistyö. Tällä hetkellä Palonurmen alueella (itäisen Nilsin suunnittelualueella) on 0-5-vuotiaita lapsia noin 30-35 ja ennuste on noin 20-25 lasta vuosina 2030 ja 2035. Laskennallinen palveluntarve on tällä hetkellä noin 30 lapselle ja tulevaisuudessa vuonna 2035 noin 15-20 lapselle. Palonurmen ryhmäperhepäivähoidon lakkauttaminen tukee valtuuston asettamaa linjausta keskittää maaseudun palvelut suurempiin taajamiin ja elinvoimaisimpiin kyläkeskuksiin, sillä se vahvistaa Nilsin taajaman elinvoimaa, varhaiskasvatuspalveluita ja niiden säilymistä.

Muuruveden päiväkoti lakkautetaan ja alueen perheille tarjotaan vaihtoehtoisia päivähoitopaikkoja Riistavedeltä tai Juankoskelta tai muualta huoltajien työmatkan varrelta, kuntayhteistyön mahdollisuudet huomioiden. Muuruveden päiväkodin lakkauttaminen tukee valtuuston asettamaa linjausta keskittää maaseudun palvelut suurempiin taajamiin ja elinvoimaisimpiin kyläkeskuksiin, sillä se vahvistaa Juankosken ja Riistaveden taajamien elinvoimaa, varhaiskasvatuspalveluita ja niiden säilymistä.

Vehkalammin yksikön, Palonurmen ryhmäperhehoidon ja Muuruveden päiväkodin lakkauttamisen jälkeen alueen lapsille on tarjota paikkoja lähiyksiköissä. Lakkautukset voivat heikentää palveluiden saavutettavuutta alueella ja pidentää perheiden palveluiden käyttömatkoja.

Tässä on esitetty kaikki ne toimenpiteet, jotka kohdistuvat kunnalliseen palveluverkkoon vuoteen 2035 mennessä maaseutualueella:

- Muuruveden päiväkoti (kuntoluokka 5), lakkauttaminen
- Pajulahden päiväkoti (kuntoluokka 4), koulun käyttöön ja lasten ohjaaminen Kuuslahden yksikköön (kuntayhteistyö Siilinjärven kunnan kanssa).
- Palonurmen ryhmäperhepäivähoito, lakkauttaminen
- Syvänniemen päiväkoti (kuntoluokka 5), laajentaminen koulun tiloihin.
- Vehkalammin yksikkö (kuntoluokka 3-4), kuuluu Melalahden päiväkotiin, lakkauttaminen

Perusopetus

Pohjoisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Kettulan uusi koulu rakennetaan nykyiselle tontille. Vanha koulu puretaan. Tällä hetkellä koulun mitoitus on noin 300 oppilaalle ja lisäksi esiopetukseen noin 50 oppilaalle. Koulun koko tarkistetaan hankesuunnittelun aikana ja uuden koulun mitoitus lasketaan tarkkaan, jotta uusi koulu vastaa palvelun tarpeeseen ja jotta koko pohjoisen alueen koulujen kapasiteetti tulee hyödynnettyä tehokkaasti.

Muutos ei vaikuta palvelun saatavuuteen alueella. Alueella on riski koulujen vajaakäytölle. Alueen koulujen oppilaaksiottoalueiden rajoja on mahdollista muuttaa.

Uudisrakennuksen toteuttaminen nykyiselle tontille mahdollistaa terveelliset, turvalliset ja nykyaikaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat opetussuunnitelman toteuttamista ja oppilaiden hyvinvointia. Uusi rakennus mahdollistaa myös esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistoiminnan, mikä tukee eheää kasvun ja opinpolkua. Uudisrakennus parantaa lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä. Lisäksi opettajien työolosuhteet ja mahdollisuudet henkilöstön yhteistyöhön paranevat, mikä lisää työssä viihtymistä. Tämä puolestaan tukee opetuksen laatua ja oppilaiden oppimisen jatkuvuutta.

Keskeisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Särkiniemen koulu lakkautetaan ja vanha koulu puretaan. Oppilaat ohjataan Haapaniemen ja Jynkän kouluihin. Niiralan yksikön tilat otetaan vähitellen vahvemmin alaluokkien käyttöön ja oppilaaksiottorajoja muutetaan Haapaniemen ja Niiralan yksikön välillä, jotta Särkiniemen alueen oppilaat (vuosiluokat 1–6) mahtuvat Haapaniemen kouluun. Jynkän koulun liikunnan painotusopetusta vähennetään tarvittaessa. Neulamäen koulu on tulossa peruskorjausikään suunnittelukaudella 2026–2035. Peruskorjauksen sisältö ja ajankohta selviävät lähivuosina. Savilahteen ei rakenneta alaluokkien koulua tulevilla suunnittelukaudella (vuoteen 2035 mennessä). Koulun tarve selvitetään myöhemmin 2030-luvulla.

Oppilaat mahtuvat muihin lähikouluihin (Haapaniemi ja Jynkkä) ja alueellinen koulujen kapasiteetti ja tilat saadaan paremmin hyödynnettyä ja tehokkaampaan käyttöön. Haapaniemen ja Jynkän koulujen tilat ovat riittävät vastaanottamaan Särkiniemen oppilaat, kun oppilaaksiottorajoja muutetaan suunnitelman mukaisesti. Niiralan yksikön kapasiteetti kasvaa ja tilat otetaan tehokkaammin käyttöön. Tämä tukee opetuksen järjestämistä ja tilojen optimaalista käyttöä.

Muutos vaikuttaa Särkiniemen alueen lasten palvelujen saavutettavuuteen. Särkiniemen oppilaaksiottoalueen nykyoppilaiden keskimääräinen koulumatka olisi noin 2250 metriä kulkiessa lähimmän koulun mukaan joko Haapaniemen tai Jynkän kouluun. Keskimääräinen koulumatka kasvaisi siis noin 1,3 kilometriä verrattuna nykytilanteeseen. Kaupunkialueella keskimääräinen koulumatkan pituus lähimpään kouluun on kouluittain tarkasteltuna välillä 0,7- 1,5 kilometriä. Kaupunkialueella asuvista oppilaista noin seitsemällä prosentilla koulumatka on nykyisin yli 2250 metriä. Oppilaiden koulureitit suunnitellaan ja reittien turvallisuuteen tehdään tarvittavat toimenpiteet. Joukkoliikenteen reitit tarkastellaan muutosta vastaaviksi ja muutetaan tarvittaessa (mm. yhteys Särkiniemestä Haapaniemelle).

Särkiniemen koulu on kaupunkialueen pienin alaluokkien koulu. Särkiniemen koulun lakkautus ja oppilaiden siirto suurempiin yksiköihin parantavat mahdollisuuksia toteuttaa opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita. Suuremmissa kouluissa on paremmat edellytykset tarjota oppimisen tukea, opiskeluhuollon palveluita ja valinnaisaineita.

Suunnitelman mukaan alueen lapset siirtyvät kahteen eri kouluun. Tämä voi aluksi vaikuttaa lasten keskinäisiin sosiaalisiin suhteisiin ja heikentää alueen yhteisöllisyyttä. Toisaalta Kuopiossa on useita lähiöitä, joissa ei ole omaa alakoulua, mutta alueen vetovoima ja yhteisöllisyys on silti säilynyt hyvänä (esim. Inkilänmäki, Männistö, Linnanpelto, Julkula, Rautaniemi, Levänen, Kelloniemi).

Alueen palveluiden heikentämisellä arvioidaan olevan negatiivisia vaikutuksia Särkiniemen-Särkilahden alueen kaupunkirakenteen kehittämiseen tulevaisuudessa. Lähipalvelujen heikkenemisellä voidaan olettaa

olevan heikentävä vaikutus myös olevan rakennuskannan korjaamista ja asukasjakauman kehitystä tukeviin olosuhteisiin.

Keskeisen kaupunkialueen täydennysrakentaminen on kaupunkisuunnittelun painopiste tulevana vuosina, jolloin asukasmäärän ennakoidaan kauttaaltaan kasvavan mikä voi aiheuttaa paineita palveluverkostolle.

Eteläisen kaupunkialueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Perusopetus luopuu Pitkälähden kiinteistön (Pitkälähden yksikkö) käytöstä ja koulu suunnitellaan ja peruskorjataan varhaiskasvatuksen käyttöön. Pitkälähden oppilaat siirtyvät Pyörön kouluun. Hiltulanlahden koulun käydessä ahtaaksi vuonna 2028 tutkitaan sen 6. vuosiluokan oppilaiden siirtoa Pyörön kouluun. Samaan aikaan muutetaan Pyörön, Aurinkorinteen sekä Pirtin koulujen oppilaaksiottorajoja, jotta Pyöröön saadaan tilaa Hiltulanlahden oppilaille. Uusia tiloja ei investoida perusopetuksen alaluokkien käyttöön Hiltulanlahden koululle. Pyörön yhtenäiskoulu on peruskorjaustarpeessa ja se tullaan korjaamaan tulevilla kymmenvuotiskaudella (alaluokkien ja yläluokkien kiinteistöt). Peruskorjauksen sijaan koulu voidaan tarvittaessa toteuttaa uudisrakentamisena.

Eteläisen kaupunkialueen koulut ovat tällä hetkellä lähes täynnä (95 % täyttöaste), mutta ennusteen mukaan oppilasmäärä vähenee vuoteen 2035 mennessä, jolloin oppilaat mahtuvat kouluihin hyvin ilman Pitkälähden yksikköä. Pyörön kouluun siirtyminen on saavutettavuuden kannalta järkevä ratkaisu, mutta edellyttää alueen oppilaaksiottorajojen tarkistamista. Pitkälähden yksikön lakkauttaminen lisää oppilaiden koulumatkan pituutta enintään 1,3 km. Liikkuminen Pyörön koululle on turvallista.

Pitkälähden yksikön lakkauttaminen mahdollistaa opetuksen keskittämisen suurempaan yksikköön, jossa on pienempää yksikköä paremmat edellytykset toteuttaa opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet ja tukimuodot, kuten oppimisen tuki ja opiskeluhuolto. Pitkälähden yksikössä opetushenkilöstöllä on tällä hetkellä rajalliset mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Pyörön koulussa mahdollisuudet ovat laajemmat.

Koulupäivien pituuteen lakkautuksella ei myöskään ole merkittäviä vaikutuksia. Vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet säilyvät ennallaan ja entisen koulun iltakäyttö on edelleen mahdollista, koska koulun tilat ovat jatkossakin Kuopion kaupungin omistuksessa varhaiskasvatuksen tiloina.

Pyörön koulun peruskorjaus tai uudisrakennus mahdollistaa opetuksen järjestämisen terveellisissä ja toimivissa tiloissa. Tämä tukee henkilöstön työhyvinvointia ja oppilaiden oppimisen jatkuvuutta. Samalla voidaan vahvistaa alueen koulujen välistä yhteistyötä ja resurssien tehokasta käyttöä.

Itäisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Palonurmen koulu lakkaa lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen (Kv 24.2.2025). Oppilaat siirtyvät Nilsin yhtenäiskouluun. Oppilaiden koulukuljetusreitit tarkastellaan muutoksen yhteydessä. Vehkalammin yksikkö lakkautetaan lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen. Vanha koulukiinteistö puretaan tai myydään. Vehkalammin yksikön oppilaat siirtyvät Riistaveden yhtenäiskouluun, jonka hallinnon alainen yksikkö jo on. Oppilaiden koulukuljetusreitit tarkistetaan muutoksen yhteydessä. Muuruveden koulu lakkautetaan lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen. Vanha koulu myydään. Muuruveden oppilaat ohjataan

lähikouluperiaatteen mukaan Juantehtaan kouluun tai Riistaveden yhtenäiskouluun. Oppilaiden koulukuljetukset suunnitellaan uudelleen muutoksen yhteydessä. Pajulahden koulun kohdalla edetään FCG:n selvityksen esityksen mukaisesti eli tarkastellaan yhteistyön mahdollisuus Siilinjärven kunnan kanssa Pajulahden ja Kuuslahden koulujen osalta. Yhteistyö selvitetään ja uusi järjestely otetaan käyttöön lähivuosien aikana.

Palveluverkkosuunnitelman mukaisten lakkautusten jälkeen alueen oppilasennusteen mukaiset oppilaat mahtuvat esitettuihin muihin alueen kouluihin. Lakkautukset pidentävät osalla oppilaita koulumatkoja nykytilaan verrattuna Suurin osa lakkautettavaksi esitettyjen koulujen oppilaista on jo nykyisin koulukuljetusten piirissä (Vehkalammin oppilaista 83 % ja Muuruveden oppilaista 58 %). Koulumatkat pitenevät osalla oppilaista, ja se voi jonkin verran lisätä lasten väsymystä, vähentää harrastusmahdollisuuksia ja heikentää omatoimisen liikkumisen määrää. Koulumatkojen piteneminen on kuitenkin melko kohtuullista, sillä matkat pitenevät molemmissa kouluissa keskimäärin 9 km yhteen suuntaan.

Palveluverkkosuunnitelman mukaiset lakkautukset parantavat opetuksen järjestämisen edellytyksiä sekä opetuksen laatua ja yhdenvertaisuutta. Lakkautusten myötä oppilaat siirtyvät lähialueen muihin yksiköihin: Palonurmen oppilaat Nilsian yhtenäiskouluun, Vehkalammin oppilaat Riistaveden yhtenäiskouluun ja Muuruveden oppilaat Juantehtaan kouluun ja Riistaveden yhtenäiskouluun. Nämä koulut eivät ole kooltaan suuria, mutta niissä on paremmat edellytykset järjestää opetussuunnitelman mukaista opetusta, kun oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut ovat säännöllisesti saatavilla ja ammattitaitoista henkilöstöä on riittävästi.

Lakkautettavat yksiköt ovat oppilasmäärältään pieniä (Palonurmi 18 oppilasta, Muuruvesi 52, Vehkalampi 76). Näissä kouluissa opetus on järjestetty yhdysluokissa, mikä vaikeuttaa opetussuunnitelman toteuttamista ja kuormittaa opettajia. Riistaveden koulu tarjoaa nykyaikaiset tilat. Riistaveden ja Juantehtaan koulussa on myös paremmat mahdollisuudet henkilöstön yhteistyöhön vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen.

Luoteisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Pulkonkosken koulu lakkaa lukuvuoden 2026–2027 alusta alkaen (Kv 24.2.2025). Oppilaat siirtyvät Maaninkajärven kouluun. Oppilaiden koulukuljetusreitit tarkistetaan muutoksen yhteydessä. Alueelle ei esitetä muita muutoksia.

Lounaisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Syvänniemen yksikössä 1.- ja 2.-luokkalaisten perusopetus lopetetaan ja oppilaat siirretään Karttulan Kissakuusenkouluun tai Pihkainmäen kouluun. Syvänniemellä on varhaiskasvatuksen puolella kysyntää, johon voidaan vastata tämän kiinteistön osalta. Oppilaiden koulukuljetusreitit sekä Karttulan Kissakuusenkouluun ja Pihkainmäen koulun oppilaaksiottoalueiden rajat tarkistetaan Syvänniemen yksiköstä luopumisen yhteydessä. Karttulan oppilaaksiottoalue tarkistetaan (Hirvilahti ja Rytty-Lepikko), jotta oppilaita voidaan tasata kouluihin aiempaa paremmin (Kissakuusenkoulu - Pihkainmäki – Von Wright).

Syväniemen yksikön oppilasmäärä on erittäin pieni (11 opp.). Koulu on yksiopettajainen ja siksi hyvin haavoittuvainen. Koulun oppilasmäärän ennuste on samansuuntainen eli oppilaiden määrän kasvua ei ole

odotettavissa. Isommassa koulussa on paremmat resurssit tarjota oppilaille opiskeluhoollon palveluita, ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea sekä tarvittaessa myös erityisluokkaopetusta. Lapsen edun mukaista ei ole se, että hänelle tulee ylimääräinen siirtymä ja sopeutuminen uuteen luokkaan ja kouluun 3. luokan alusta.

Syvänniemen yksikön lakkautus pidentää oppilaiden koulumatkoja ja lisää koulukuljetusten tarvetta. Tämä voi heikentää ainakin aluksi lasten jaksamista, vähentää omatoimista liikkumista ja vaikeuttaa osallistumista koulun jälkeiseen harrastustoimintaan.

Opetuksen järjestämisen yksiopettajaisissa yksikössä on erittäin haastavaa, kun kollegiaalinen vertaistuki puuttuu ja yhden opettajan vastuu koko koulupäivän ajan on jakamaton. Mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen puuttuvat, mikä lisää työntekijän kuormitusta ja riskiä osaamisvajeen syntymiselle henkilöstön vaihtuessa.

Koulurakennus on hyväkuntoinen ja edelleen käyttökelpoinen. Varhaiskasvatukselle olisi kysyntää nykyistä enemmän Syvänniemellä ja viime aikoina kaikki kylän lapset eivät ole mahtuneet kylälle varhaiskasvatukseen. Koulun tilat voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen lisätiloiksi ja yksikköön voidaan ottaa enemmän lapsia.

Eteläisen maaseutualueen alakoulujen ja alaluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Alueen koulujen osalta esitetään kaksi skenaariota:

1. Sekä Vehmasmäen että Kurkimäen koulut säilyvät ja ne peruskorjataan nykyisen kokoisiksi eli yksisarjaisiksi.
2. Vehmasmäen koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät Kurkimäen kouluun, johon tehdään peruskorjaus ja laajennus.

Ensimmäisessä skenaariossa Vehmasmäen koulusta luovutaan, jolloin investoinnit koskevat vain Kurkimäen koulua. Toinen vaihtoehto tarkoittaa, että molemmat koulut peruskorjataan. Molempien koulujen kuntoluokka on 1 eli ne vaatisivat välittömästi peruskorjauksen. Kurkimäen koululla tämä tarkoittaa vanhinta (valmistunut vuonna 1918) rakennusta.

Vehmasmäen koulun oppilasmäärä on vaihdellut viime vuosina 120–130 oppilaan välillä. Tällä hetkellä (syksy 2025) oppilaita on 125. Koulun oppilaaksiottoalue on Sotkanniemen, Pellesmäen, Vehmasmäen ja Airakselan alueet. Koulun oppilasmäärän ennuste on lähellä nykyistä myös tulevana vuosina (110 oppilasta vuonna 2035). Nykyinen ennuste perustuu viime vuosien kaltaiseen asuntorakentamiseen. Skenaariossa 1 koulukuljetusten tilanne säilyisi nykyisen laajuisena. Lukuvuonna 2024–2025 Vehmasmäen oppilaiden koulukuljetusten kustannus oli noin 123 000 euroa ja Kurkimäen oppilaiden kustannus oli 33 000 euroa.

Skenaariossa 1 molemmat koulut olisivat yksisarjaisia. Oppilaiden koulumatkat säilyisivät nykyisellään. Koulut toimisivat myös yhteisöllisinä keskuksina, mikä tukee lasten ja perheiden hyvinvointia. Koulumatkat pysyisivät kohtuullisina, ja suurin osa oppilaista voisi kulkea kouluun jalan tai pyörällä. Alueen infrastruktuuri on valmis ja yhteydet Kuopion keskustaan toimivat hyvin.

Skenaariossa 2 molempien koulujen oppilaat yhdistettäisiin Kurkimäen koululle ja Vehmasmäen koulusta luovuttaisiin. Uudisinvestoinnit sijoittuisivat Kurkimäen alueelle. Kurkimäen koulu laajennettaisiin

kaksisarjaiseksi nykyisen yksisarjaisuuden tilalle. Tämä mahdollistaisi pedagogisesti laadukkaan opetuksen, yhteisopettajuuden ja oppimisen tuen järjestämisen tehokkaasti. Tämä tarkoittaisi nykyisten yhteisten tilojen laajentamista sekä uusien luokkatilojen rakentamista. Koulu tulisi mitoittaa noin 300 oppilaalle, jonka lisäksi koulun tiloihin tulisi kaksi esikouluryhmää. Tilapalveluissa tontti on todettu ahtaaksi kaksisarjaiselle koululle. Tässä skenaariossa suuri osa Vehmasmäen koulun oppilaista jouduttaisiin kuljettamaan Kurkimäen koululle. Ainoastaan vuosiluokkien 4–6 oppilaista alle viiden kilometrin etäisyydellä asuvat oppilaat jäisivät kuljetusten ulkopuolelle. Kuljetuksen piiriin tulevien oppilaiden määrä nousisi nykyisestä 49 oppilaasta lähelle 90–110 oppilasta. Tämä tarkoittaisi vuositasolla noin kahden uuden linja-auton lisäämistä Vehmasmäen oppilaille eli kustannuksena noin 150 000 euron verran. Arviolta Vehmasmäen oppilaiden kustannukset olisivat noin 280 000 euroa. Suuremmassa koulussa oppilaat saisivat yhdenvertaisesti oppimisen tukipalveluita. Samalla kuitenkin Vehmasmäen koulun lakkauttaminen saattaa vaikuttaa negatiivisesti kylän vetovoimaisuuteen.

Kurkimäen koulun kiinteistöjen vuokratkustannukset ovat noin 461 000 euroa vuodessa ja Vehmasmäen kiinteistöjen noin 333 000 euroa vuodessa. Kurkimäen kiinteistön kustannukset nousisivat jonkin verran tilojen määrän lisääntyessä (arviota ei vielä ole saatavilla 22.9.2025), mutta vuokratkustannukset jäisivät todennäköisesti pienemmiksi kuin kahden koulun mallissa. Suunnitelman valmistumisvaiheessa skenaarioiden vertailu vaatii lisää laskelmia. Tämän vuoksi päätös skenaarion valinnasta tehdään myöhemmin, kun asiaan on saatu lisää tietoa. Tämä tarkoittaa investointikustannusten tarkempaa arviointia ja käyttökustannusten säästöjen laskentaa.

Kaupunkialueen yläkoulujen ja yläluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Palveluverkkosuunnitelmaa työstävä perusopetuksen työryhmä tarkasteli ja analysoi kaupunkialueen yläkouluverkkoa yhdeksän eri skenaarion avulla. Erilaisia skenaarioita muodostettiin koulujen määrän ja sijainnin erilaisilla vaihtoehtoilla yläluokkien opetukselle kaupunkialueella vuonna 2035. Työryhmän raportissa esitetään kolme eri skenaariota.

Skenaario 5.1. säilyttää muutoin nykyisen palveluverkon, mutta yläluokat lakkaavat Neulamäestä ja Jynkänlahden sijaan rakennetaan uusi isohko yläkoulu Lippumäen alueelle. Viiden yläkoulun skenaario tarkoittaa neljää isoa koulua, mikäli opetusta jatketaan viidentenä Puijonsarven koulussa (3-sarjainen). Tässä skenaariossa Jynkänlahden vanhan koulun peruskorjaus ei ole enää mahdollinen, koska 9-sarjainen yläkoulu ei mahdu laajennettuna nykyiselle tontille. Näin ollen tässä skenaariossa Lippumäen alueelle rakennetaan uusi koulu. Tämä vaihtoehto on taloudellisesti edullisin ratkaisu Kuopion kaupunkialueen yläkouluverkolle vuoteen 2035. Uusia kouluja rakennetaan kolme ja Pyörön koulu joko peruskorjataan tai korvataan uudisrakennuksella. Hatsala rakennetaan suunnitellusti 10-sarjaisena.

Skenaario 5.2. on täysin samat koulut sisältävä vaihtoehto kuin skenaario 5.1, mutta siinä Hatsalan kokoa keskustassa kasvatettaisiin 12-sarjaiseksi, jolloin Jynkänlahti voitaisiin toteuttaa pienempänä (7-sarjaisena) ja peruskorjaamalla nykyiselle tontille. Tällä suunnitelmalla voitaisiin vielä säästää hieman investoinneissa verrattuna skenaarioon 5.1.

Skenaario 6.1. säilyttää nykyisen palveluverkon sillä muutoksella, että yläluokat poistettaisiin Neulamäestä ja tämän tilalle rakennettaisiin uusi koulu Hiltulanlahteen 5-sarjaisena. Palveluverkossa olisi kuusi koulua ja se tarkoittaisi viiden koulun uudisrakentamista tai peruskorjaamista vuoteen 2035 mennessä. Tässä skenaariossa

Hatsala voitaisiin rakentaa suunnitellusti 10-sarjaiseksi ja Jynkänlahti ja Pyörö 7-sarjaiseksi (peruskorjaus/uudisrakentaminen). Tässä suunnitelmassa investoinnit olisivat selkeästi edellisiä skenaarioita suuremmat. Skenaario 6.1. olisi aiemmin tehdyn valtuuston päätöksen mukainen. Mikäli uusi koulu rakennettaisiin Etelä-Kuopioon, sen tulisi olla kaupunkirakenteen ja asuntoalueen sisällä eli Hiltulanlahdessa, joka on myös saavutettavuuden kannalta hyvä kaikille eteläisille maaseutualueille (Puutossalmi, Pellesmäki, Kurkimäki). Koulun koko olisi noin 350 oppilaalle, joka voisi olla pitkän aikavälin tähtäimellä optimaalinen, jos Vanuvuoren alueella rakentaminen alkaisi myöhemmin 2030-luvun lopulla. Toki koulun voisi suunnitella myös laajennettavaksi myöhemmin, koska Vanuvuoren alue on kokonaisuutena hyvin laaja (maksimissaan jopa 7000 asukasta) ja sen rakentaminen voi viedä vuosikymmeniä. Tämän vuoksi alueen väestönkasvun ja yläkoulukaisten oppilasmääriä on vaikea ennustaa vielä tässä vaiheessa.

Ohjausryhmä esittää, että Kuopion yläkouluverkko toteutetaan skenaarion 5.1. mukaisesti. Tämä skenaario on edullisin ja saavutettavuuden näkökulmasta erittäin hyvä. Uuden koulun rakentaminen vähentää vanhan kiinteistön peruskorjauksessa jäävää riskiä ja sen sijainti Lippumäessä parantaa selkeästi koulun saavutettavuutta Saaristokaupungin oppilaiden näkökulmasta (Rautaniemi, Lehtoniemi) verrattuna nykyisen Jynkänvuoren sijaintiin. Uudessa koulussa myös koulun tilatehokkuus, laadukkuus ja nykyaikaisuus saadaan varmistettua. Skenaariossa 5.1. kaikki muut yläkoulut paitsi Puijonsarvi muodostuvat melko samansuuruisiksi ja siksi myös tasa-arvoisiksi. Kaikki koulut ovat hyvin saavutettavissa julkisen liikenteen avulla ja yli viiden kilometrin koulumatkaa ei kaupunkialueella synny kuin vähäisessä määrin. Ainoastaan Hiltulanlahden eteläisimmältä asuntoalueelta etäisyys kouluun on yli 5 kilometriä ja tässä skenaariossa alueen kouluna toimisi Pyörön koulu. Eteläisen ja läntisen maaseutualueen oppilaat käyvät tässä suunnitelmassa keskustan kouluja, jonne kaikki julkisen liikenteen avoimet vuorot kulkevat jo muutoinkin.

Skenaariossa 5.1. koulujen koko pysyy kohtuullisena ja palvelut säilyvät alueellisesti kattavina ja saavutettavina. Skenaariossa saavutettavuus kokonaisuutena kaikille kaupunkialueen yläkoululaisille säilyy samalla tasolla, vaikka yläluokkien opetusta järjestetään viidessä koulussa nykyisen kuuden sijaan. Lippumäen koulun Jynkänlahtea parempi sijainti suhteessa Saaristokaupungin oppilaisiin parantaa alueellista saavutettavuutta. Neulamäen oppilaiden koulumatka pitenee. Skenaarion mukaisella yläkouluverkolla nykyoppilaiden matka lähimpään yläkouluun on alle kolme kilometriä noin 69 %:lla oppilaista (nykyverkko 67 %) ja alle viisi kilometriä noin 97 %:lla oppilaista (nykyverkko 95 %). Koulumatkat eivät siis kokonaisuutena pitene, eikä koulukuljetusten tarve kasva.

Skenaariossa 5.2. Hatsalan kasvattaminen 12-sarjaiseksi mahdollistaa suuremman oppilasmäärän keskittämisen keskustaan. Jynkänlahden koulun säilyttäminen ja peruskorjaus nykyiselle tontille 7-sarjaisena mahdollistaa alueellisen jatkuvuuden ja tarjoaa erityisesti Jynkän alueen oppilaille lyhyemmät koulumatkat kuin skenaario 5.1.

Skenaariossa 6.1. uudet ja peruskorjatut koulut tarjoavat terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt. Neulamäen yläluokkien poistuminen mahdollistaa tilojen käytön varhaiskasvatukselle ja kehittämisen lähipalvelukeskuksena. Palvelut kohdistuvat alueille, joissa yläkoulukaikaisia on eniten. Hiltulanlahden yläkoulun rakentaminen parantaa saavutettavuutta eteläisessä Kuopiossa. Neulamäen alueen oppilaiden koulumatkat kuitenkin pidentyvät nykyisestä.

Maaseutualueen yläkoulujen ja yläluokkien palveluverkkosuunnitelman arviointi

Maaseutualueella vuosiluokkien 7–9 opetusta tarjoavien koulujen palveluverkko muodostuu tulevaisuudessa viidestä sellaisesta yhtenäiskoulusta, joissa opetusta voidaan tarjota vähintään kaksisarjaisissa tai lähelle sitä olevissa kouluissa. Vehmersalmen yläluokat siirretään Riistaveden yhtenäiskouluun tai muihin oppilaiden kannalta lähimpiin kouluihin (tutkitaan yhteistyö Tuusniemen ja Leppävirran kanssa). Juankosken koulun oppilasmäärien kehitystä tarkastellaan uudelleen 2030-luvun taitteessa. Vuonna 2030 Juankosken oppilasmäärän ennuste on vuosiluokille 7–9 noin 90 oppilasta eli reilun yhden sarjan verran. Riistaveden yhtenäiskoulussa on tällä hetkellä (lukuvuosi 2025–2026) 91 oppilasta. Vehmersalmen oppilaista suurimmalle osalle lähin koulu tulee olemaan Riistaveden yhtenäiskoulu, jonka oppilasmäärä nousee noin 130 oppilaaseen lukuvuonna 2026–2027. Vehmersalmen koulu on muuttunut jo jonkin aikaa sitten yksisarjaiseksi vuosiluokkien 7–9 osalta eli oppilaita on vain yksi luokka/vuositaso. Riistaveden yhtenäiskoulu on myös muuttumassa vuosiluokkien 7–9 osalta yksisarjaiseksi ja opetuksen järjestämisen haasteet ovat Riistaveden koulussakin jo näköpiirissä.

Vehmersalmen vuosiluokkien 7–9 oppilaiden opetuksen siirtäminen Riistaveden kouluun parantaisi sekä Vehmersalmen että Riistaveden oppilaiden opetuksen laatua. Oppilaiden mahdollisuus syventävien taide- ja taitoaineiden valintoihin sekä valinnaisiin opintoihin paranisi ja oppilaanohjaaja sekä opiskeluhuollon palvelut olisivat useammin saatavilla. Isommassa koulussa olisi paremmat resurssit tarjota ryhmäkohtaista ja oppilaskohtaista tukea. Jos oppilas tarvitsisi erityisluokkaopetusta, sitä voitaisiin tarjota omassa koulussa. Opettajien työmäärät täyttyisivät paremmin, jolloin rekrytointihaasteet ja opettajien vaihtuvuus vähenisivät. Oppilaiden sivistykselliset oikeudet toteutuisivat entistä paremmin ja yhdenvertaisemmin muihin Kuopion oppilaisiin verrattuna.

Juankoskella molemmat perusopetuksen koulut ovat vajaakäyttöisiä. Toimenpiteenä tutkitaan koulujen yhdistäminen yhtenäiskouluksi ja toisesta kiinteistöstä luopuminen.

2 Sosiaaliseen elinympäristöön

Taloudellisesti tasapainoinen Kuopio -raportin Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteissä todetaan, että mikäli kyseisistä rakennuksista, joissa asukastilat sijaitsevat, luovutaan, asukastoimintaa toteutetaan muissa kaupungin omistamissa tiloissa, esimerkiksi kirjastoissa sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Korvaavia uusia tiloja ei järjestetä. Korvaavien tilojen osalta kaupunkialueella on pienemmissä saleissa tilaa, isommissa tilavajetta.

Suunnitelmassa on esitetty sellaisia toimenpiteitä, jossa koulun tilat eivät olisi enää kaupungin käytössä Muuruveden koululle, Vehkalammien yksikölle, Pitkälähdän yksikölle ja Särkiniemen koululle. Eteläisen maaseutualueen toisessa skenaariossa myös Vehmasmäen koulu poistuisi käytöstä. Näissä yksiköissä lukuvuonna 2024–2025 toteutunut ilta- ja viikonloppukäyttö sekä kansalaisopiston toiminta kuvataan alla.

Koulu/yksikkö	Iltakäyttö	Iltakäyttö	Viikonloppu-käyttö	Viikonloppukäyttö	Kansalaisopiston toiminta
Lukuvuosi 2024-2025	Varauksia ka. tunti / vko	Keskeisimmät käyttäjät	Varauksia ka. tuntia / vko	Keskeisimmät käyttäjät	Kurssia / osallistujaa
Kurkimäen koulu					18/225, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/49
Muuruveden koulu	3,1	Koulun oma käyttö, yhdistys, seurakunta, yksityishenkilö	1,4	Koulun oma käyttö, vaalit	6/94
Pitkälahden yksikkö	12,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	7,5	Koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, yhdistykset, vaalit	2/61
Särkiniemen koulu	11,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, as. Oy:t	3,7	Yhdistys, yksityishenkilöt, vaalit	10/94
Vehkalammin yksikkö	1,1	Yksityishenkilöt, Oy	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit, vanhempainyhdistys	8/77, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/56
Vehmasmäen koulu	9,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, seurakunta	1,5	Yksityishenkilöt, vaalit	6/88

Ilta- ja viikonloppu käytön osalta toimijat joutuvat hakemaan käyttövuoroja alueen muista tiloista. Maaseutualueella käytettävissä olevat tilat ovat todennäköisesti huonommin saavutettavissa.

Kansalaisopiston toiminnan osalta tilojen vähenemisen vaikutuksena on kansalaisten yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien heikkeneminen, mikäli korvaavia tiloja ei löydy. Kansalaisopisto voi toimia myös yksityisissä tiloissa esim. nuorisoseurojen tiloissa ja kylätaloilla. Kansalaisopisto-opiskelun vaikutukset on tutkitusti yhteisöllisyyttä, sosiaalista pääomaa ja terveyttä edistäviä.

3 Elintapoihin

Etäisyys lähimpään päiväkotiin kaupunkialueella on palveluverkkosuunnitelman mukaisten esitysten myötä alle 1 km noin 80,5 %:lla nykyisistä päiväkoti-ikäisistä.

Koulujen tilojen käyttöä liikunta- ja muuhun harrastustoimintaan on kuvattu yllä.

Lapsivaikutusten arviointi on lapsivaikutusten arviointiosiossa.

4 Terveysteen

Lapsivaikutusten arviointi on lapsivaikutusten arviointiosiossa.

5 Osallistumiseen

Lasten ja nuorten osallisuus toteutuu myös selvityksessä esitettyjen toimenpiteiden myötä kouluissa, oppilaitoksissa, varhaiskasvatuksessa ja nuorisotyössä edustuksellisesti (oppilas- ja opiskelijakunnat) ja arjen toiminnoissa.

Vaalilain (714/1998) mukaan jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. Esitys vaikuttaisi Särkiniemen koulun, Riistaveden koulun Vehkalammin yksikön ja Muuruveden koulujen äänestyspaikkoihin.

6 Väestöryhmien toimeentulo

Kuopiossa lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on koko maan ja Pohjois-Savon keskiarvon tasolla. Varhaiskasvatus mahdollistaa huoltajien työssäkäyntiä ja yrittäjyyttä.

Joissakin tilanteissa palveluverkkosuunnitelman toimenpiteillä voi olla vaikutuksia yritystoimintaan tai maataloustoimintaan. Työllisyyteen ja yrittäjyyteen liittyviä arvioita on kuvattu tarkemmin yritysvaikutusten arvioinnissa.

7 Yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon, kuten sukupuolten välinen tasa-arvo sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen

Palveluverkon uudistaminen voi lisätä lasten välistä eriarvoisuutta, jos matkat pitenevät ja palvelujen saavutettavuus heikkenee erityisesti syrjäseuduilla. Toisaalta suunnitellusti toteutetut uudistukset voivat kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja, jos niiden avulla voidaan keskittää resursseja ja parantaa palvelujen laatua ja saavutettavuutta kaikille lapsille ja nuorille. Ilman palveluverkon uudistamista on riskinä, että resurssit hajautuvat liikaa, jolloin palvelujen laatu ja yhdenvertaisuus heikkenevät. Tämä voi johtaa siihen, että osa yksiköistä ei pysty tarjoamaan riittävää tukea ja oppimismahdollisuuksia kaikille lapsille, mikä lisää eroja lasten välillä ja heikentää tasa-arvon toteutumista ja oppimisen laatua.

3.3 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon

1 Fyysiseen elinympäristöön ja viihtyvyyteen

Suunnitelman toteutuessa suurin osa korjaustarpeesta olevista varhaiskasvatuksen ja opetuksen yksiköistä peruskorjataan tai uudisrakennetaan. Tämä mahdollistaa toiminnan järjestämisen terveellisissä, turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa tiloissa.

2 Maaperään, vesistön ja luonnon monimuotoisuuteen

Muutoksella ei ole vaikutusta maaperään, vesistöihin tai luonnon monimuotoisuuteen.

3 Kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja varautumiseen

Molemmista vaihtoehdoista koituu ilmastovaikutuksia mm. rakennusten kuluttaman lämmön ja sähkön sekä ruoka- ja koulukuljetusten myötä. Toimenpiteet lisäävät koulukuljetuksia ja yksityistä autoilua, jonka seurauksena kasvihuonepäästöt lisääntyvät jonkin verran. Etäisyydet palveluihin kasvavat, joka kasvattaa autoilun päästöjä (oma auto tai koulukuljetus). Samaan aikaan luovutaan energiatehokkuudeltaan heikoista ja palveluverkon kannalta tarpeettomista kiinteistöistä, joiden osalta kasvihuonepäästöt vähentyvät tai poistuvat. Nyt olemassa olevat energiatehokkaammat kiinteistöt otetaan myös paremmin ja tehokkaammin käyttöön.

Purkavan uudisrakentamisen elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat pääsääntöisesti suuremmat kuin korjausrakentamisen päästöt. Toimenpiteiden kohdalla tutkitaan peruskorjaamisen mahdollisuus ja useita varhaiskasvatuksen muutoksen kohteena olevia yksiköt peruskorjataan ja laajennetaan, mikäli se on vain suinkin mahdollista kyseiselle kohdalle ja tontille ja mikäli vanha kiinteistö on järkevä säilyttää ja korjata. Peruskorjaus toteutetaan ainakin Maljapuron päiväkodin kohdalla ja seuraavien kohdalla se vaihtoehtona uudisrakentamiselle myös tutkitaan: Toukola, Kaarenhovi ja Pitkälahti.

Jotta selvityksessä esitettyjen toimien ilmasto- ja resurssivaikutuksista voitaisiin sanoa tarkemmalla tasolla jotakin, tulisi jokaisesta toimien kohteena olevasta varhais- ja perusopetuksen yksiköstä laatia erikseen tarkemmat laskelmat ja selvitykset. Tätä varten tarvitaan tieto kyseisen rakennuksen tulevasta käytöstä (ja sen kuluttamasta lämmöstä ja sähköstä tai purkamisen aiheuttamista päästöistä) sekä tieto siitä mihin oppilaat ovat siirtymässä ja miten koulukuljetukset ja ruokakuljetukset tullaan toteuttamaan (ajoreitit ja käytettävä kalusto).

Tutkitun tiedon mukaan suunnittelussa tulisi painottaa palvelujen saavutettavuutta kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Tämä on myös Viksu Kuopio –ohjelman tavoite. *Tiivistä rakennetulla kaupunkialueella* palvelujen tulisi olla saavutettavissa 15 minuutissa kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä, muutoin enemmistö valitsee liikkumiseen auton. Siirtyminen isompiin yksiköihin, jotka sijaitsevat nykytilaa harvemmassa, kasvattaa kuljetusmatkoja ja lisää todennäköisesti liikenteen päästöjä. Esimerkiksi päiväkotien lakkauttaminen keskeisellä kaupunkialueella lisää lasten kuljettamista päivähoidon omalla autolla.

Koulujen lakkauttaminen *maaseutualueilla* nostaa kuljetusten piirissä olevien oppilaiden määrää ja pidentää koulumatkoja. Kokonaisuudessaan koulukuljetuskilometrit sekä koulukuljetuksiin käytetyn kaluston määrä tulevat lisääntymään nykyisestä, mikä kasvattaa kuljetusten päästöjä. Joukkoliikenne ja ainakin suurin osa koulukuljetuksista liikennöidään maaseutualueilla ainakin lähitulevaisuudessa diesel-kalustolla. Kuljetusten päästövaikutusten tarkempi arviointi vaatisi koulukuljetusten uudelleen suunnittelemisen alueittain huomioiden muutokset kouluverkossa ja oppilaaksiottoalueissa.

4 Luonnonvarojen käyttöön, jätteiden määrään ja haitallisuuteen sekä kierrätysasteeseen

Rakentaminen käyttää merkittävästi luonnonvaroja. Korjausrakentamisen materiaalien kulutus on uudisrakentamista pienempää. Siltä osin kun ei ole tarvetta rakentaa uutta, on luonnonvarojen käytön kannalta järkevää, kun olemassa olevien rakennusten käyttö tehostuu.

5 Maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön

Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet voivat muuttaa uudisrakentamisen kohdalla alueen maisemaa, kaupunkikuvaa ja vaikuttaa mm. rakennuskulttuuriperintöön. Peruskorjaamalla voidaan kulttuuriperintöä säilyttää, suojella ja vaalia. Purkamalla kulttuuriperintöä voidaan hävittää.

6 Rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet voivat muuttaa rakennettua ympäristöä ja yhdyskuntarakennetta mm. uudisrakentamisen ja laajennusten kohdalla. Myös purkaminen muuttaa rakennettua ympäristöä ja yhdyskuntarakennetta.

Alueiden lähipalvelut tukevat tyypillisesti täydennysrakentamisen edellytyksiä ja toisaalta täydennysrakentaminen itsessään tukee kestävää palveluverkostoa ja kaupunkirakenteen pitkäjänteistä kehittämistä. Palveluverkoston karsimisella voi olla negatiivisia vaikutuksia yhdyskuntarakenteen kehittymiseen erityisesti alueilla, joilla muuten olisi painetta rakentamiselle.

3.4 Ennakkoarvio vaikutuksista kunnan talouteen ja henkilöstöön

1 Kunnan henkilöstöön

Suunniteltujen varhaiskasvatuksen päiväkotiverkoston muutokset vähentävät henkilötyövuosia, mutta kaikille vakituisille pystytään tarjoamaan paikka toisesta yksiköstä. Varhaiskasvatuksessa on paljon paikkoja, joita hoidetaan tällä hetkellä määräaikaisten ratkaisilla.

Huonokuntoiset ja toiminnaltaan sopimattomat tilat korvataan nykyvaatimusten mukaisilla tiloilla, näin varmistetaan terveelliset ja turvalliset olosuhteet sekä lapsille että henkilöstölle. Henkilöstön osaamisen keskittäminen isompiin yksiköihin ja työturvallisten olosuhteiden varmistaminen on vetovoimatekijä.

Perusopetus

Perusopetuksen osalta palveluverkkomuutokset eivät johda henkilöstön irtisanomisiin vaan virantoimituspaikan muutokseen. Opettajat on otettu Kuopion kaupungin opettajiksi, ja jos koulu lakkautetaan, opettajalle osoitetaan virantoimituspaikka toisesta koulusta. Kuopiossa eläköityy vuosittain useita opettajia, joten lakkautetun koulun opettajia voidaan siirtää toiseen kouluun eläköityneiden tai muuten irtisanoutuneiden opettajien tilalle. Vastaavasti koulunkäynninohjaajien toimipaikat voivat muuttua ja jossakin määrin myös työn sisältö. Oppilasmäärän vähetessä ohjaajien jo ennestään osa-aikaiset työt vähenevät.

Pienissä kouluissa (esim. Kurkimäki ja Vehmasmäki) rehtorit ovat luokanopettajan virassa ja toimivat opettajina, mutta heille on määrätty koulunjohtajan lisätehtävä. Koulun lakkautuessa rehtorin virantoimitusvelvollisuutta muutettaisiin niin, että koulunjohtajan lisätehtävä ja siihen liittyvä korvaus poistuisi ja koulunjohtaja jatkaisi luokanopettajan virassa.

Lapsimäärien vähenemisen seurauksena opettajien tuntimäärät vähenevät erityisesti yläkoulujen aineenopettajilta. Pienempien yksiköiden oppilaiden siirtäminen isompiin yksiköihin mahdollistaa paremmin opettajien työmäärien täyttymisen. Tämä vähentää erityisesti aineenopettajien kiertämistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Opettajilla ei ole tällöin tarvetta hakea lisätunteja muista kouluista, mikä on ollut kuormittavaa erityisesti pitkien välimatkojen vuoksi. Työyhteisöön kiinnittyminen helpottuu, kun opettajat työskentelevät päätoimisesti yhdessä yksikössä. Suuremmissa kouluissa veto- ja pitovoima kasvaa, mikä parantaa mahdollisuuksia saada pätevää henkilöstöä. Tämä tukee opetuksen laatua ja oppilaiden sivistyksellisten oikeuksien toteutumista yhdenvertaisesti.

Isommissa yksiköissä opiskeluhuollon henkilöstö (esim. kuraattorit, psykologit) on useammin paikalla ja työskentelytilat ovat tarkoituksenmukaisemmat. Tämä parantaa oppilaiden palvelujen saavutettavuutta ja mahdollistaa monialaisen yhteistyön, mikä tukee henkilöstön jaksamista ja työn laatua.

Suuremmissa kouluissa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Tämä vähentää yksittäisen työntekijän kuormitusta ja riskiä osaamisvajeen syntymiselle henkilöstön vaihtuessa. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät työhyvinvointia ja sitoutumista.

Kun huonokuntoiset ja toiminnaltaan sopimattomat tilat korvataan nykyvaatimusten mukaisilla tiloilla, varmistetaan terveelliset ja turvalliset olosuhteet sekä lapsille että henkilöstölle. Nykyisen opetussuunnitelman toteuttamista tukevat tilat ovat henkilöstölle innostavat ja vetovoimaiset. Keskittämisen myötä myös sijaisten saaminen helpottuu ja poissaolojen vaikutukset voidaan hallita paremmin. Nämä seikat parantavat työolosuhteita ja vähentävät sairauspoissaoloja. Muutoksen toteutuksessa on kuitenkin huolehdittava henkilöstön hyvinvoinnista ja osallistamisesta, jotta siirtymä sujuu hallitusti ja turvallisesti.

2 Kunnan talouteen

Kuopion talouden tasapainottamisohjelman palveluverkkoon kohdistuvat tavoitteet eivät toteudu täysmääräisesti palveluverkkosuunnitelman esityksellä. Suunnitelma edistää Kuopion julkisen palveluverkon kustannustehokkuutta ja tilojen käytön tehokkuutta. Suunnitelman mukaan pienten, osin heikkokuntoisten yksiköiden määrä vähenee ja palveluja keskitetään valtuuston tavoitteiden mukaisiin suurempiin yksiköihin. Lakkauttamalla pienempiä, huonokuntoisia varhaiskasvatuksen yksiköitä ja korvaamalla niitä uusilla, isommilla yksiköillä, saadaan taloudellista säästöä käyttö- ja henkilöstökustannusten osalta. Palvelujen käyttökustannukset alenevat suhteessa oppilaisiin tai lapsiin.

Koulujen lakkautusten myötä koulukuljetuskustannukset sekä joukkoliikenteen liikennöintikustannukset nousevat, kun kuljetettavia oppilaita on enemmän ja kuljetettavat matkat ovat pidempiä kuin aikaisemmin. Esitettyjen muutosten vaikutukset kuljetuskustannuksiin vaihtelevat toimipisteittäin ja niitä on arvioitu karkealla tasolla raportin kohdassa "Perusopetuksen palveluverkon muutosehdotusten taloudelliset vaikutukset ja arvio investoinneista vuoteen 2035". Tarkempi kustannusvaikutusten arviointi edellyttää tarkempia tietoja mm. tulevien luokkien oppilaiden määrästä, asuinpaikoista, oppilaaksiottoalueista sekä koulupäivien alkamis- ja päättymisajoista. Lisäksi kuljetukset tarkastellaan alueellisesti kokonaisuutena.

Suunnitelmassa useat 1-2 kuntoluokan päiväkodit on esitetty lakkautettavaksi tai peruskorjattavaksi. Palveluverkostosuunnitelman investoinnit vuosille 2026-2035 parantavat merkittävästi Kuopion palveluverkon kiinteistöjen kuntoa ja niiden tehokkuutta. Korjausvelka pienenee ja tilojen käyttöaste tulee kasvamaan. Rakentamatta tai peruskorjaamatta jäävistä kouluista säästöä syntyy yhteensä n. 31 M€

3 Tuloksellisuuteen, tuottavuuteen ja toimintatapoihin

Varhaiskasvatus

Toiminnan keskittäminen suurempiin yksiköihin mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön. Kiinteistön ylläpito- ja huoltokulut sekä hallintokulut vähenevät, minkä lisäksi henkilöstöresurssin ja työajankäyttö tehostuvat, kun luovutaan pienistä yksiköistä. Johtamistyö on helpompaa ja selkeämpää, kun yksikön johtajan työaika ei tarvitse jakaa usean yksikön kesken. Yhteisten toimintatapojen ja mallien ylläpitäminen ja kehittäminen mahdollistuvat, mikä lisää työviihtyisyyttä ja työvoiman pysyvyyttä.

Perusopetus

Toiminnan keskittäminen suurempiin yksiköihin parantaa tuloksellisuutta, kun resurssit kohdennetaan tehokkaammin. Oppilaat saavat käyttöönsä laajemmat oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut sekä monipuolisemmat ja nykyaikaisemmat oppimisympäristöt, mikä parantaa opetuksen laatua. Suuremmissa

yksiköissä on paremmat edellytykset toteuttaa opetussuunnitelmaa täysipainoisesti ja tarjota oppilaille yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen.

Toiminnan keskittäminen vähentää päällekkäisiä kustannuksia, kuten kiinteistöjen ylläpitoa, hallintoa ja henkilöstöresurssien hajautumista. Tämä mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön ja tuo säästöjä pitkällä aikavälillä. Opetushenkilöstön ja tukipalveluiden käyttö tehostuu, kun työpanos voidaan kohdentaa suurempiin oppilasryhmiin ja yhteisiin toimintamalleihin. Lisäksi investoinnit esimerkiksi oppimisympäristöjen kehittämiseen voidaan toteuttaa vaikuttavammin keskitetysti.

Koulujen yhdistäminen tukee yhtenäisten toimintatapojen ja pedagogisten käytäntöjen kehittämistä. Yhteistyö opettajien välillä lisääntyy, mikä mahdollistaa vertaisoppimisen, yhteissuunnittelun ja osaamisen jakamisen. Johtaminen selkeytyy, kun yksiköitä on vähemmän ja strateginen ohjaus voidaan toteuttaa johdonmukaisemmin. Tämä luo edellytyksiä pitkäjänteiselle kehittämistyölle ja vahvistaa kaikkien koulujen yhteistä toimintakulttuuria.

3.5 Vaikutukset yrityksiin

1 Edistää yritystoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla / parantaa yritysten toimintaympäristöä

Maanviljelijäperheille erityisesti päivähoiton saatavuus lähellä tilaa on erittäin tärkeää tilan yritystoiminnan kannalta. Päivähoiton siirtyminen kauemmaksi heikentää joidenkin maatilojen osalta yritystoiminnan edellytyksiä merkittäväksi, kun perheen lasten päivähoitoon vienti vie kohtuuttomasti aikaa ja lisää polttoainekustannuksia. Maaseudun pito- ja vetovoima heikkenee entisestään ja vaikuttaa vähentävästi elinkeinojen/palvelujen pysyvyyteen alueella. Osaavan työvoiman saatavuus heikkenee erityisesti maaseutuelinkeinoin – elintarvike/alkutuotanto – huoltovarmuus liittyen.

2 Yritystoiminnan monipuolistumiseen, markkinarakenteeseen ja liiketoimintaan

Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet lisäävät maaseudun yritystoiminnan haasteita ja vaarana on, että se yksipuolistaa yritystoimintaa ja heikentää liiketoimintamahdollisuuksia vähenevän asukasmäärän vuoksi. Kaupallisten palveluiden säilyminen on todellinen haaste, kun ihmisten asiointiliikenne muuttuu.

3 Työpaikkojen muodostumiseen

Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteet voivat vaikuttaa negatiivisesti maaseudun muuttoliikkeeseen, jolloin myös työpaikkojen syntyminen vähentyy. Maaseudulla väestö ikääntyy keskimääräistä nopeammin ja siksi erityisesti maaseudulla on tarve yritysten sukupolvenvaihdoksiin tai omistajanvaihdoksiin, jos jatkajaa ei löydy oman perheen sisältä. Koulujen ja päiväkotien lakatessa myös jatkajien löytyminen yritystoimintaan vaikeutuu.

4 Yritysten kehittämiseen

Palveluverkkosuunnitelman mukaiset päiväkotien ja koulujen lakkautuspäätökset vähentävät yritysten uskoa tulevaisuuteen ja vähentävät todennäköisesti yritysten halua kehittää liiketoimintaa tai investoida alueelle.

5 Yritysten työvoiman saantiin

Mikäli palveluverkkosuunnitelman mukaisten päiväkotien ja koulujen lakkauttamisten takia asukasmäärä vähenee, vaikeuttaa se myös maaseudun yritysten työvoiman saantia. Juankoski, Nilsia, Vehmersalmi, Karttula ja Maaninka ovat alueita, joissa väestö on vähentynyt, mutta työpaikkaomavaraisuus on korkea, mikä viittaa vahvaan paikalliseen elinkeinotoimintaan. Näillä alueilla on suurin riski siihen, että yritysten työvoiman saanti heikkenee ja se muodostaa esteen yritysten kehittymiselle paikkakunnalla. Vanhemmat voivat joutua muuttamaan työaikataulujaan tai vaihtamaan työpaikkaa, jos lasten koulumatkat pitenevät tai kuljetusjärjestelyt vaikeutuvat. Tämä voi vaikuttaa työvoiman saatavuuteen paikallisissa yrityksissä.

6 Yritysten tavara- ja työpaikkaliikenteeseen

Koulujen ja päiväkotien lakkauttaminen vaikuttaa liikenteeseen monen suuntaisesti. Toisaalta liikenne vähenee, kun kouluun tai päiväkotiin ei enää suuntaudu työpaikkaliikennettä tai tavara- tai ruokakuljetuksia.

Toisaalta koulukuljetukset ja vanhempien ajot päiväkotiin lisääntyvät alueella, kun palvelu tuotetaan kauempana kodista. Jos yritykset eivät halua sijoittua tai pysyä alueella, se vaikuttaa tavaraliikenteen määrään ja reitteihin.

7 Yritysten asiakasvirtaan

Kyläkauppojen ja muiden päiväkotien ja koulujen läheisten kaupallisten yritysten asiakasvirta on osin riippuvainen koulun tai päiväkodin säilymisestä. Asiakasvirta vähene myös paikallisten asukkaiden vähetessä.

8 Yritysten osallistumiseen julkisiin hankintoihin

Ei tunnistettuja ilmeisiä vaikutuksia.

4 Tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelma:
varhaiskasvatus ja perusopetus

4.1 Lapsivaikutusten arvioinnin tekeminen

Perustelut tavanomaista tarkemman lapsivaikutusten arviointiin

Tavanomaista tarkempi suunnitelma tehdään, kun kyseessä on kaupunkitasoinen suunnitelma.

Lapsivaikutusten arvioinnin tekijät ja osalliset

Lapsivaikutusten arvioinnin valmistelusta vastaava taho on sivistyspalveluiden toimiala.

Lapsivaikutusten arvioinnin valmisteluun osallistuneet:

- varhaiskasvatuksen tuen koordinaattori
- Oppimisen tuen koordinaattori
- opetuspäällikkö
- Varhaiskasvatuksen kehittämistyön koordinaattori
- perusopetuksen kehittämistyön koordinaattori
- perusopetuksen apulaisrehtori
- nuorisopäällikkö
- varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö

Osalliset lapsiryhmät ja heille vaikutusmahdollisuuksien varaaminen

Osana tarkempaa lapsivaikutusten arviointia nuorisovaltuusto teki kyselyn oppilaskunnille. Kuopion alakoulujen, yhtenäiskoulujen, yläkoulujen ja lukioiden oppilas- ja opiskelijakuntien ohjaaville opettajille lähetettiin ohjeistus Forms-kyselyn toteuttamiseksi oppilaskunnan hallituksen kanssa. Kysely oli avoinna 28.4.-20.5.2025.

Kyselyyn tuli määräajassa vastauksia vuosiluokkien 1-6 oppilaskunnilta 29, vuosiluokkien 7-9 oppilaskunnilta 6 ja lukioista 4 vastausta. Oppilaskunnan hallituksen kokouksissa oli vastaamassa yhteensä 434 vuosiluokkien 1-6 oppilasta, 60 vuosiluokkien 7-9 oppilasta ja 30 lukion opiskelijaa.

Raportissa tulokset esitellään kysymysjärjestyksessä joko pylväsdiagrammina (kysymykset 3 ja 8) tai koosteina (kysymykset 4, 5, 6 ja 7). Kyselyn avoimien vastausten koonnissa on hyödynnetty tekoälyä. Tekoälyn koostetta on verrattu alkuperäiseen aineistoon ja muokattu alkuperäisen aineiston mukaiseksi. Forms-kyselyssä viimeisenä kohtana (kysymys 9) oli mahdollisuus vielä lisätä jotain asiaan liittyvää. Tästä kysymyksestä ei ole tehty koostetta.

Alakoulujen oppilaskuntien hallitusten, yläkoulun oppilaskuntien hallitusten ja lukioiden opiskelijakuntien hallitusten vastausten tulokset esitetään erikseen. Koonnit löytyvät liitteenä)

Kuvaus arviointia ohjaavista säädöksistä ja linjauksista sekä käytetystä tietoaaineistosta

- Perusopetuslaki (628/1998)
- Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
- Lukiolaki (714/2018)

- Nuorisolaki (1285/2016)
- Lapsen oikeuksien sopimus
- Hallintolaki (434/2003)
- Kuntalaki (410/2015)

- Kuopion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma
- Kuopion kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma
- Kuopion kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma
- Kuopion kaupungin lukion opetussuunnitelma

- Kuopion strategia vuoteen 2030
- Kuopion kaupunginvaltuuston (20.5.2024 § 14) päätös talouden tasapainotusohjelma 2024-2027
- Ohje lapsivaikutusten arvioinnin toteutuksen (Kuopion kaupunki)

Kuvaus tarkastelluista päätöksen vaihtoehtoista.

Nykytila

Palveluverkkosuunnitelma

4.2 Nykytila

4.2.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)

(esimerkiksi vaikutukset fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen ja turvallisuuteen, perheeseen, asumiseen, liikkumiseen, vapaa-aikaan, harrastuksiin, kaverisuhteisiin, oikeuteen saada laadukasta opetusta tai varhaiskasvatusta tai pedagogista/erityistä tukea)

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatus edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia, tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti sekä toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö sekä turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä.

Perusopetus

Oppilaan sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen arviointi on keskeistä osana vaikutusten arviointia. Nämä oikeudet ovat perustuslaissa ja koulutuslainsäädännössä turvattuja perusoikeuksia, jotka takaavat jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuuden kasvaa, oppia ja osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisesti. Nämä oikeudet muodostavat koulutuksen ja kasvatuksen eettisen ja oikeudellisen perustan.

Jokaisella Suomessa vakituisesti asuvalla lapsella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Tämä sisältää opetuksen lisäksi oppimateriaalit, koulukuljetukset ja kouluruokailun. Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja tarvittaessa oppimisen ja koulunkäynnin tukea sekä opiskeluhuollon palveluja. Tuki on järjestettävä viivytyksettä tuen tarpeen ilmetessä. Koulujen on taattava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö, jossa oppilas voi keskittyä oppimiseen ilman pelkoa kiusaamisesta tai syrjinnästä.

Oppilaalla on oikeus saada opintoihin ja tulevaisuuden suunnitelmiin liittyvää ohjausta, erityisesti siirtymävaiheissa perusopetuksesta toiselle asteelle. Oppilaille tulee tarjota mahdollisuus osallistua koulun toiminnan ja opetuksen kehittämiseen. Osallisuus vahvistaa oppilaan kokemusta kuulluksi tulemisesta ja vaikuttamisesta. Kaikilla kieli- ja kulttuuriryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi oikeutta saada opetusta omalla äidinkielellä. Kaikilla oppilailla on oikeus tulla kohdelluksi tasa-arvoisesti riippumatta esimerkiksi sukupuolesta, kielestä, kulttuuritaustasta, terveydentilasta tai sosiaalisesta asemasta.

Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys ja turvallisuus

Koulujen säilyttäminen nykyisellään voi tukea lasten hyvinvointia. Lyhyet koulumatkat vähentävät väsymystä ja lisäävät arkiliikuntaa silloin, kun lapsi ei ole koulukuljetusten piirissä. Lyhyemmät koulupäivät mahdollistavat myös riittävän vapaa-ajan. Pienissä opetusryhmissä voi olla myös mahdollista huomioida lapsia paremmin yksilöllisesti. Pienet opetusryhmät eivät kuitenkaan takaa lapselle samanhenkisiä ystäviä. Yhteisöllisyys ja tiiviit sosiaaliset verkostot tukevat lasten mielenterveyttä ja sosiaalista kehitystä. Koulu toimii myös parhaimmillaan kylän keskuksena, jossa lapset ja aikuiset kohtaavat, ja jossa lapsi saa kasvaa osana yhteisöä.

Vanhat, huonokuntoiset ja toiminnaltaan sopimattomat tilat voivat aiheuttaa lapsille terveydellisiä haasteita. Erityisesti kuntoluokaltaan elinkaarensa päässä olevissa yksiköissä on selvästi kohonnut riski lasten terveyden vaarantumiselle.

Nykyisissä pienissä yksiköissä opetus tapahtuu usein yhdysluokissa, jolloin opettajalla on vastuu usean vuosiluokan opetussuunnitelmasta samanaikaisesti. Tämä voi johtaa siihen, että opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet eivät toteudu, mikä vaarantaa lapsen oppimisen ja kehityksen. Opetushenkilöstön pieni määrä on myös haavoittuva ongelma- ja kriisitilanteissa. Monipuolisen työyhteisön puuttuminen heikentää mahdollisuuksia jakaa vastuuta ja tukea oppilaita monialaisesti. Pienissä kouluissa opiskeluhuollon ja oppimisen tuen henkilöstöä on vähemmän ja he ovat harvemmin paikalla. Tämä heikentää lasten mahdollisuuksia saada tukea ajoissa.

Pienissä yläkouluopetusta tarjoavissa yksiköissä opetuksen järjestäminen pääosin kiertävien opettajien voimin aiheuttaa pedagogisia, organisatorisia ja opiskeluhuollollisia haasteita, jotka voivat heikentää opetuksen laatua ja oppilaiden oppimisedellytyksiä. Kun osa opettajista on koululla vain osan viikosta, oppilaat eivät saa heiltä oppituntien ulkopuolella tarvitsemaa tukea ja ohjausta. Opettajan läsnäolon vähäisyys heikentää oppilaan ja opettajan välistä luottamuksellista suhdetta, joka on keskeinen oppimismotivaation ja hyvinvoinnin kannalta. Kiertävät opettajat eivät ole mukana koulun arjessa jatkuvasti, mikä vaikeuttaa opiskeluhuollon toteuttamista, varhaista puuttumista ja yhteistyötä esimerkiksi opiskeluhuollon henkilöstön ja erityisopettajan kanssa. Kun opettajat eivät ole paikalla samanaikaisesti, koulun yhteisöllinen pedagoginen kehittäminen kärsii. Tämä rajoittaa yhteissuunnittelua, tiimityötä ja koulun toimintakulttuurin kehittämistä. Kiertävien opettajien poissaolot voivat aiheuttaa myös opetuksen

keskeytymistä, koska sijaisia ei ole helposti saatavilla eikä koululla ole riittävästi henkilökuntaa paikkaamaan äkillisiä muutoksia. Nämä syyt voivat johtaa siihen, että oppilaat eivät saa yhdenvertaista ja laadukasta opetusta verrattuna kouluihin, joissa opettajat ovat paikalla säännöllisesti.

Vaikutukset perheeseen, asumiseen ja arjen sujuvuuteen

Kohtuulliset koulumatkat vähentävät perheiden kuormitusta ja tukevat vanhempien työssäkäyntiä. Koulun säilyminen voi vaikuttaa positiivisesti alueen vetovoimaan, mutta se ei automaattisesti lisää asukkaiden määrää alueella eikä koulun säilyminen pysäytä välttämättä lapsimäärän vähenemistä. Tämä on nähty mm. Pajulahden koulun kohdalla. Uudesta koulurakennuksesta huolimatta alueen oppilasmäärä on vähentynyt koko ajan. Maaseutualueiden asukasmäärän ja lapsimäärän ennustettu väheneminen heikentää alueen vetovoimaa, laskee kiinteistöjen arvoa ja estää lapsiperheiden muuttoa alueelle. Pienissä kouluissa ei usein ole riittävästi resursseja järjestää iltapäivätoimintaa tai oppimisen tukea, mikä lisää vanhempien vastuuta ja kuormittaa perhearkea.

Liikkuminen, vapaa-aika ja harrastukset

Lähellä sijaitseva koulu mahdollistaa parhaimmillaan lasten itsenäisen liikkumisen ja osallistumisen koulun jälkeisiin harrastuksiin ja kerhoihin. Koulujen tilat toimivat myös kylien liikunta- ja kulttuuripalvelujen keskuksina. Toisaalta alueen asukasmäärän ja lapsimäärän ennustettu väheneminen heikentää yhteisöjen aktiivisuutta ja lasten mahdollisuuksia osallistua kerhoihin ja tapahtumiin. Pienten koulujen ja kylien mahdollisuudet tarjota erilaisia vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuuksia ovat hyvin rajalliset. Isompien koulujen yhteydessä mahdollisuudet erilaisiin harrastuksiin voivat olla monipuolisempia ja helpommin yhdistettävissä osaksi koulupäivää.

Kaverisuhteet ja sosiaalinen verkosto

Kaverisuhteiden jatkuvuus on tärkeä osa lapsen sosiaalista kehitystä. Koulujen säilyminen mahdollistaa sen, että lapset voivat käydä koulua tuttujen kavereiden kanssa, mikä tukee turvallisuuden tunnetta. Pienessä koulussa voi toisaalta olla myös vaikeampi muodostaa pysyviä ystävyys-suhteita, kun saman ikäluokan lapsia on selvästi vähemmän ja samanhenkisten ystävien löytäminen on haasteellisempaa. Oppilasmäärät voivat myös laskea niin pieniksi, että sosiaalisten suhteiden muodostaminen vaikeutuu. Tämä voi johtaa yksinäisyyteen ja sosiaalisen kehityksen hidastumiseen. Alueen asukasmäärän ja lapsimäärän ennustettu väheneminen luo helposti jatkuvaa epävarmuutta ja voi hajottaa yhteisöjä, vähentää lasten sosiaalisia kontakteja, lisätä yksinäisyyttä ja heikentää heidän turvallisuuden tunnettaan.

Oikeus saada laadukasta opetusta ja pedagogista tukea

Pienissä kouluissa resurssit ovat isoja kouluja rajallisemmat. Opetusta toteutetaan usein yhdysluokissa, joissa opettajalla on opetettavanaan useampi ikäluokka samassa luokassa. Tämä vähentää opettajan mahdollisuutta keskittyä yhden ikäluokan opettamiseen ja voi sitä kautta heikentää lapsen saaman opetuksen laatua. Oppimista tukevia aikuisia on selvästi isoa koulua vähemmän. Tämä vaarantaa tukea tarvitsevien lasten oikeuden saada yksilöllistä opetusta. Pienillä kouluilla on myös selkeitä rekrytointihaasteita. Henkilöstön pysyvyys pienillä kouluilla on myös heikompaa kuin isommilla kouluilla. Nämä seikat voivat johtaa siihen, että opetus ei toteudu kelpoisten opettajien toimesta, mikä puolestaan heikentää opetuksen laatua ja lasten oppimisedellytyksiä.

4.2.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla)

(esimerkiksi miten vaikuttaa läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin, erilaisiin lapsiryhmiin, eri alueilla asuviin, erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin, lasten syrjäytymiseen)

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa sekä tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.

Perusopetus

Kaikilla oppilailla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta ja osallistua koulun toimintaan riippumatta esimerkiksi taustasta, asuinpaikasta tai henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Lasten oikeudet yhdenvertaisiin oppimismahdollisuuksiin, oppimisen tukeen, opiskeluhooltoon ja koulukuljetuksiin toteutuvat Kuopion kaupungin nykyisessä palveluverkossa perusopetuslain ja opetussuunnitelman vaatimusten mukaisesti. Yksittäisen oppilaan tilanne voi vaihdella lakien ja kaupungin linjausten rajoissa. Oppilaan luokan ja koulun koko, koulun henkilöstön määrä, koulumatka ja mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin voivat vaihdella.

Palveluiden järjestäminen nykyisellään toteuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artiklaa syrjimättömistä ja yhdenvertaisista palveluista.

4.2.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)

(Miten lasten/ nuorten kanssa on käsitelty asiaa ja miten heitä on kuultu? Mitä näkemyksiä heillä on ollut)

Varhaiskasvatus

Nykyisiltä esiopetukseen osallistuvilta lapsilta kysyttiin, mitä he ajattelevat palveluverkkoselvityksessä esitetyistä muutoksista ja miten se vaikuttaisi esiopetusikäisen lapsen elämään. Esiopetukseen osallistuvilta lapsilta on kysytty, mistä muodostuu laadukas kuopiolainen esiopetus sekä esiopetusryhmässä että huoltajan välityksellä yksittäisiltä lapsilta. Huoltajien kyselyssä ilmaistiin, että laadukas esiopetus toteutuu lähipalveluna pienessä yksikössä ilman pitkiä kuljetusmatkoja suuriin kouluihin.

Tärkeää esiopetuksessa lasten mielestä on

- hyvä opetus,
- ottaa huomioon kaikki Kuopion alueella olevat lapset, myös kaukana asuvat,
- opettajan pitää olla kiva ja hellä
- avustajia voisi olla yksi tai kaksi.

Perusopetus

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaiden osallisuutta seuraavasti:

"Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä."

Osallisuudessa on monia eri tasoja. Osallisuus arjessa toteutuu luokan tai opetusryhmän toiminnan suunnittelussa aina, kun se on mahdollista, mm. monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa sekä oman oppimisen tuen suunnittelussa ja arvioinnissa (opetussuunnitelma, paikallinen tarkennus). Edustuksellista osallisuutta koulussa toteutetaan myös oppilaskunnan kautta. Kaikissa Kuopion ala- ja yläkouluissa sekä lukioissa toimii oppilas- tai opiskelijakunnat. Kaikki koulun oppilaat ja opiskelijat kuuluvat oppilas/opiskelijakuntaan ja oppilas/opiskelijakunnalle valitaan oppilaskunnan hallitus. Oppilaskunta mahdollistaa koulutason osallistumisen toiminnan suunnittelun ja kehittämiseen (opetussuunnitelma, paikallinen tarkennus).

Lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 12 mukaan lapsille on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskeissa oikeudellisissa tai hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä. Artiklan 13 mukaan lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä vapaasti kaikissa asioissa. Oikeus sisältää vapauden hakea, vastaanottaa ja levittää tietoa ja ajatuksia kaikenlaisissa, riippumatta rajoista, suullisesti, kirjallisesti tai painetussa muodossa, taiteen keinoin tai muulla lapsen valitsemalla tavalla.

Kuopioon perusopetuksen oppilaat vastaavat vuosittain laatukyselyihin, joissa kartoitetaan lasten ja nuorten ajatuksia koulunkäynnistä, oppimisesta, hyvinvoinnista ja riittävästä oppimisen tuesta. Näiden kyselyiden pohjalta kootaan koulu- ja kaupunkikohtaista seurantatietoa oppimisen laatuun vaikuttavista tekijöistä.

4.2.4 Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa? Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan poistaa tai ainakin lieventää?

Tukemalla lasten sosiaalisia suhteita, ryhmässä toimimisen taitoja, opettamalla kaveritaitoja ja kiinnittämällä huomiota ryhmäytymiseen. Panostamalla laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

- Riittävät resurssit: Varmistetaan, että kaikilla oppilaitoksilla ja varhaiskasvatusyksiköillä on riittävät resurssit ja henkilöstö, jotta ne voivat tarjota laadukasta opetusta ja tukea lapsille.
- Pedagoginen ja erityinen tuki: Tarjotaan lapsille tarvittavaa pedagogista ja erityistä tukea, jotta he voivat menestyä oppimisessaan ja kehityksessään.
- Turvalliset oppimisympäristöt: Varmistetaan, että kaikki oppimisympäristöt ovat turvallisia ja terveellisiä, ja että niissä on riittävät tilat ja resurssit lasten tarpeiden täyttämiseksi.
- Hyvinvointipalvelut: Tarjotaan lapsille ja nuorille kattavia hyvinvointipalveluita, kuten kouluterveydenhuoltoa, psykologipalveluita ja sosiaalista tukea, jotka tukevat heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.
- Perheiden osallistaminen: Otetaan perheet mukaan palveluiden suunnitteluun. Tämä voi sisältää säännöllisiä kuulemisia ja palautekyselyjä, jotta perheiden tarpeet ja toiveet tulevat huomioituiksi.
- Monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet: Tarjotaan lapsille monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, kuten urheilukenttiä, leikkipuistoja ja muita vapaa-ajan tiloja, jotka tukevat heidän fyysistä ja sosiaalista kehitystään.
- Turvallinen liikkuminen: Varmistetaan, että lapset voivat liikkua turvallisesti palveluiden välillä, ja että heillä on pääsy turvallisiin ja hyvin ylläpidettyihin reitteihin.
- Varmistetaan kuljetusjärjestelyt: Koulukuljetuksiin liittyviä kielteisiä vaikutuksia lievennetään hyvällä kuljetusreittien suunnittelulla.
- Kaverisuhteiden tukeminen: Tuetaan kaverisuhteiden muodostumista. Tämä voi sisältää yhteisiä tapahtumia ja aktiviteetteja, jotka tukevat lasten sosiaalista verkostoitumista.
- Yhteisöllisyyden vahvistaminen: Edistetään yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Yhteisöllisyyden vahvistaminen: Edistetään yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa: Vahvistetaan yhteistyötä eri toimijoiden, kuten koulujen, päiväkotien, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden välillä, jotta lapsille voidaan tarjota kokonaisvaltaista tukea.
- Lasten ja nuorten kuuleminen: Otetaan lapset ja nuoret mukaan päätöksentekoon ja kuullaan heidän näkemyksiään ja toiveitaan palveluiden suunnittelussa.

4.3 Palveluverkkosuunnitelma

4.3.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)

Varhaiskasvatus

Suunnitelman mukaiset suuremmat yksiköt tukevat varhaiskasvatuksen tavoitetta luoda mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Lapsilla on myös mahdollisuus ikätovereiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Isommissa yksiköissä on helpompaa järjestää henkilöstön poissaolotilanteissa sijaiset saman päiväkodin sisältä.

Kaupunkialueen varhaiskasvatusikäisistä alle 1 kilometrin etäisyydellä lähimmästä päiväkodista asuvien määrässä ei tapahdu merkittävää muutosta. Maaseutualueilla päiväkotij- ja esiopetusmatkat voivat pidentyä.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen siirtäminen uusiin, terveellisiin ja turvallisiin tiloihin lisää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Perusopetus

Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys ja turvallisuus

Palveluverkoston suunnittelussa otetaan huomioon lasten fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys ja turvallisuus. Tämä tarkoittaa, että palveluiden järjestämisessä pyritään varmistamaan turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt, jotka tukevat lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Palveluiden keskittäminen voi johtaa siihen, että osa lapsista joutuu matkustamaan pidempiä matkoja päästäkseen palveluiden piiriin. Tämä voi lisätä ainakin aluksi lasten väsymystä ja stressiä sekä vähentää heidän vapaa-aikaansa ja perheen kanssa vietettävää aikaa, mikäli vanhemmat ovat töissä kotona.

Palveluverkoston suunnittelussa pyritään varmistamaan, että lapsilla on mahdollisuus turvalliseen liikkumiseen ja monipuolisiin vapaa-ajan harrastuksiin, jotka tukevat heidän fyysistä ja sosiaalista kehitystään. Pidemmät matkat palveluihin voivat vähentää lasten vapaa-aikaa, mikä voi vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa osallistua harrastuksiin ja muihin vapaa-ajan aktiviteetteihin. Palveluiden keskittämisellä voi olla myös neutraali vaikutus, sillä se ei välttämättä paranna tai heikennä lasten hyvinvointia suoraan.

Vaikutukset perheeseen, asumiseen ja arjen sujuvuuteen

Pitkät koulumatkat ja koulukuljetukset saattavat kuormittaa lapsia ja perheitä. Aamujen aikaisuus, iltojen venyminen ja harrastusmahdollisuuksien väheneminen heikentävät perheen yhteistä aikaa ja arjen sujuvuutta. Erityisesti vammaisten ja erityistarpeisten lasten osalta pitkät koulumatkat voivat heikentää toimintakykyä jo ennen koulupäivän alkua. Kuljetusjärjestelyt voivat vaikeuttaa myös vanhempien työssäkäyntiä ja perhesuhteiden ylläpitoa.

Lapsiperheet muuttavat nykyään entistä vähemmän maaseudulle. Koulun lakkautus voi vaikuttaa negatiivisesti alueen vetovoimaan. Toisaalta koulun säilyminen ei automaattisesti lisää alueen asukasmäärää eikä pysäytä lapsimäärän vähenemistä. Tämä on nähty mm. Pajulahden koulun kohdalla. Uudesta koulurakennuksesta huolimatta alueen oppilasmäärä on vähentynyt koko ajan. Perheiden mahdollisuutta jatkaa asumista nykyisillä alueilla tukee se, että kaikille lapsille järjestetään maksuton kuljetus kouluun.

Kaverisuhteet ja sosiaalinen verkosto

Palveluverkoston suunnittelussa otetaan huomioon lasten kaverisuhteiden merkitys. Tämä tarkoittaa, että palvelut pyritään järjestämään niin, että lapset voivat säilyttää ja kehittää kaverisuhteitaan, mikä on tärkeää heidän sosiaalisen kehityksensä kannalta.

Lapsen oikeuksien sopimuksen artikla 15 käsittelee lapsen oikeuden yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen. Tämä artikla liittyy ystävyys- ja kaverisuhteisiin, sillä se tukee lasten mahdollisuuksia muodostaa sosiaalisia verkostoja ja osallistua yhteisön toimintaan. Kaverisuhteita tarkasteltaessa koulun pieni koko ei välttämättä ole pelkästään vahvuus, jos henkilökemiat lasten välillä eivät toimi ja samanikäisiä kavereita on vähän. Mahdollisessa muutostilanteessa kaverisuhteisiin saattaa tulla muutoksia, jos lakkautettavan koulun kaikki oppilaat eivät siirry samaan uuteen kouluun. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten tukemiseen ja ryhmäyttämiseen.

Koulujen lakkauttaminen voi aluksi heikentää lasten kaverisuhteita ja sosiaalista verkostoa. Opetuksen järjestämisessä isommassa yksikössä voi olla merkittäviä ja pitkäaikaisia myönteisiä vaikutuksia kontaktien ja ystävyysuhteiden lisääntymisen myötä. Sosiaalisten kontaktien ja ystävyysuhteiden lisääntyminen kehittää sosiaalista pääomaa ja kulttuurista ymmärrystä.

Oikeus saada laadukasta opetusta ja pedagogista tukea

Palveluverkoston suunnittelussa pyritään varmistamaan, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen, mikä tukee heidän oppimistaan ja kehitystään.

Palveluverkoston suunnittelussa pyritään varmistamaan, että lapset saavat tarvitsemansa tuen oppimisessaan ja kehityksessään. Opetuksen järjestämisessä isommassa yksikössä on merkittäviä ja pitkäaikaisia myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelujen oikea-aikaisuuden ja paremman saatavuuden sekä valinnaisaineiden laajemman tarjonnan osalta. Lisäksi oppilaiden on mahdollisuus opiskella omien ikätovereidensa kanssa.

Palveluverkkosuunnitelman yksikkökohtaiset lapsivaikutusten arvioinnit

Kettulan uuden koulun rakentaminen

Uuden Kettulan koulun rakentaminen nykyiselle tontille tarjoaa mahdollisuuden terveelliseen, turvalliseen ja ajanmukaiseen oppimisympäristöön. Nykyinen rakennus on vanhentunut ja peruskorjaustarpeessa, joten uudisrakennus parantaa merkittävästi fyysisiä olosuhteita ja oppilaiden hyvinvointia.

Uudet tilat mahdollistavat myös oppilaille esteettömyyden ja terveellisen sisäilman. Psykkisen turvallisuuden näkökulmasta uudisrakennus voi vahvistaa lasten kokemusta siitä, että heidän oppimisympäristöönsä panostetaan. Samalla siirtymävaiheeseen liittyvä epävarmuus ja rakennusaikainen häiriö voivat hetkellisesti kuormittaa oppilaita ja perheitä, mikä edellyttää huolellista viestintää ja siirtymän tukemista.

Kettulan koulun säilyminen ja uudistaminen tukee perheiden arkea monin tavoin. Koulu sijaitsee lähellä lasten luontaista elinpiiriä, mikä mahdollistaa omatoimisen liikkumisen ja vähentää koulukuljetusten tarvetta. Tämä tukee perheiden ajankäyttöä ja mahdollistaa lasten osallistumisen harrastuksiin ja iltapäivätoimintaan.

Asumisen näkökulmasta koulun uudistaminen vahvistaa alueen vetovoimaa lapsiperheille. Uudisrakennus voi myös toimia yhteisöllisenä keskuksena, jossa järjestetään harrastus- ja tapahtumatoimintaa.

Kettulan koulun säilyminen nykyisellä paikalla tukee lasten olemassa olevia kaverisuhteita ja sosiaalista verkostoa. Oppilaat voivat jatkaa koulunkäyntiä tuttujen kavereiden kanssa, mikä vahvistaa sosiaalista turvallisuutta ja vähentää siirtymävaiheen stressiä.

Uudisrakennus mahdollistaa myös monipuolisemmat tilat ryhmäytymiselle, yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Tilojen suunnittelussa voidaan huomioida lasten toiveet ja tarpeet, kuten rauhalliset leikkialueet, riittävät välineet ja turvalliset pihatilat.

Uusi Kettulan koulu mahdollistaa opetussuunnitelman mukaisen laadukkaan opetuksen toteuttamisen. Tilat voidaan suunnitella tukemaan monipuolisia työskentelytapoja, projektimaista oppimista, yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Tämä tukee oppilaiden identiteetin rakentumista, maailmankuvan kehittymistä ja osallisuuden kokemusta.

Uudisrakennus mahdollistaa myös oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palveluiden keskittämisen terveellisiin ja toimiviin tiloihin. Työhyvinvointi paranee, kun työolosuhteet ovat kunnossa ja kollegiaalinen tuki on saatavilla. Tämä tukee lasten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista ja ehkäisee oppimisesta syrjäytymistä.

Särkiniemen koulun lakkauttaminen

Särkiniemen koulu on koettu turvalliseksi ja yhteisölliseksi oppimisympäristöksi, jossa lasten moninaiset taustat on pystytty huomioimaan onnistuneesti. Lakkautus voi heikentää lasten turvallisuuden tunnetta ja lisätä epävarmuutta, erityisesti jos kaverit joutuvat eri kouluihin.

Oppilaat siirtyvät Haapaniemen ja Jynkän kouluihin, joihin liikkuminen on melko turvallista. Koulumatkat pitenevät keskimäärin 1,3 km. Koulupäivän pituuteen ei arvioida tulevan merkittäviä muutoksia. Kuljetustarve ei merkittävästi lisäännä, ja valtaosan oppilaiden koulumatka on edelleen omatoimisesti kuljettavissa. Pidemmät koulumatkat voivat kuitenkin kuormittaa pienempiä oppilaita fyysisesti ja psyykkisesti sekä lisätä väsymystä.

Perheiden arjen sujuvuus ei heikkene merkittävästi, mutta siirtymävaiheessa voi esiintyä huolta ja epävarmuutta. Huoltajien luottavainen asenne, koulumatkan harjoittelemineen ja hyvä viestintä voivat lieventää näitä vaikutuksia. Koulu toimii iltaisin harrastus- ja tapahtumapaikkana, ja sen poistuminen voi heikentää alueen yhteisöllisiä lähipalveluja.

Koulun lakkautus voi heikentää aluksi perheiden halukkuutta muuttaa alueelle. Toisaalta Kuopiossa on useita lähiöitä, joissa ei ole omaa alakoulua, mutta alueen vetovoima ja yhteisöllisyys on silti säilynyt hyvänä (esim. Inkilänmäki, Männistö, Linnanpelto, Julkula, Levänen ja Kelloniemi).

Oppilaiden siirtyminen useampaan eri kouluun voi hajottaa olemassa olevia kaverisuhteita ja sosiaalisia verkostoja. Tämä lisää lasten epävarmuutta, ja voi johtaa yksinäisyyden kokemuksiin. Erityisesti monikulttuurisessa yhteisössä, jossa koulu toimii sosiaalisen integraation tukena, siirtymä voi olla raskas. Toisaalta suuremmassa koulussa on mahdollisuus laajempiin sosiaalisiin kontakteihin ja ystävyyssuhteisiin, mikä voi tukea lasten sosiaalista kehitystä, jos siirtymä toteutetaan lapsilähtöisesti ja kaveritoiveet huomioiden.

Jynkän ja Haapaniemen koulut tarjoavat nykyaikaiset oppimisympäristöt, joissa on paremmat mahdollisuudet tarjota oppilaille laadukasta opetusta, oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita. Vahvaa tukea tarvitsevia oppilaita ei tarvitse enää siirtää toiseen kouluun, vaan kaikki voivat opiskella samassa koulussa. Isommassa koulussa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti.

Pitkälahden yksikön lakkauttaminen

Pitkälahden yksikön lakkautus voi aluksi heikentää lasten turvallisuuden tunnetta ja lisätä epävarmuutta. Oppilaat siirtyvät Pyörön kouluun, jonne liikkuminen on turvallista ja koulumatka pitenee enintään 1,3 km. Koulupäivän pituuteen ei arvioida tulevan merkittäviä muutoksia. Koulumatkan pidentyminen voi vaikuttaa perheiden arkeen, mutta vaikutus on vähäinen. Kuljetustarve ei merkittävästi lisäännä, ja valtaosan oppilaiden koulumatka on edelleen omatoimisesti kuljettavissa. Koulujen iltakäyttö säilyy, sillä Pitkälahden tilat jäävät kaupungin omistukseen varhaiskasvatuksen käyttöön.

Perheiden arjen sujuvuus ei heikkene merkittävästi, mutta siirtymävaiheessa voi esiintyä huolta ja epävarmuutta. Huoltajien luottavainen asenne ja hyvä viestintä voivat lieventää näitä vaikutuksia.

Oppilaat siirtyvät Pyörön kouluun kokonaisina luokkina, mikä tukee kaverisuhteiden säilymistä. Uusia opetusryhmiä muodostettaessa huomioidaan lasten kaveritoiveet. Pyörön koulun oppilaita valmistellaan ottamaan Pitkälahden oppilaat vastaan esimerkiksi kummioppilastoiminnan avulla. Laajempi kouluympäristö tarjoaa mahdollisuuksia uusien ystävyysuhteiden muodostamiseen ja monipuolisempiin sosiaalisiin kontakteihin. Tämä voi vahvistaa lasten sosiaalista kehitystä ja osallisuutta.

Pyörön koulussa oppilaat saavat käyttöönsä laajemman valinnaisaineiden tarjonnan, monipuolisemmat osallisuus- ja vaikutusmahdollisuudet sekä vahvemmat tukipalvelut. Oppimisen tuki ja opiskeluhuollon palvelut ovat helpommin saavutettavissa heti tarpeen ilmaantuessa. Vahvaa tukea tarvitsevia oppilaita ei tarvitse enää siirtää toiseen kouluun, vaan kaikki voivat opiskella samassa koulussa. Koulutuksellinen tase-arvo ja yhdenvertaiset sivistykselliset oikeudet voivat toteutua jopa paremmin Pyörön koulussa kuin pienessä yksikössä. Tämä vahvistaa lasten psyykkistä hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä. Lisäksi Pitkälahden yksikön oppilailta jää pois yksi nivelvaihe koulupolulla, kun he voivat aloittaa suoraan 1. luokalta Pyörön koulussa. Monelle lapselle onkin luontevaa kiinnittyä yhteen kouluun heti 1. luokasta alkaen ja jatkaa koulunkäyntiä samassa koulussa koko alakoulun ajan.

Pyörön koulussa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti.

Muuruveden koulun lakkauttaminen

Muuruveden koulun lakkauttamisella ja oppilaiden siirtymisellä Juantehtaan kouluun tai Riistaveden yhtenäiskouluun arvioidaan olevan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia lasten elämään, turvallisuuteen ja kehitykseen. Muuruveden koulu on koettu yhteisölliseksi oppimisympäristöksi, jossa kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa toimii hyvin. Lakkautus voi heikentää ainakin aluksi lasten turvallisuuden tunnetta ja

lisätä perheiden huolta ja epävarmuutta. Koulumatkan pituus kasvaa keskimäärin noin 9 km, mikä voi kuormittaa erityisesti pienimpiä ja tuen tarpeessa olevia oppilaita. Kuljetusjärjestelyt ovat kuitenkin olemassa, ja suurin osa oppilaista on jo nykyisin koulukuljetusten piirissä.

Isompaan kouluun siirtyminen voi lisätä sosiaalisia kontakteja ja ystävyyssuhteita, mutta samalla se voi aiheuttaa varsinkin alkuvaiheessa epävarmuutta erityisesti niille oppilaille, jotka joutuvat eroon tutuista kavereistaan. Muuruveden koulun oppilaat siirtyisivät Juantehtaan tai Riistaveden kouluun. Kumpikaan näistä kouluista ei kuitenkaan ole kovin suuri. Uusia opetusryhmiä muodostettaessa on tärkeää huomioida lasten kaveritoiveet ja järjestää tutustumiskäyntejä tulevaan kouluun. Myös huoltajien luottavainen asenne ja koulujen valmistautuminen vastaanottamaan Muuruveden oppilaat lämpimästi (esim. kummioppilastoiminta) voivat vähentää lasten pelkoja.

Koulun lakkautus vaikuttaa perheiden arkeen monin tavoin. Pidentyneet koulumatkat voivat vähentää lasten jaksamista ja vapaa-aikaa, mikä heijastuu koko perheen hyvinvointiin. Harrastusmahdollisuudet voivat heikentyä, jos koulun tilat eivät enää ole iltakäytössä. Toisaalta koulun nykyiset tilat ovat vanhat ja ne tulisi peruskorjata, jotta kokoontumisen ja harrastamisen mahdollisuudet säilyisivät entisellään.

Asumisen näkökulmasta koulun lakkautus heikentää alueen vetovoimaa lapsiperheille. Toisaalta koulun säilyminen nykyisellään ei takaa riittävää lapsimäärää tulevina vuosina.

Juantehtaan ja Riistaveden kouluissa on paremmat mahdollisuudet tarjota oppilaille laadukasta opetusta, oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita. Vahvaa tukea tarvitsevia oppilaita ei tarvitse enää siirtää toiseen kouluun, vaan kaikki voivat opiskella samassa koulussa. Tämä tukee lasten yhdenvertaisia sivistyksellisiä oikeuksia ja voi parantaa koulutuksellista tasa-arvoa.

Riistaveden ja Juantehtaan kouluissa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräaikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten oikeutta saada laadukasta opetusta. Erityisesti Riistaveden yhtenäiskoulu on uusi ja nykyaikainen oppimisympäristö, joka pystyy tilojen puolesta tarjoamaan lapsille terveellisemmät ja turvallisemmat olosuhteet opiskella kuin Muuruveden koulu.

Vehkalammin yksikön lakkauttaminen

Vehkalammin yksikön lakkauttaminen ja oppilaiden siirtyminen Riistaveden yhtenäiskouluun voi aluksi heikentää lasten psyykkistä turvallisuutta ja lisätä epävarmuutta.

Suurin osa Vehkalammin oppilaista (83 %) on jo koulukuljetusten piirissä. Lakkautuksen myötä koulumatkan pituus kasvaa keskimäärin vain noin 9 kilometriä. Tämä voi kuormittaa erityisesti pieniä ja tuen tarpeessa oppilaita, joiden jaksaminen heikkenee jo ennen koulupäivän alkua. Osa oppilaista siirtyy omatoimisesta liikkumisesta kuljetettaviksi, mikä vähentää näiden lasten arkiliikuntaa.

Lakkautus voi vaikuttaa myös perheiden arkeen. Pidentyneet koulumatkat voivat vähentää lasten vapaa-aikaa ja vaikeuttaa osallistumista joihinkin harrastuksiin.

Asumisen näkökulmasta koulun lakkautus heikentää alueen vetovoimaa lapsiperheille. Toisaalta koulun säilyminen nykyisellään ei takaa riittävää lapsimäärää tulevinä vuosina.

Oppilaiden siirtyminen toiseen yksikköön voi aluksi lisätä lasten epävarmuutta. Toisaalta suuremmassa koulussa on mahdollisuus laajempiin sosiaalisiin kontakteihin ja ystävyyssuhteisiin, mikä voi tukea lasten sosiaalista kehitystä, jos siirtymä toteutetaan lapsilähtöisesti ja kaveritoiveet huomioiden. Riistaveden yhtenäiskoulussa oppilaat opiskelevat oman ikäisten oppilaiden kanssa samassa ryhmässä, mikä antaa paremmin mahdollisuuksia solmia uusia kaverisuhteita samanikäisiin luokkakavereihin.

Riistaveden yhtenäiskoulu on uusi ja nykyaikainen oppimisympäristö, jossa on paremmat mahdollisuudet tarjota oppilaille laadukasta opetusta, oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita. Vahvaa tukea tarvitsevia oppilaita ei tarvitse enää siirtää toiseen kouluun, vaan kaikki voivat opiskella samassa koulussa. Riistaveden koulussa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräraikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten oikeutta saada laadukasta opetusta. Opettajien työmäärät täyttyvät paremmin, mikä vähentää rekrytointihaasteita ja opettajien vaihtuvuutta. Kaikki nämä seikat tukevat lasten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista ja yhdenvertaisuutta muihin Kuopion oppilaisiin verrattuna.

Syvänniemen yksikön lakkauttaminen

Syvänniemen yksikön lakkautus ja siirtyminen Karttulan Kissakuusenkouluun tai Pihkainmäkeen voivat heikentää lasten turvallisuuden tunnetta ja lisätä epävarmuutta, erityisesti siirtymävaiheessa.

Koulumatkat pitenevät, ja oppilaat siirtyvät kuljetusten piiriin. Tämä voi vähentää lasten arkiliikuntaa, lisätä väsymystä ja heikentää mahdollisuuksia osallistua koulun jälkeiseen toimintaan. Erityisesti tukea tarvitsevien lasten oireilu voi pahentua ympäristön muutosten myötä. Toisaalta oppilaat ovat joka tapauksessa siirtyneet 3. luokalle Karttulan Kissakuusenkouluun, mikä ei ole kaikkien lasten näkökulmasta optimaalista. Monelle lapselle olisi luontevaa kiinnittyä yhteen kouluun heti 1. luokasta alkaen ja jatkaa koulunkäyntiä samassa koulussa koko alakoulun ajan.

Koulun lakkautus voi vaikuttaa perheiden arkeen. Pidentyneet koulumatkat vaikeuttavat perheen ajankäyttöä ja voivat heikentää vanhempien työssäkäynnin sujuvuutta. Toisaalta oppilaat ovat olleet kuljetuksessa 3. luokalta alkaen tähänkin asti. Muutos koskee siis ainoastaan alkuopetuksen oppilaita.

Asumisen näkökulmasta koulun lakkautus voi heikentää Syvänniemen alueen vetovoimaa. Koululla on ollut tärkeä merkitys alueelle. Toisaalta alueella kaivataan lisää varhaiskasvatuksen paikkoja, joita Syvänniemen yksikkö pystyisi tarjoamaan, jos koulutoiminta yksikössä lakkaa. Tämä palvelisi varhaiskasvatusikäisten lasten vanhempia nykyistä paremmin.

Oppilaiden siirtyminen suurempaan yksikköön ei juurikaan vaikuta kaverisuhteisiin. Oppilaat siirtyvät muutoinkin Karttulan Kissakuusenkouluun tai Pihkainmäen kouluun 3. luokalla, joten kaverisuhteiden solmimisen näkökulmasta on jopa parempi, että lapsi pystyy aloittamaan koulunkäynnin samassa ryhmässä jo 1. luokasta alkaen, jolloin ei ole tarvetta ryhmäytyä ja etsiä uusia kavereita 3. luokan siirtymän yhteydessä.

Lasten ryhmäytymisen ja sosiaalisten vuorovaikutustaitojen näkökulmasta tuttu ja sama ryhmä, tutut aikuiset ja tuttu kouluympäristö tukee sujuvaa oppimisen jatkumoa 1. luokasta alkaen.

Karttulan Kissakuusenkoulu tarjoaa nykyaikaiset tilat ja paremmat mahdollisuudet järjestää oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita. Vahvaa tukea tarvitsevia oppilaita ei tarvitse enää siirtää toiseen kouluun, vaan kaikki voivat opiskella samassa koulussa.

Osa Syvänniemen alueen oppilaista siirtyisi 1. luokalle Pihkainmäen kouluun. Tämä vahvistaa Pihkainmäen koulun oppilasmäärää ja sitä kautta varmistaa paremmat resurssit toteuttaa monipuolista opetusta ja tarjota riittävät oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut jatkossakin.

Karttulan Kissakuusenkoulussa ja Pihkainmäen koulussa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Nykyisessä Syvänniemen yksikössä on ollut vain yksi opettaja, mikä on laadukkaan opetuksen järjestämisen näkökulmasta erittäin haavoittuvainen. Tämä voi vaikuttaa paljon lasten opetukseen, oppimiseen ja turvallisuuteen. Työyhteisön tuki ja jaettu vastuu lisäävät henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista sekä tarjoavat lapsille monipuolisia esimerkkejä siitä, miten aikuistiimeissä tehdään yhdessä työtä. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräaikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten oikeutta saada laadukasta opetusta.

Kurkimäen ja Vehmasmäen koulujen eri skenaariot

Kurkimäen ja Vehmasmäen koulujen tilanteesta on esitetty kaksi eri skenaariota. Ensimmäisessä skenaariossa molemmat koulut säilyvät ja ne peruskorjataan nykyisen kokoisiksi eli yksisarjaisiksi. Tämän vaihtoehdon toteutuessa ei palveluverkkoon tule näiden koulujen kohdalla muutoksia, joten erillistä lapsivaikutusten arviointia ei tarvitse tilanteesta tehdä. Nykytilan kuvauksessa on tämän skenaarion esitys lapsivaikutusten arvioinnista.

Toisessa skenaariossa Vehmasmäen koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät Kurkimäen kouluun. Koulun lakkauttaminen voi heikentää lasten psyykkistä turvallisuutta ja lisätä epävarmuutta, erityisesti siirtymävaiheessa. Suuri osa Vehmasmäen koulun nykyisistä oppilaista siirtyisi koulukuljetusten piiriin, mikä kuormittaa lapsia fyysisesti ja vähentää arkiliikuntaa. Nämä seikat voivat heikentää lasten jaksamista ja terveyttä.

Asumisen ja perheiden näkökulmasta koulun lakkautus voi heikentää Vehmasmäen alueen vetovoimaa. Koulu on ollut tärkeä syy asettua alueelle, ja sen poistuminen voi johtaa alueella muuttotappioihin. Tämä voi vaikuttaa myös lasten kaverisuhteisiin ja yksinäisyyden lisääntymiseen. Koulumatkojen pidentyminen vaikeuttaa vanhempien työssäkäyntiä ja perheen yhteistä ajankäyttöä.

Jos luokat siirtyisivät kokonaisina luokkina Vehmasmäen koulusta Kurkimäen kouluun, ei muutoksella olisi juurikaan vaikutuksia lasten kaverisuhteisiin edes siirtymävaiheessa. Kurkimäen kouluun muodostuvat rinnakkaiset luokat tarjoaisivat mahdollisuuden myös ystäväystyä laajemmin samanikäisten kavereiden kanssa.

Isommassa koulussa olisi paremmat mahdollisuudet järjestää oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita sekä tarjota monipuolisempia valinnaisainemahdollisuuksia. Lisäksi henkilöstöllä voisi olla paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön laajempi tuki ja jaettu

vastuu lisäävät henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräaikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten oikeutta saada laadukasta opetusta.

Kaupunkialueen eri yläkouluskenaarit

Ohjausryhmä esittää, että Kuopion yläkouluverkko toteutetaan **skenaarion 5.1.** mukaisesti. Tämä ratkaisu lisää tilojen terveellisyyttä, kun vanhan Jynkänlahden koulurakennuksen tilalle rakennetaan uusi, nykyaikainen ja tilatehokas yläkoulu Lippumäkeen. Tämä vähentää sisäilmariskejä, joita vanhoissa rakennuksissa on ollut. Uusi koulu mahdollistaa myös esteettömyyden ja paremman saavutettavuuden. Psykkisen turvallisuuden näkökulmasta siirtymä uuteen kouluun voi aiheuttaa osalle oppilaista aluksi epävarmuutta, erityisesti jos siirtymä tapahtuu ilman riittävää valmistelua. Toisaalta uusi koulu tarjoaa modernin ja viihtyisän ympäristön, joka tukee oppimismotivaatiota ja hyvinvointia.

Tässä skenaariossa koulujen koko pysyy hallittavana, mikä tukee opetuksen pedagogista laatua ja oppilaiden hyvinvointia. Uusi Lippumäen koulu sijoittuu lähemmäs Saaristokaupungin kasvavia asuinalueita (esim. Lehtoniemi, Rautaniemi), mikä parantaa saavutettavuutta näiltä alueilta ja sitä kautta tukee nuorten koulumatkojen sujuvuutta ja vähentää niihin käytettyä aikaa. Ainoastaan Jynkän alueen oppilaiden koulumatka pitenee enintään 2 km. Julkisen liikenteen yhteydet ovat hyvät, ja yli 5 km koulumatkoja syntyy vain Hiltulanlahden eteläisimmältä asuntoalueelta. Tässä skenaariossa tämän alueen kouluna toimisi Pyörön koulu. Eteläisen ja läntisen maaseutualueen oppilaat käyvät tässä suunnitelmassa keskustan kouluja, jonne kaikki julkisen liikenteen avoimet vuorot kulkevat jo muutoinkin.

Neulamäen yläkouluopetuksen lakkautuminen vaikuttaa oppilaiden koulumatkoihin, koska nuoret ovat tottuneet käymään yläkoulua lähellä kotia. Koulumatkojen pidentyminen saattaa kuormittaa nuoria henkisesti ja fyysisesti sekä vähentää arkiliikuntaa. Nämä seikat voivat heikentää nuorten jaksamista ja terveyttä. Lisäksi oppilaiden siirtyminen uuteen kouluun voi hajottaa olemassa olevia kaverisuhteita, mikä lisää sopeutumispaineita ja voi vaikuttaa lasten sosiaaliseen hyvinvointiin. Neulamäen oppilaiden siirtymistä uuteen yläkouluun kannattaa valmistella etukäteen ja huolehtia erityisesti siirtymävaiheessa oppilaiden riittävästä tuesta. Toisaalta uusi koulu tarjoaa mahdollisuuden laajentaa sosiaalista verkostoa ja luoda uusia ystävyysuhteita. Tämä edellyttää kuitenkin, että koulun henkilöstö tukee aktiivisesti ryhmäytymistä ja osallisuutta. Neulamäen yläluokkien poistuminen mahdollistaa toisaalta tilojen käytön varhaiskasvatukselle ja kehittämisen lähipalvelukeskuksena. Tämä tukee alueen pienten lasten mahdollisuuksia saada laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita lähellä. Lisäksi lähipalvelukeskus tarjoaa lapsille, nuorille ja perheille monipuolisia vapaa-ajan palveluita, mikä tukee lasten ja nuorten myönteistä kehitystä.

Skenaarion myötä kaikki keskusta-alueen yläkoulut toimisivat kokonaan uusissa tai peruskorjatuissa tiloissa, joissa voidaan toteuttaa opetussuunnitelman mukaista laadukasta opetusta, hyödyntää monipuolisia opetusmenetelmiä ja tarjota laaja valinnaisainevalikoima. Tilat voidaan suunnitella tukemaan monipuolisia työskentelytapoja, projektimaista oppimista, yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Tämä tukee oppilaiden identiteetin rakentumista, maailmankuvan kehittymistä ja osallisuuden kokemusta.

Skenaariossa 5.2. Hatsalan koulu kasvatetaan 12-sarjaiseksi, mikä mahdollistaisi suuremman oppilasmäärän keskittämisen keskustaan. Tämä voi parantaa opetuksen laatua keskittämällä resursseja, oppimisen tuen palveluita ja valinnaisaineita suurempaan yksikköön, millä voi olla lasten oppimisen kannalta positiivisia vaikutuksia. Samalla se kuitenkin kasvattaa koulun kokoa, mikä voi heikentää oppilaiden yksilöllistä

huomiointia ja lisätä kuormitusta henkilöstölle. Lisäksi tässä vaihtoehdossa joidenkin oppilaiden koulumatkat ovat pidemmät kuin skenaariossa 5.1., kun oppilaiden lähikouluksi tulee Hatsalan koulu.

Jynkänlahden koulun säilyttäminen ja peruskorjaus nykyiselle tontille 7-sarjaisena mahdollistaa alueellisen jatkuvuuden ja tarjoaa erityisesti Jynkän alueen oppilaille lyhyemmät koulumatkat kuin skenaario 5.1. Muuten vaikutukset ovat pitkälti samat kuin skenaariossa 5.1.

Myös **skenaariossa 6.1.** uudet ja peruskorjatut koulut tarjoavat terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt. Hiltulanlahden yläkoulun rakentaminen parantaa saavutettavuutta eteläisessä Kuopiossa. Erityisesti Hiltulanlahden ja eteläisen maaseutualueen oppilaiden koulumatkat lyhentyisivät, millä olisi myönteisiä vaikutuksia oppilaiden vapaa-aikaan. Palvelut kohdistuvat tässä skenaariossa alueille, joissa yläkouluikäisiä on eniten. Muuten vaikutukset ovat pitkälti samat kuin skenaariossa 5.1.

Vehmersalmen yläkouluopetuksen lakkauttaminen

Vehmersalmen koulu on muuttunut jo jonkin aikaa sitten yksisarjaiseksi vuosiluokkien 7–9 osalta eli oppilaita on vain yksi luokka/vuositaso. Riistaveden yhtenäiskoulu on myös muuttumassa vuosiluokkien 7–9 osalta yksisarjaiseksi ja opetuksen järjestämisen haasteet ovat Riistaveden koulussakin jo näköpiirissä. Vehmersalmen vuosiluokkien 7–9 oppilaiden opetuksen siirtäminen Riistaveden kouluun parantaisi sekä Vehmersalmen että Riistaveden oppilaiden opetuksen laatua. Opetushenkilöstön läsnäolo kaikkina viikonpäivinä tukee koulun yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittymistä ja edistää sitä kautta oppilaan sivistyksellisten oikeuksien toteutumista paremmin kuin nykyisessä Vehmersalmen koulussa, jossa on vain 2 aineenopettajaa kaikkina koulupäivinä tavoitettavissa.

Vehmersalmen yläluokkien lakkautus voi heikentää nuorten psyykkistä turvallisuutta ja lisätä epävarmuutta erityisesti siirtymävaiheessa. Pidentyvät koulumatkat voivat kuormittaa oppilaita fyysisesti ja psyykkisesti. Koulukuljetusten pidentyminen vähentää nuorten omatoimista liikkumista ja arkiliikuntaa, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti fyysiseen terveyteen. Lisäksi koulupäivän pidentyminen kuljetusten vuoksi voi vähentää aikaa levolle, harrastuksille ja perheen yhteiselle ajalle.

Oppilaiden siirtyminen suurempaan yksikköön voi hajottaa olemassa olevia kaverisuhteita ja sosiaalisia verkostoja. Tämä voi ainakin aluksi lisätä nuorten stressiä ja yksinäisyyttä, erityisesti jos oppilaat ohjataan eri ryhmiin tai kouluun, jossa he eivät tunne ketään. Vehmersalmen oppilaiden siirtymistä uuteen yläkouluun kannattaa valmistella etukäteen ja huolehtia erityisesti siirtymävaiheessa oppilaiden riittävästä tuesta. Toisaalta uusi koulu tarjoaa mahdollisuuden laajentaa sosiaalista verkostoa ja luoda uusia ystävyysuhteita. Tämä edellyttää kuitenkin, että koulun henkilöstö tukee aktiivisesti ryhmäytymistä ja osallisuutta.

Riistaveden yhtenäiskoulu tarjoaa nykyaikaiset ja terveet tilat. Isommassa koulussa on paremmat mahdollisuudet järjestää oppimisen tukea ja opiskeluhuollon palveluita sekä tarjota monipuolisempia valinnaisainemahdollisuuksia. Opettajien työmäärät täyttyvät paremmin, jolloin rekrytointihaasteet ja opettajien vaihtuvuus sekä tarve kiertää eri kouluissa vähenevät. Lisäksi henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön laajempi tuki ja jaettu vastuu lisäävät henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä kaikki tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräaikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten ja nuorten oikeutta saada laadukasta opetusta.

4.3.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla)

Varhaiskasvatus

Palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu koko kaupungin aluetta valtuuston asettamien kriteereiden, oppilasennusteiden ja asuntotuotannon kaavoitus ja ohjelmointi tuleville vuosille – ohjelman tietojen pohjalta.

Suunnitelman mukainen suurempiin yksiköihin siirtyminen tukee varhaiskasvatuksen tavoitetta tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatuspalveluiden keskittäminen vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi esiopetuksen opiskeluhoitopalveluiden tarjoamiseen yksikössä. Enemmän lapsia mahdollistaa paremman resurssin tarjoamisen. Suunnitelmalla on myönteinen vaikutus syrjäytymisen ehkäisemiseen. Lapsilla on enemmän ikätovereita ja mahdollisuuksia solmia ystävyysuhteita. Vertaistuki ja oppimisen tuen järjestelyt.

Perusopetus

Palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu koko kaupungin aluetta valtuuston asettamien kriteereiden, oppilasennusteiden ja asuntotuotannon kaavoitus ja ohjelmointi tuleville vuosille – ohjelman tietojen pohjalta. Palveluverkkosuunnitelma perustuu valtuuston asettamiin palveluverkostolinjauksiin.

Kaikilla oppilailla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta ja osallistua koulun toimintaan riippumatta esimerkiksi taustasta, asuinpaikasta tai henkilökohtaisista ominaisuuksista. Lasten oikeudet yhdenvertaisiin oppimismahdollisuuksiin, oppimisen tukeen, opiskeluhoitoon ja koulukuljetuksiin toteutuvat perusopetuslain ja opetussuunnitelman vaatimusten mukaisesti myös uuden palveluverkkosuunnitelman toteutuessa. Yksittäisen oppilaan tilanne voi vaihdella lakien ja kaupungin linjausten rajoissa. Oppilaan luokan ja koulun koko, koulun henkilöstön määrä, koulumatka ja mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin voivat vaihdella. Palveluverkkosuunnitelman mukainen palveluiden järjestäminen toteuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artiklaa syrjimättömistä ja yhdenvertaisista palveluista.

4.3.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)

Varhaiskasvatus

Nykyisiltä esiopetukseen osallistuvilta lapsilta kysyttiin, mitä he ajattelevat palveluverkkoselvityksessä esitetyistä muutoksista ja miten se vaikuttaisi esiopetusikäisen lapsen elämään. Esiopetukseen osallistuvilta lapsilta on kysytty, mistä muodostuu laadukas kuopiolainen esiopetus sekä esiopetusryhmässä että huoltajan välityksellä yksittäisiltä lapsilta. Huoltajien kyselyssä ilmaistiin, että laadukas esiopetus toteutuu lähipalveluna pienessä yksikössä ilman pitkiä kuljetusmatkoja suuriin kouluihin.

Muutos on lapsista huono asia. Lapset kokivat asiasta surua ja osaa mietitytti esikoulurakennuksen häviäminen Vehmasmäessä. Kaikki olivat viihtyneet nykyisessä esikoulussa ja toivoivat tietysti, että myös

omat sisarukset olisivat saaneet käydä samaa esikoulua ja nähneet isommat sisaruksensa koululaisina ulkoilemassa samalla pihalla.

saa uusia leikkikavereita lisää
siellä pihassa on kivoja välineitä
ihan tyhmää
huono juttu
liian kauan joutuis olemaan taksissa
liian kauan menisi tutustua uusiin kavereihin
olisi se vähän erikoista
jännää,
huono asia
siellä on vähän pieni päiväkot
melua tulee lisää,
nukkariin ei mahdu kaikkia lapsia
ruokalassa melu kasvaa oppilasmäärän kasvaessa
lokerot ei riitä
ruoka loppuu nopeammin ruokalasta
uudet lapset eivät tiedä ruokalan sääntöjä
enemmän sattuu vahinkoja
täällä on ramppi johon kaikki kaatuu niin loppuu laastarit
ei saa leikkiä rauhassa
leikeissä on ahdasta
uudet lapset eivät tiedä lelujen purkupäivää
ei riitä pädejä leikki ajalle
lelut voi särkyä
leluja ei ole tarpeeksi
eteinen täyttyy ja kenkähyllyt täyttyy
eivät tunne meidän ulkopiha-aluetta
patjat ei riitä kaikille
ei riitä kyniä kaikille
ei riitä tusseja
ei riitä papereita
ei ole riittävästi vessoja
eska voi särkyä jos täällä on liikaa porukkaa.

Perusopetus

Lapsivaikutusten arviointi – alakoulujen, yläkoulujen ja lukioiden oppilas- ja opiskelijakuntien vastausten koontiraportti

1. Kyselyn toteuttaminen

Kuopion alakoulujen, yhtenäiskoulujen, yläkoulujen ja lukioiden oppilas- ja opiskelijakuntien ohjaaville opettajille lähetettiin ohjeistus Forms-kyselyn toteuttamiseksi oppilaskunnan hallituksen kanssa. Kysely oli

avoinna 28.4.-20.5.2025. Kyselyyn tuli määrääjassa vastauksia vuosiluokkien 1-6 oppilaskunnilta 29, vuosiluokkien 7-9 oppilaskunnilta 6 ja lukioista 4 vastausta.

Oppilaskunnan hallituksen kokouksissa oli vastaamassa yhteensä 434 vuosiluokkien 1-6 oppilasta, 60 vuosiluokkien 7-9 oppilasta ja 30 lukion opiskelijaa.

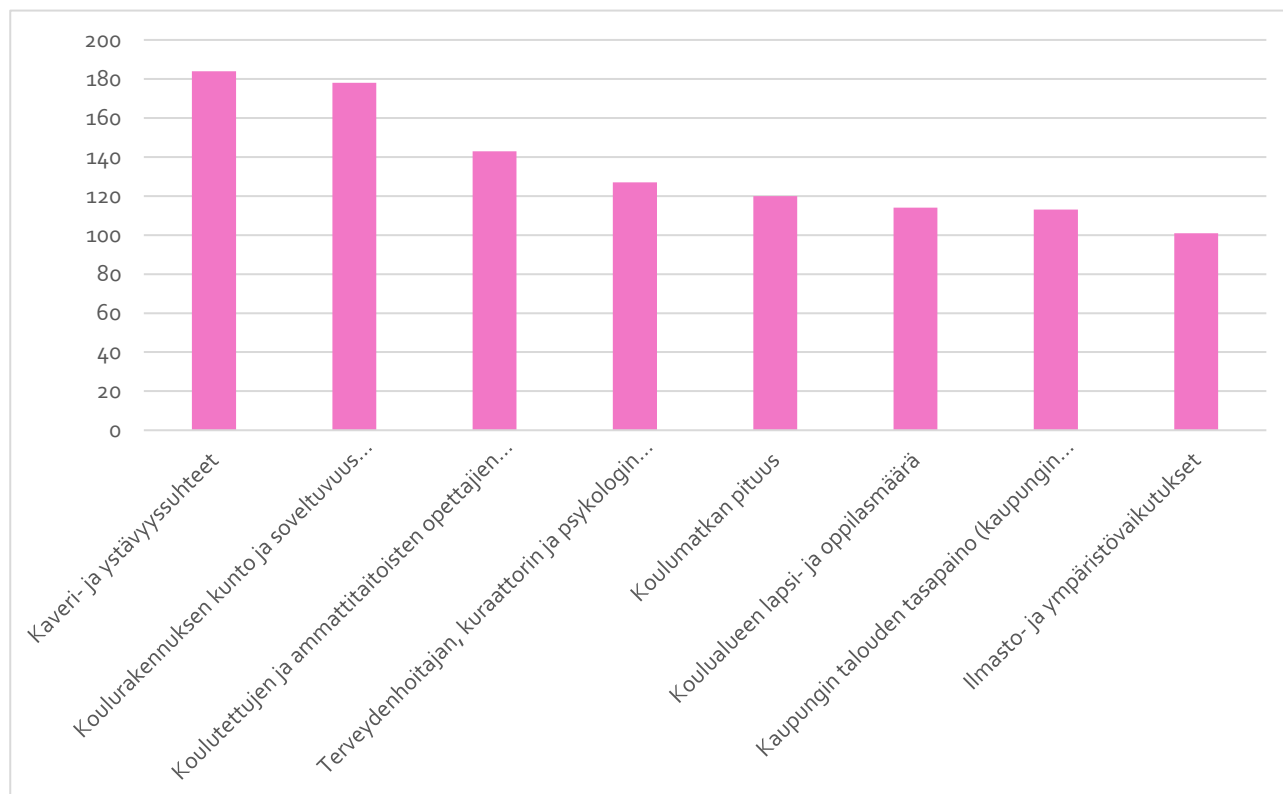
Raportissa tulokset esitellään kysymysjärjestyksessä joko pylväsdiagrammina (kysymykset 3 ja 8) tai koostein (kysymykset 4, 5, 6 ja 7). Kyselyn avoimien vastausten koonnissa on hyödynnetty tekoälyä. Tekoälyn koostetta on verrattu alkuperäiseen aineistoon ja muokattu alkuperäisen aineiston mukaiseksi. Forms-kyselyssä viimeisenä kohtana (kysymys 9) oli mahdollisuus vielä lisätä jotain asiaan liittyvää. Tästä kysymyksestä ei ole tehty koostetta.

Alakoulujen oppilaskuntien hallitusten, yläkoulun oppilaskuntien hallitusten ja lukioiden opiskelijakuntien hallitusten vastausten tulokset esitetään erikseen.

2. Vuosiluokkien 1-6 kooste (vastaajina 29 oppilaskunnan hallitusta, 434 hallituksen jäsentä)

Kysymys 3

Laita seuraavat palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen. Asettakaa vaihtoehdot mielestänne tärkeysjärjestykseen niin, että tärkein asia on ensimmäisenä.

Kysymys 4

Jos palveluverkostoselvityksen ehdotukset toteutuisivat, miten ne vaikuttaisivat teidän koulunne oppilaisiin?

Kolme eniten mainittua asiaa ovat:

1. Pitkät koulumatkat

Useat koulut mainitsevat, että oppilaiden koulumatkat pitenisivät, mikä vähentäisi vapaa-aikaa ja vaikuttaisi negatiivisesti oppilaiden hyvinvointiin.

2. Luokkakokojen kasvu

Monissa vastauksissa tuodaan esille huoli siitä, että luokkakoot kasvaisivat, mikä voisi heikentää oppimista ja opettajien mahdollisuuksia antaa yksilöllistä tukea oppilaille. Tämä voisi myös johtaa tilojen ahtauteen ja tarpeeseen laajentaa koulua.

3. Kaverisuhteiden muutokset

Oppilaiden siirtyminen uusiin kouluihin voisi vaikuttaa kaverisuhteisiin, ja osa oppilaista saattaisi jäädä yksin tai joutua sopeutumaan uusiin sosiaalisiin tilanteisiin. Muutamat koulut toivat esille myös mahdollisuuden saada uusia kavereita.

Kysymys 5

Mitä mieltä olette alueellenne ehdotetuista mahdollisista muutoksista?

Kolme eniten mainittua asiaa ovat:

1. Negatiivinen suhtautuminen muutoksiin:

Monet koulut ilmaisevat huolensa ja vastustuksensa ehdotettuja muutoksia kohtaan. Oppilaat kokevat, että muutokset eivät ole tarpeellisia tai hyödyllisiä.

2. Koulumatkojen piteneminen:

Neljän koulun vastauksissa nousee esille oppilaiden koulumatkan piteneminen tai koulukyytien kustannusten kasvu.

3. Tilojen tai resurssien riittävyys:

Huolta herättää se, että mahdolliset muutokset saattavat johtaa koulun tilojen riittämättömyyteen. Vastauksista nousi myös oppilaiden huoli välituntialueen riittävydestä.

Kysymys 6

Mitä aikuisten pitää huomioida, jos joudut vaihtamaan koulua?

Kolme eniten mainittua asiaa ovat:

1. Koulumatkan pituus ja turvallisuus:

Koulumatkan tulisi olla kohtuullisen mittainen ja turvallinen. Pitkät koulumatkat voivat vähentää lapsen arkiliikuntaa ja kuormittaa lasta, erityisesti talvella tai huonojen sääolosuhteiden aikana.

Koulukuljetusten järjestäminen on tärkeää, jos koulumatka on pitkä.

2. Kaverisuhteet ja sosiaalinen tuki:

On tärkeää säilyttää yhteys vanhoihin kavereihin ja auttaa lapsia muodostamaan uusia kaverisuhteita uudessa koulussa. Lapsen ei tulisi joutua vaihtamaan koulua yksin.

Aikuisten tulisi tukea lapsia uusien ystävyysuhteiden luomisessa ja varmistaa, että lapsi ei jää yksin uudessa ympäristössä.

3. Lapsen mielipiteen huomioiminen ja sopeutuminen:

Lapsen mielipidettä ja ajatuksia koulunvaihdoksesta tulisi kuunnella. Uuteen kouluun tutustuminen etukäteen ja riittävä aika sopeutumiselle ovat tärkeitä. Lapsille tulisi järjestää mahdollisuus tutustua uusiin opettajiin ja oppiaineisiin ennen koulunvaihdosta.

6. Kysymys 7**7. Kuopion kaupungin väestöennusteen mukaan vuonna 2035 eli kymmenen vuoden kuluttua kaupungissa on vuoteen 2024 verrattuna:**

0–6-vuotiaita 570 enemmän (varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä)

7–12-vuotiaita 550 vähemmän (alakoululaisten määrä)

13–15-vuotiaita 320 vähemmän (yläkoululaisten määrä)

16–18-vuotiaita 270 vähemmän (lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden määrä)

Miten lasten määrän väheneminen pitäisi mielestänne huomioida, kun mietitään koulujen paikkoja?

Kolme eniten mainittua asiaa ovat:

1. Koulujen sijoittaminen lasten määrän mukaan:

Koulut tulisi sijoittaa alueille, joissa on eniten lapsia. Tämä varmistaa, että koulut ovat lähellä oppilaita ja vähentää pitkien koulumatkojen tarvetta.

2. Koulumatkan pituus ja turvallisuus:

Koulumatkojen tulisi olla kohtuullisen pituisia, erityisesti pienille oppilaille. Pitkät koulumatkat voivat olla haitallisia ja kuormittavia lapsille.

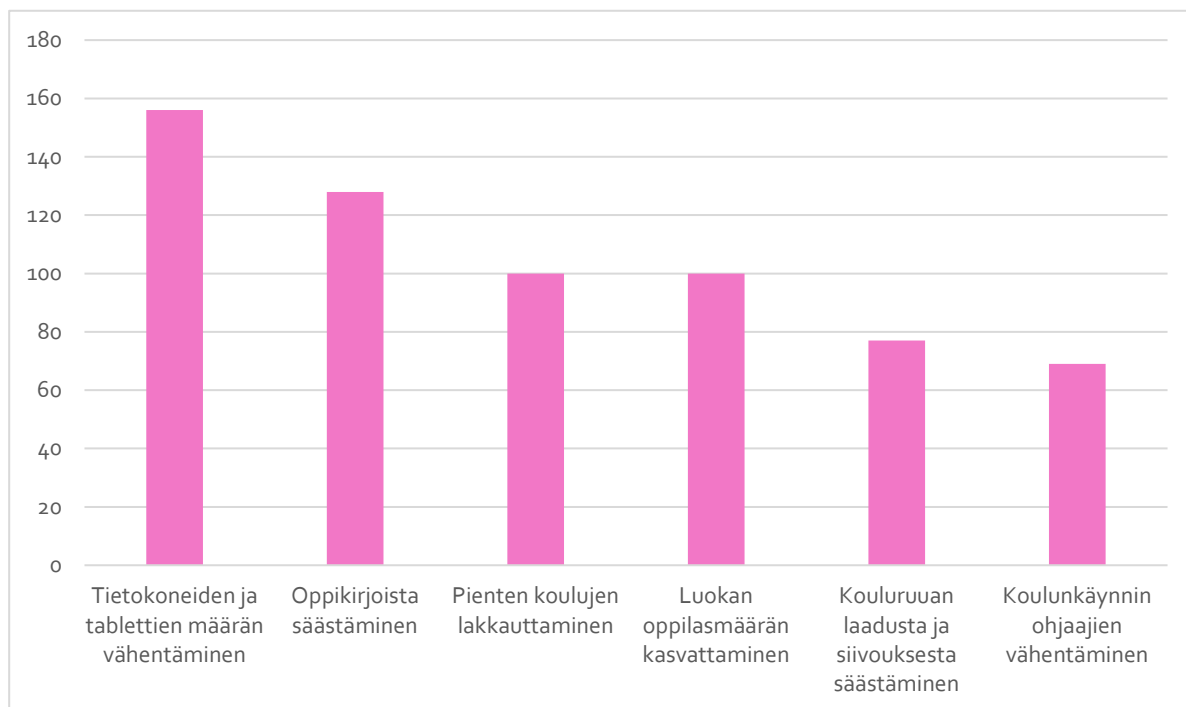
Koulukuljetusten järjestäminen on tärkeää, jos koulumatka on pitkä.

3. Pienempien koulujen säilyttäminen:

Pienempiä kouluja tulisi säilyttää, jotta koulumatkat eivät muodostu liian pitkiksi ja oppilaat voivat käydä koulua lähellä kotiaan.

Kysymys 8

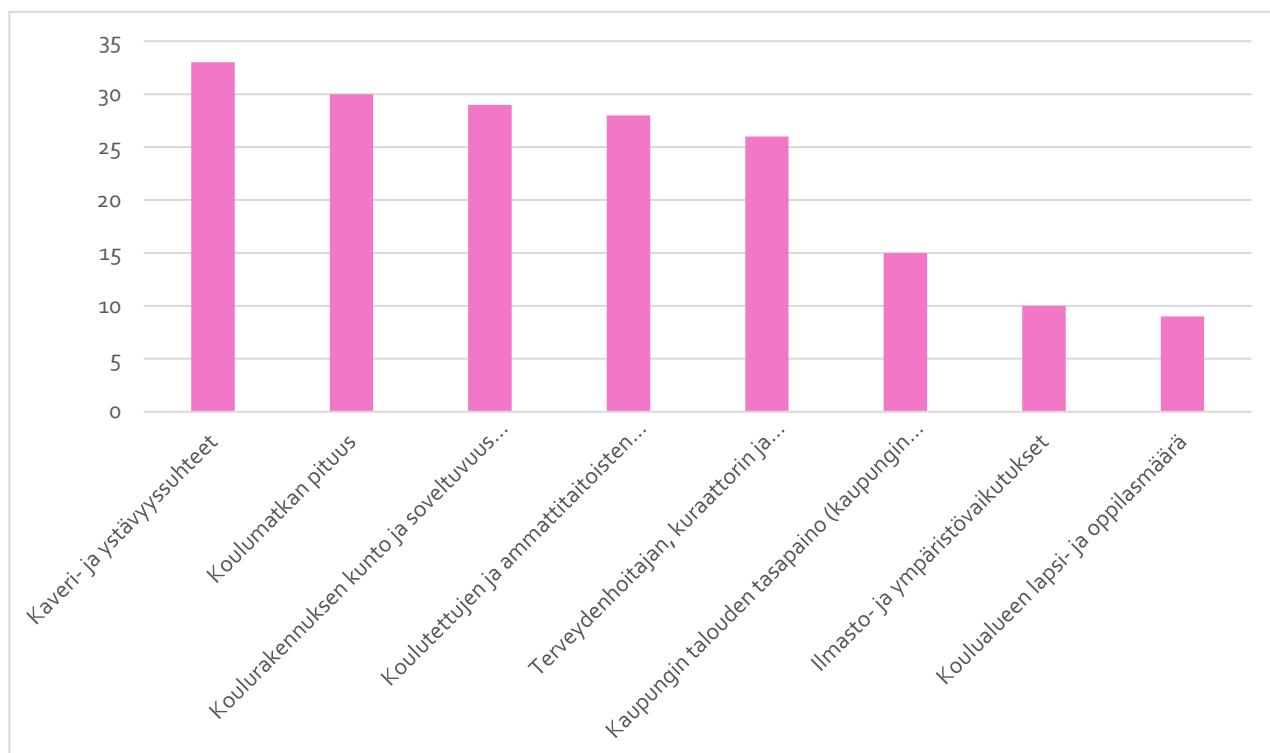
Kuopiossa kouluikäisten lasten määrä vähenee ja kaupungin menoja pitää vähentää. Jostakin on siis säästettävä. Mitkä mielestänne ovat järkeviä säästökohteita. Asettakaa vaihtoehdot mielestänne tärkeysjärjestykseen niin, että tärkein säästökohde on ensimmäisenä.

3. Vuosiluokkien 7-9 kooste (vastaajina 6 oppilaskunnan hallitusta, 60 hallituksen jäsentä)

Kysymys 3

Laita seuraavat palveluverkon muodostamisen perusteet mieleiseesi tärkeysjärjestykseen. Asettakaa vaihtoehdot mielestänne tärkeysjärjestykseen niin, että tärkein asia on ensimmäisenä.

Kysymys 4

Jos palveluverkostoselvityksen ehdotukset toteutuisivat, miten ne vaikuttaisivat teidän koulunne oppilaisiin?

Kolme eniten mainittua vaikutusta ovat:

1. Koulumatkojen ja koulupäivien pidentyminen

Useat koulut mainitsivat, että ehdotusten toteutuessa oppilaiden koulumatkat pitenevät ja koulupäivät venyvät. Tämä nähtiin negatiivisena vaikutuksena, joka voi vaikuttaa jaksamiseen ja vapaa-aikaan.

2. Tilojen ja resurssien riittämättömyys

Erityisesti Riistaveden koulussa tuotiin esiin huoli siitä, että oppilasmäärän kasvaessa nykyiset tilat eivät riittäisi. Tämä voisi heikentää oppimisympäristöä ja lisätä ahtautta.

3. Sosiaaliset vaikutukset

Vastauksissa mainittiin sekä negatiivisia että positiivisia sosiaalisia vaikutuksia. Negatiivisena vaikutuksena oppilaskunnan hallitus toi esille vaikeuden tutustua uusiin ihmisiin ja sopeutumisvaikeuksien lisääntymisen. Positiivisena vaikutuksena tuli esille mahdollisuus saada uusia kavereita.

Kysymys 5

Mitä mieltä olette alueellenne ehdotetuista mahdollisista muutoksista?

Kolme eniten mainittua asiaa:

1. **Huoli koulun säilymisestä ja muutosten vaikutuksista oppilaisiin**
Useissa vastauksissa ilmaistiin huoli siitä, että ehdotetut muutokset olisivat haitallisia oppilaille ja alueen nuorille.
2. **Koulutilojen kunto ja viihtyvyys**
Erityisesti mainittiin huonokuntoiset rakennukset, kuten viemärin haju, kylmyys ja ahtaus, jotka vaikuttavat oppilaiden viihtyvyyteen.
3. **Epäoikeudenmukaisuus maaseutua kohtaan**
Koettiin, että maaseutualueet jäävät vähemmälle huomiolle verrattuna kaupunkialueisiin.

8. Kysymys 6:

Mitkä asiat päättävän tahon tulisi huomioida mahdollisessa koulun vaihtumisessa oppilaan näkökulmasta?

Kolme eniten mainittua asiaa:

1. **Koulumatkan pituus ja sen vaikutukset**
Pitkät koulumatkat vievät aikaa harrastuksilta, vapaa-ajalta ja unelta, ja voivat lisätä väsymystä.
2. **Kaverisuhteet ja sopeutuminen**
Huolena oli ystävyssuhteiden katkeaminen ja vaikeus sopeutua uuteen kouluympäristöön.
3. **Oppimisympäristön laatu ja tilojen riittävyys**
Toivottiin, että uudet koulut eivät olisi liian ahtaita ja että opetuksessa huomioitaisiin aiemmin opitut asiat.

9. Kysymys 7

Kuopion kaupungin väestöennusteen mukaan vuonna 2035 eli kymmenen vuoden kuluttua kaupungissa on vuoteen 2024 verrattuna:

0–6-vuotiaita 570 enemmän (varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä)

7–12-vuotiaita 550 vähemmän (alakoululaisten määrä)

13–15-vuotiaita 320 vähemmän (yläkoululaisten määrä)

16–18-vuotiaita 270 vähemmän (lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden määrä)

Miten lasten määrän väheneminen pitäisi mielestänne huomioida, kun mietitään koulujen paikkoja?

Kolme eniten mainittua asiaa:

1. **Koulumatkojen kohtuullisuus**
Koulujen sijoittelussa tulisi varmistaa, etteivät koulumatkat muodostu liian pitkiksi.

2. Sijoittaminen taajamiin tai alueille, joissa on enemmän lapsia

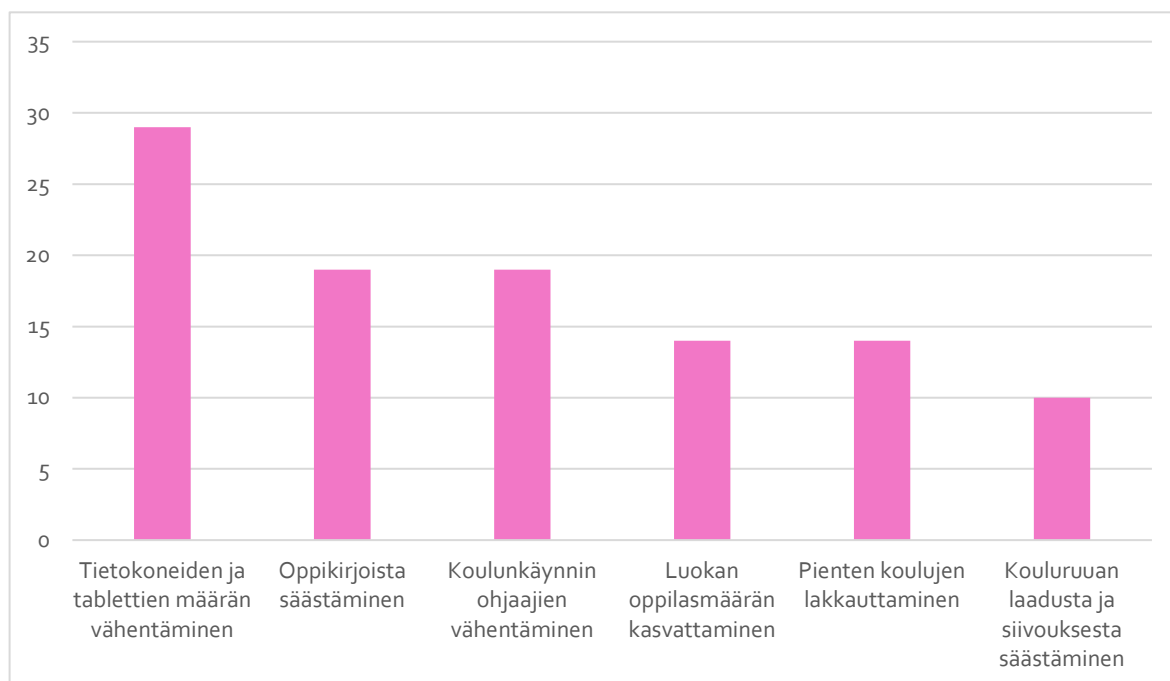
Useat vastaukset korostivat, että koulut tulisi sijoittaa lähelle suurempia lapsimääriä tai taajamiin.

3. Tulevaisuuden huomioiminen

Mainittiin, että alueille voi muuttaa lisää kouluikäisiä, joten päätöksissä tulisi huomioida myös mahdollinen väestönkasvu.

Kysymys 8

Kuopiossa kouluikäisten lasten määrä vähenee ja kaupungin menoja pitää vähentää. Jostakin on siis säästettävä. Mitkä mielestänne ovat järkeviä säästökohteita. Asettakaa vaihtoehdot mielestänne tärkeysjärjestykseen niin, että tärkein säästökohde on ensimmäisenä.

4.3.4 Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa? Miten negatiivisia vaikutuksia vähentää?

Varhaiskasvatus ja perusopetus

Tukemalla lasten sosiaalisia suhteita, ryhmässä toimimisen taitoja, opettamalla kaveritaitoja ja kiinnittämällä huomiota ryhmäytymiseen. Panostamalla laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

- Riittävät resurssit: Varmistetaan, että kaikilla oppilaitoksilla ja varhaiskasvatussyksiköillä on riittävät resurssit ja henkilöstö, jotta ne voivat tarjota laadukasta opetusta ja tukea lapsille.

- Pedagoginen ja erityinen tuki: Tarjotaan lapsille tarvittavaa pedagogista ja erityistä tukea, jotta he voivat menestyä oppimisessaan ja kehityksessään.
- Turvalliset oppimisympäristöt: Varmistetaan, että kaikki oppimisympäristöt ovat turvallisia ja terveellisiä, ja että niissä on riittävät tilat ja resurssit lasten tarpeiden täyttämiseksi.
- Hyvinvointipalvelut: Tarjotaan lapsille ja nuorille kattavia hyvinvointipalveluita, kuten kouluterveydenhuoltoa, psykologipalveluita ja sosiaalista tukea, jotka tukevat heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan.
- Perheiden osallistaminen: Otetaan perheet mukaan palveluiden suunnitteluun. Tämä voi sisältää säännöllisiä kuulemisia ja palautekyselyjä, jotta perheiden tarpeet ja toiveet tulevat huomioiduiksi.
- Monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet: Tarjotaan lapsille monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, jotka tukevat heidän fyysistä ja sosiaalista kehitystään. Tämä voi sisältää urheilukenttiä, leikkipuistoja ja muita vapaa-ajan tiloja.
- Turvallinen liikkuminen: Varmistetaan, että lapset voivat liikkua turvallisesti palveluiden välillä, ja että heillä on pääsy turvallisiin ja hyvin ylläpidettyihin reitteihin.
- Varmistetaan kuljetusjärjestelyt: Varmistetaan, että lapsilla on turvalliset ja luotettavat kuljetusjärjestelyt, jos palvelut keskitetään kauemmas heidän asuinalueiltaan. Koulukuljetuksiin liittyviä kielteisiä vaikutuksia lievennetään hyvällä kuljetusreittien suunnittelulla.
- Kaverisuhteiden tukeminen: Varmistetaan, että lapset voivat säilyttää ja kehittää kaverisuhteitaan, vaikka palvelut keskitetään. Tämä voi sisältää yhteisiä tapahtumia ja aktiviteetteja, jotka tukevat lasten sosiaalista verkostoitumista.
- Yhteisöllisyyden vahvistaminen: Edistetään yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Lasten ja nuorten kuuleminen: Otetaan lapset ja nuoret mukaan päätöksentekoon ja kuullaan heidän näkemyksiään ja toiveitaan palveluiden suunnittelussa.
- Isompaan kouluun siirtymiseen liittyvää pelkoa ja epävarmuutta poistetaan keskustelemalla asiasta, järjestämällä tutustumisia tulevaan kouluun sekä sillä, oppilaiden kaveritoiveita otetaan huomioon sijoitettaessa oppilaita uusille luokille.

4.4 Johtopäätökset ja perustelut (lapsen edun huomioiminen, 3.1 artikla)

Varhaiskasvatus

Nykytila

Jos varhaiskasvatuksen palveluverkko säilyy entisellään, lasten ja perheiden arki jatkuu monilta osin ennallaan. Päiväkodin säilyminen omalla asuinalueella vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä turvallisuuden tunnetta.

Mikäli nykytila säilyy, pienet ja huonokuntoiset tilat vaarantavat terveellisen, turvallisen ja tarkoituksenmukaisen toiminnan toteuttamisen. Pienissä yksiköissä henkilöstön määrä on vähäinen, mikä aiheuttaa haavoittuvuutta esimerkiksi henkilöstön poissaolotilanteissa.

Joillakin alueilla vähäinen lapsimäärä aiheuttaa haasteita toiminnan taloudelliselle ja tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle.

Suunnitelma

Varhaiskasvatusta koskeva palveluverkkosuunnitelma huomioi turvalliset ja terveelliset kasvuympäristöt niille alueille, joissa asuu paljon lapsiperheitä. Palveluverkkosuunnitelman mukaan maaseutualueilla varhaiskasvatuksen palveluita keskitetään maaseutukeskuksiin. Näillä toimenpiteillä lisätään eri yksiköiden vetovoimaa, mikä helpottaa kelpoisen henkilöstön rekrytointia ja takaa laadukkaan ja lainmukaisen varhaiskasvatuksen.

Palveluverkkosuunnitelman mukainen palveluiden keskittäminen ja muutokset voivat pidentää lasten kuljetusmatkoja ja aiheuttaa vaihtuvuutta lasten kaverisuhteissa. Varhaiskasvatuksessa laadukkaan perustoiminnan avulla kuitenkin vahvistetaan lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja lisätään yhteisöllisyyttä lapsiryhmissä.

Myönteisten vaikutusten lisäämiseksi on tärkeää varmistaa turvalliset ja terveelliset kasvuympäristöt, huomioida perheiden toiveet palveluiden järjestämisessä, varmistaa riittävät resurssit ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Arviointi

Tässä tavanomaista tarkemmassa lapsivaikutusten arvioinnissa lasten etu on asetettu arvioinnin keskiöön. Arvioinnissa on tunnistettu sekä palveluverkon muutosten mahdolliset haasteet että myönteiset vaikutukset lasten näkökulmasta. Palveluverkkosuunnitelmasta päättämisen jälkeen tehtävissä yksikkökohtaisissa päätöksissä toteutetaan vaikutusmahdollisuuksien varaaminen. Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen toteutetaan siten, että lapset ja huoltajat pääsevät pohtimaan heihin kohdistuvia vaikutuksia valmisteilla olevassa päätöksessä tai toiminnassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman mukaan sekä varhaiskasvatus että esiopetus ovat suunniteltua ja opetussuunnitelmaan perustuvaa, ryhmässä tapahtuvaa toimintaa. Tämä on toiminut palveluverkkosuunnitelmassa suunnittelun lähtökohtana. Toisaalta suunnittelussa on ollut keskeistä pyrkiä minimoimaan muutosten aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia, joita voidaan varhaiskasvatuksessa lieventää varmistamalla lapsille terveellinen ja turvallinen kasvuympäristö, tukemalla lasten sosiaalisia suhteita sekä turvaamalla kelpoisen henkilöstön toteuttama laadukas varhaiskasvatus.

Ilman palveluverkkosuunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä, olemme tilanteessa, jossa laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen eri puolilla Kuopiota vaarantuu ja joudumme muokkaamaan palvelun rakenteita, supistamaan palveluita ja muuttamaan toimintamalleja vastaamaan annettuja resursseja.

Perusopetus

Nykytila

Jos palveluverkko säilyy entisellään, lasten arki jatkuu monilta osin ennallaan. Lyhyet koulumatkat tukevat lasten hyvinvointia ja mahdollistavat enemmän vapaa-aikaa sekä helpottavat osallistumista harrastuksiin. Koulun säilyminen omalla asuinalueella tukee lasten mahdollisuuksia käydä koulua tuttujen kavereiden kanssa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä turvallisuuden tunnetta.

Nykytilan säilyttämiseen liittyy kuitenkin myös haasteita. Pienissä kouluissa resurssit ovat rajalliset, mikä voi heikentää mahdollisuuksia tarjota monipuolisia oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palveluita. Opetus tapahtuu usein yhdysluokissa, jolloin opettajalla on vastuullaan usean vuosiluokan opetussuunnitelma samanaikaisesti, mikä voi heikentää opetuksen laatua ja lasten oppimisedellytyksiä. Pienissä yksiköissä henkilöstön määrä on vähäinen, mikä aiheuttaa kouluun riskejä ja haavoittuvuutta esimerkiksi poissaolo- ja kriisitilanteissa. Lisäksi pienissä kouluissa voi olla vaikeampaa järjestää laajaa valinnaisaineiden tarjontaa. Pienissä yläkouluissa myös opettajien vaihtuvuus on suurempaa, mikä heijastuu opetuksen laatuun.

Sosiaalisten suhteiden näkökulmasta pienet koulut tukevat tuttujen kaverisuhteiden säilymistä, mutta samalla samanhenkisten ystävien löytäminen voi olla haastavaa, jos ikäluokat ovat pieniä. Tämä voi johtaa yksinäisyyden kokemuksiin ja sosiaalisen kehityksen hidastumiseen. Lisäksi alueiden väestö- ja lapsimäärän ennustettu väheneminen voi pitkällä aikavälillä heikentää yhteisöjen aktiivisuutta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että nykytilan säilyttäminen tukee lasten arjen jatkuvuutta ja tuttuja sosiaalisia verkostoja, mutta samalla se voi rajoittaa mahdollisuuksia saada yksilöllistä tukea, monipuolisia palveluita ja uusia sosiaalisia kokemuksia. Päätöksenteossa on tärkeää punnita sekä jatkuvuuden tuomia etuja että mahdollisia pitkän aikavälin haasteita lasten hyvinvoinnin, kehittymisen ja oppimisen näkökulmasta.

Suunnitelma

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että Kuopion kaupungin ja kaupunkiseudun palveluverkoston suunnittelussa otetaan kattavasti huomioon lasten oikeuksien 6 artiklan mukaiset asiat. Palveluverkoston suunnittelussa pyritään varmistamaan, että lapsilla on turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt,

mahdollisuus monipuoliseen liikkumiseen ja vapaa-aikaan, laadukas opetus ja varhaiskasvatus sekä tarvittava pedagoginen ja erityinen tuki.

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että Kuopion kaupungin ja kaupunkiseudun palveluverkoston suunnittelussa on otettava huomioon kielteisiä vaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa lasten oikeuksien 6. artiklan toteutumiseen. Palveluiden keskittäminen ja muutokset voivat aluksi lisätä lasten ja perheiden kokemaa epävarmuutta, vähentää lasten vapaa-aikaa ja heikentää kaverisuhteita. Lapsi saattaa suurempaan kouluun siirryttäessä kokea aluksi turvattomuuden tunnetta, jolloin koulun henkilökunnan tuki on erityisen tärkeää. Opetushenkilökunnan lisäksi tuolloin on saatavilla kuraattorien, psykologien, terveydenhoitajien sekä koulunuorisotyön palveluita.

Myönteisten vaikutusten lisäämiseksi on tärkeää varmistaa turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt, tarjota kattavia hyvinvointipalveluita, ottaa perheet mukaan palveluiden suunnitteluun, tarjota monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, tukea kaverisuhteita, varmistaa riittävät resurssit ja pedagoginen tuki, vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä kuulla lasten ja nuorten näkemyksiä.

Arviointi

Tässä tavanomaista tarkemmassa lapsivaikutusten arvioinnissa lasten etu on asetettu arvioinnin keskiöön. Arvioinnissa on tunnistettu sekä palveluverkon muutosten mahdolliset haasteet että myönteiset vaikutukset lasten näkökulmasta. Palveluverkkosuunnitelmasta päättämisen jälkeen tehtävissä yksikkökohtaisissa päätöksissä toteutetaan vaikutusmahdollisuuksien varaaminen. Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen toteutetaan siten, että lapset pääsevät pohtimaan heihin kohdistuvia vaikutuksia valmisteilla olevassa päätöksessä tai toiminnassa.

Palveluverkon muutokset voivat aiheuttaa lapsille positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia. Yksi merkittävimmistä haasteista on koulumatkojen piteneminen, mikä voi vähentää lasten vapaa-aikaa, lisätä väsymystä ja vaikeuttaa osallistumista harrastuksiin. Muutokset voivat myös vaikuttaa lasten kaverisuhteisiin: osa lapsista voi joutua sopeutumaan uusiin sosiaalisiin tilanteisiin, mikä voi lisätä ainakin aluksi yksinäisyyttä.

Suuremmissa kouluissa on usein paremmat mahdollisuudet tarjota monipuolisia oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palveluita sekä laajempi valinnaisaineiden tarjonta. Tämä tarkoittaa, että oppilaat voivat saada tarvitsemansa tuen ja palvelut oikea-aikaisesti ja joustavasti, mikä tukee heidän oppimistaan ja hyvinvointiaan. Lisäksi suuremmissa yksiköissä on enemmän ikätovereita, mikä mahdollistaa uusien ystävyysuhteiden solmimisen ja laajemman sosiaalisen verkoston rakentamisen. Tämä voi vahvistaa lasten sosiaalista kehitystä ja ehkäistä yksinäisyyttä. Uudet ja peruskorjatut koulurakennukset tarjoavat terveellisempiä ja turvallisempia oppimisympäristöjä, mikä parantaa lasten hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Modernit tilat mahdollistavat monipuolisemmat opetusmenetelmät, projektimaisen oppimisen ja yhteistyön, mikä tukee oppilaiden identiteetin rakentumista ja osallisuuden kokemusta. Lisäksi suuremmissa kouluissa henkilöstöllä on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen, mikä parantaa opetuksen laatua ja tukee lasten oppimista.

Koulujen keskittäminen voi myös helpottaa tukea tarvitsevien oppilaiden arkea, koska kaikki palvelut ovat saatavilla samassa koulussa eikä oppilaita tarvitse siirtää toiseen yksikköön tuen tarpeen vuoksi. Tämä edistää koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisia sivistyksellisiä oikeuksia kaikille lapsille.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka koulujen lakkauttaminen voi aiheuttaa sopeutumisvaiheessa haasteita, se mahdollistaa pitkällä aikavälillä lasten oppimisen, hyvinvoinnin ja sosiaalisen kehityksen edellytysten paranemisen, kunhan muutokset toteutetaan huolellisesti ja lasten tarpeet huomioiden.

Muutosten vaikutuksia voidaan lieventää useilla tavoilla. On tärkeää varmistaa turvalliset ja toimivat kuljetusjärjestelyt, jotta koulumatkat ovat mahdollisimman sujuvia ja turvallisia. Lasten kaverisuhteiden ja sosiaalisen verkoston tukeminen on keskeistä: esimerkiksi siirtymävaiheessa voidaan järjestää tutustumiskäyntejä uuteen kouluun ja huomioida lasten kaveritoiveet luokkajaoissa. Viestinnän ja perheiden tukemisen merkitys korostuu muutostilanteissa – avoin tiedottaminen lisää luottamusta ja helpottaa sopeutumista. Näin voidaan varmistaa, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus turvalliseen, terveelliseen ja laadukkaaseen oppimiseen sekä sosiaaliseen hyvinvointiin.

5 Tavanomaista tarkempi maaseutuvaikutusten arviointi

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelma:
varhaiskasvatus ja perusopetus

5.1 Nykytila

5.1.1 Elinkeinot, yrittäjyys, (osaavan työvoiman saatavuus, vetovoima)

Kuopion maaseutualueilla kuten Palonurmi, Syvänniemi, Vehkalampi ja Muuruveden alueilla toimii useita pienyrityksiä, erityisesti maa- ja metsätalouden, urakointipalvelujen, matkailun, palveluiden ja pienimuotoisen teollisuuden aloilla. Kuopion maaseudulla on yhteensä noin 1 870 yritystä ja yli 5 000 työpaikkaa, joista suuri osa liittyy luonnonvara- aloihin, kuten alkutuotantoon, maidon- ja naudanlihantuotantoon, urakointiin ja metsänhoitoon. Lisäksi erityisesti Nilsissä, Tahkon ympärillä on vahvaa matkailualan liiketoimintaa.

Nykyinen vaihtoehto ylläpitää yritystoiminnan edellytyksiä, joskin on nähtävissä, että globaalit trendit teknologian ja tuottavuuden kehittymisestä vaikuttavat myös maaseudun yritystoimintaan. Alueen toimivat kyläkoulut ja kylien päiväkodit lisäävät alueen lapsiperheiden sitoutumista asuinpaikkaansa ja houkuttelevat myös uusia asukkaita. Tämä tukee työvoiman saatavuutta. Maanviljelijäperheille erityisesti päivähoiton saatavuus lähellä tilaa on erittäin tärkeää tilan yritystoiminnan kannalta. Se tukee toiminnan jatkuvuutta yrittäjien ajankäytön ja jaksamisen kautta. Joillekin yksittäisille tiloille päivähoitopalvelun saatavuus on elinehto maatilan jatkamiselle.

Päiväkotien ja koulujen säilyminen antaa uskoa yrityksille, että alueelle kannattaa investoida ja kehittää yritystään. Tällöin työntekijöiden saatavuuteen voidaan luottaa. Toisaalta jo pelkkä lakkauttamisuhka, joka on nyt noussut esille saattaa vaikuttaa yritysten päätöksiin yrityksen kehittämisestä ja uusista investoinneista.

5.1.2 Maaseudun osaaminen ja työllistyminen

Vuonna 2018 alkutuotannossa työskenteli 10,9 % Kuopion maaseudun työllisistä. Jalostuksessa työskenteli 21,1 % ja palveluissa yhteensä 66,1 %. Palvelualat ovat kasvaneet lähes kaikilla alueilla. Rakentaminen ja teollisuus ovat vähentyneet ja vähentyvät tulevaisuudessakin useilla maaseutualueilla. Etätö ja yrittäjyys tuovat uusia mahdollisuuksia. Alueen väestön ikääntyminen lisää hoivapalveluiden työpaikkoja ja mahdollistaa myös alan yrittäjyyden monelle maaseudun asukkaalle.

Nilsien työpaikkojen määrä on pysynyt melko vakaana. Kasvua on erityisesti matkailussa ja rakentamisessa (Tahkon alue). Palvelualat työllistävät alueella eniten. Nilsissä Palonurmen koulun ja päiväkodin vaikutuspiirissä on useita isoja maatiloja. Karttulassa rakentamisen ja teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet ja siten palvelualat ja hoivatyö korostuvat. Juankoskella teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet, mutta palvelualat kasvaneet. Koulutus ja sosiaalipalvelut merkittäviä työllistäjiä. Vehmersalmella pienyritykset ja maatilat työllistävät.

Työpaikkojen määrä on maltillisessa laskussa, mutta globaalien megatrendien mukaan etätö ja monipaikkaisuus ovat kasvussa. Etätöön normalisoituessa maaseutu on saanut uudenlaista muuttoliikettä.

Etätyö on lisännyt monipaikkaista työntekoa. Osan vuotta paikkakunnalla asuvat etätyöläiset eivät ole oikeutettuja käyttämään päivähoito- ja koulupalveluita. Pysyvää muuttoa harkitseville etätyöläisille palveluiden puuttuminen voi olla este muutolle. Tämä kehitys todennäköisesti myös jatkuu, mikäli päivähoito- ja koulupalvelut sekä toisaalta kaupalliset palvelut maaseudulla säilyvät. Isossa kuvassa kuitenkin maaseudun väestö ikääntyy keskiarvoa nopeammin, mikä tarkoittaa väistämättä myös työpaikkakehityksen laskevaa suuntaa.

Nykyinen palveluverkko ja sen säilyminen ylläpitää maaseudun osaamista ja työllistymistä sekä työpaikkojen määrän pysyvyyttä. Työväestö vanhenee ja osaavan työvoiman saamiseksi on tehtävä paljon nykytilanteessakin (sukupolvenvaihdokset, osaavan työvoiman saanti).

5.1.3 Asuminen, palvelut liikkuminen (määrä, laatu, hinta ja saavutettavuus)

Maaseutualueille rakennettavien uusien asuntojen määrät ovat laskussa vuodesta 2018 saakka. Parhaimmillaan Kuopion kaupungin maaseutualueille on rakennettu jopa yli 60 uutta asuntoa vuodessa, keskimääräisen vuositason ollessa noin 50 asuntoa. Vuosien 2023-2024 aikana rakennettujen asuntojen määrät ovat kuitenkin jääneet alle 30 asuntoon vuodessa, vuoden 2024 tuotannon määrän ollessa vain 21 asuntoa. Rakennettujen asuntojen määrä onkin vuodesta 2018 tippunut vuoteen 2024 yli 67 %. Eniten uusia asuntoja on vuosina 2018-2024 rakennettu Maaningalle, Haminalahteen, Kurkimäkeen, Karttulaan ja Puutossalmelle eli painotus on ollut läntisille ja eteläisille maaseutualueille.

Uusien asuntojen rakennusmäärän pienenemisen lisäksi rakennettujen asuinkiinteistöjen kauppamäärät ovat useilla maaseutualueilla vähentyneet viimeisen viiden vuoden aikana. Kiinteistöjen hintataso on harvemmin asutulla maaseudulla jo melko alhainen ja vesistöjen rannoilla sijaitsevat kiinteistöt säilyttävät arvonsa aina paremmin muutoksista ja niiden kysyntä on yleisesti ottaen suurempaa kuin sisämaan kiinteistöjen. Maaseutualueiden (erit. rannalla olevia) asuinkiinteistöjä ostetaan asuinkäytön sijaan myös vapaa-ajan käyttöön, jolloin perheen vakituinen asuinpaikka ei muutu.

Asuinkiinteistön rakentamista tai ostamista ovat vaikeuttaneet rahoituslaitosten kiristyneet lainansaantiehtot ja maaseutualueiden kiinteistöjen vakuusarvon pienentyminen.

Nykyisen palveluverkon säilyminen voi parhaimmillaankin vain ylläpitää asuinkiinteistöjen rakentamista ja kysyntää tai hidastaa kysynnän laskua.

5.1.4 Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus

Yritysten, erityisesti kaupan alan yritysten asiakasliikenne seurailee asukkaiden muuta liikkumista. Vain harvaan liikkeeseen tai kauppakesittymään lähdetään asioimaan ilman muuta syytä. Siten esimerkiksi kyläkauppojen ja muiden päiväkotien ja koulujen läheisten kaupallisten yritysten asiakasvirta on osin riippuvainen koulun tai päiväkodin säilymisestä. Nykyisen palveluverkon säilyminen ei tuo merkittäviä muutoksia ihmisten asiointiliikenteeseen.

5.1.5 Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma ja lähidemokratia

Kaupungin tilastossa on kuvattu ilta- ja viikonloppukäyttö lukuvuonna 2024-2025. Tilakäyttö on laskettu keskimääräisten varausmäärien mukaan. Alla olevassa taulukossa ovat mukana maaseudulla sijaitsevat ilta- ja viikonloppukäyttö kouluilla, joihin kohdistuu muutoksia (peruskorjaus, uusi rakentaminen, lakkauttaminen) suunnitelmassa. Ilta- ja viikonloppukäytön keskimääräiset tuntimäärät eivät sisällä kansalaisopiston käyttöä, joka on kuvattu koulun kohdalla kurssi- ja osallistujamääränä.

Koulu/yksikkö	Iltaikäyttö	Iltaikäyttö	Viikonloppu- käyttö	Viikonloppukäyttö	Kansalais- opiston toiminta
	Varauksia keskimäärin tunteja viikossa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Varauksia keskimäärin tunteja viikon- lopussa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Kurssia / osallistujaa
Kurkimäen koulu					18/225, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/49
Muuruveden koulu	3,1	Koulun oma käyttö, yhdistys, seurakunta, yksityishenkilö	1,4	Koulun oma käyttö, vaalit	6/94
Pajulahden koulu	8,7	Koulun oma käyttö, kyläyhdistys, yhdistykset	4,7	Koulun oma käyttö, kyläyhdistys, nuorisoseura	
Palonurmen koulu	0	-	0	-	0/0
Pulkonkosken koulu	0,1	-	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit	6/44, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 2/15
Syvänniemen koulu	2,5	Yhdistys	1,4	Vanhempainyhdistys, yhdistys, yksityishenkilöt	3/44
Vehkalammin yksikkö	1,1	Yksityishenkilöt, Oy	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit, vanhempainyhdistys	8/77, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/56
Vehmasmäen koulu	9,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, seurakunta	1,5	Yksityishenkilöt, vaalit	6/88

Lähes kaikilla kouluilla on jonkinlaista iltatäi viikonloppukäyttöä. Alle 10 tuntia viikossa iltakäyttöä lukuvuonna 2024-2025 on ollut Kurkimäen, Muuruveden, Pajulahden, Palonurmen, Pulkonkosken ja Vehmamäen kouluilla sekä Syvänniemen ja Vehkalammin yksiköllä. Kansalaisopiston kurssitoimintaa on järjestetty lähes kaikilla kouluilla. Lapsille ja nuorille suunnattuja kursseja järjestetään Kurkimäen ja Pulkonkosken koululla sekä Vehkalammin yksikössä.

Varhaiskasvatuksen tilat ovat vain satunnaisessa ulkopuolisessa käytössä.

Osa kouluista toimii kunnallisissa ja valtakunnallisissa vaaleissa äänestyspaikkoina. Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. Iltatäi viikonloppukäyttöä kuvaavan taulukon kouluista vaalipäivän äänestyspaikkona alue- ja kuntavaaleissa toimivat Kurkimäen, Muuruveden, Pulkonkosken ja Vehmasmäen koulut sekä Pitkälähden ja Vehkalammin yksiköt.

5.1.6 Turvallisuus ja huoltovarmuus

Kuopion maaseutualueilla varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelut ovat olleet saavutettavissa paikallisesti, mikä on tukenut alueiden turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Päiväkotien rakennuskanta on pääosin hyväkuntoista, mikä mahdollistaa palveluiden jatkuvuuden ja toimintavarmuuden myös poikkeusoloissa. Koulujen osalta tilanne on vaihtelevampi, ja osassa yksiköistä on havaittavissa merkittävää korjaustarvetta. Paikalliset palvelut ovat tukeneet yhteisöllisyyttä, nopeaa reagointia häiriötilanteissa sekä mahdollistaneet lasten ja nuorten turvallisen arjen omassa asuinymäristössään. Nykyinen hajautettu palvelurakenne on osaltaan vahvistanut alueellista huoltovarmuutta esimerkiksi evakuoitivalmiuden, alkutuotannon turvaamisen ja poikkeusolojen toiminnan näkökulmasta.

5.1.7 Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät

Ylläpitää alueen vahvuuksia ja vetovoimatekijöitä (esim. luonto, maisema, väljyys, hiljaisuus).

Maaseudulla on pääosin turvalliset, terveelliset ja uudehkot varhaiskasvatuspalveluiden tilat sekä kasvua, kehitystä ja oppimista tukeva luontoa kunnioittava toimintaympäristö. Keskitytään niiden ylläpitämiseen.

5.2 Palveluverkkosuunnitelma

5.2.1 Elinkeinot, yrittäjyys

Maanviljelijäperheille erityisesti päivähoidon saatavuus lähellä tilaa on erittäin tärkeää tilan yritystoiminnan kannalta. Päivähoidon siirtyminen kauemmaksi heikentää joidenkin maatilojen osalta yritystoiminnan edellytyksiä merkittäväksi, kun perheen lasten päivähoitoon vienti vie kohtuuttomasti aikaa ja lisää polttoainekustannuksia. Maaseudun pito- ja vetovoima heikkenee entisestään ja vaikuttaa vähentävästi elinkeinon/palvelujen pysyvyyteen alueella. Osaavan työvoiman saatavuus heikkenee erityisesti maaseutuelinkeinoin – elintarvike/alkutuotanto -huoltovarmuus liittyen. Palveluverkkoesitys lisää maaseudun yritystoiminnan haasteita ja vaarana on että se yksipuolistaa yritystoimintaa ja heikentää liiketoimintamahdollisuuksia vähenevän asukasmäärän vuoksi.

Kaupallisten palveluiden säilyminen on todellinen haaste, kun ihmisten asiointiliikenne muuttuu. Lakkautuspäätökset vähentävät yritysten uskoa tulevaisuuteen ja vähentävät todennäköisesti yritysten halua kehittää liiketoimintaa tai investoida alueelle. Kyläkauppojen ja muiden päiväkotien ja koulujen läheisten kaupallisten yritysten asiakasvirta on osin riippuvainen koulun tai päiväkodin säilymisestä. Asiakasvirta vähene myös paikallisten asukkaiden vähetessä.

5.2.2 Maaseudun osaaminen ja työllistyminen

Mikäli päiväkotien ja koulujen lakkautukset vaikuttavat negatiivisesti maaseudun muuttoliikkeeseen myös työpaikkojen syntyminen vähentyy. Maaseudulla väestö ikääntyy keskimääräistä nopeammin ja siksi erityisesti maaseudulla on tarve yritysten sukupolvenvaihdoksiin tai omistajanvaihdoksiin, jos jatkajaa ei löydy oman perheen sisältä. Koulujen ja päiväkotien lakatessa myös jatkajien löytyminen yritystoimintaan vaikeutuu.

5.2.3 Asuminen, palvelut liikkuminen

Koulujen ja päiväkotien lakkauttaminen vaikuttaa liikenteeseen monen suuntaisesti. Toisaalta liikenne vähenee, kun kouluun tai päiväkotiin ei enää suuntaudu työpaikkaliikennettä tai tavara- tai ruokakuljetuksia. Toisaalta koulukuljetukset ja vanhempien ajot päiväkotiin lisääntyvät alueella, kun palvelu tuotetaan kauempana asukkaan kodista. Jos yritykset eivät halua sijoittua tai pysyä alueella, se vaikuttaa tavaraliikenteen määrään ja reitteihin.

Maaseudulla on pääosin turvalliset ja terveelliset uudehkot varhaiskasvatuksen tilat. Tämä näkökulman enemmän esilletuominen lisää maaseutualueen positiivista näkyvyyttä ja houkuttelevuutta. Palveluverkkosuunnitelman toimenpiteiden eli koulujen ja yksiköiden lakkauttaminen vaikuttaa alueen tai kylän vetovoimaan ja houkuttelevuuteen ja myös alueen asuntomarkkinaan ja sen tilanteeseen, etenkin lapsiperheiden näkökulmasta. Palvelujen lakkauttaminen voi vaikuttaa jonkin verran pientalojen hintatasoon, kun kysyntää niihin on aiempaa vähemmän. Asuntojen laatuun muutoksilla ei ole vaikutusta.

Maaseutualueille rakennettavien uusien asuntojen määrät ovat laskussa vuodesta 2018 saakka. Parhaimmillaan Kuopion kaupungin maaseutualueille on rakennettu jopa yli 60 uutta asuntoa vuodessa, keskimääräisen vuositason ollessa noin 50 asuntoa. Vuosien 2023-2024 aikana rakennettujen asuntojen määrät ovat kuitenkin jääneet alle 30 asuntoon vuodessa, vuoden 2024 tuotannon määrän ollessa vain 21 asuntoa. Rakennettujen asuntojen määrä onkin vuodesta 2018 tippunut vuoteen 2024 yli 67 %. Eniten uusia asuntoja on vuosina 2018-2024 rakennettu Maaningalle, Haminalahteen, Kurkimäkeen, Karttulaan ja Puutossalmelle eli painotus on ollut läntisille ja eteläisille maaseutualueille.

Uusien asuntojen rakennusmäärän pienenemisen lisäksi rakennettujen asuinkiinteistöjen kauppamäärät ovat useilla maaseutualueilla vähentyneet viimeisen viiden vuoden aikana. Kiinteistöjen hintataso on harvemmin asutulla maaseudulla jo melko alhainen ja vesistöjen rannoilla sijaitsevat kiinteistöt säilyttävät arvonsa aina paremmin muutoksista ja niiden kysyntä on yleisesti ottaen suurempaa kuin sisämaan kiinteistöjen. Maaseutualueiden (erit. rannalla olevia) asuinkiinteistöjä ostetaan asuinkäytön sijaan myös vapaa-ajan käyttöön, jolloin perheen vakituinen asuinpaikka ei muutu.

Palveluverkkosuunnitelman maaseutualueille esittämät toimenpiteet voivat vähentää kiinnostusta rakentaa vakituiseen asumiseen tarkoitettuja asuntoja. Lisäksi suunnitelman mukaiset toimenpiteet voivat heikentää maaseutualueilla vakituiseen asumiseen tarkoitettujen kiinteistöjen kysyntää ja vaikeuttaa myyntiä tai ainakin pidentää myyntiaikoja. Kysynnän laskeminen usein tarkoittaa samalla myös keskimääräisten kauppahintojen laskua. Kysynnän ja hintojen laskun oletetaan laskevan vähemmän rannalla olevissa asuinkiinteistöissä. Kiinteistöjen hintojen mahdollinen laskeminen vaikuttaa suoraan asuinkiinteistöjen vakuusarvoon ja mm. sitä kautta vaikeuttaa asuntolainansaantia. Suunnitelmalla ei sen sijaan ole vaikutusta vapaa-ajankäyttöön rakennettavien asuinkiinteistöjen määrään tai vapaa-ajankäyttöön ostettavien asuinkiinteistöjen kysyntään tai hintoihin.

5.2.4 Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus

Palveluiden keskittyminen kuntakeskuksiin ja kaupunkiin vaikuttaa palveluasiointiin ja pidentyviin asiointimatkoihin negatiivisesti. Rapauttava vaikutus infrastruktuuriin.

Varhaiskasvatuspalvelut on maaseutualueilla pääsääntöisesti keskitetty koulujen yhteyteen.

Lakkautettavien koulujen ja yksiköiden kohdalla palvelujen saavutettavuus heikkenee etäisyyden näkökulmasta jonkin verran. On kuitenkin oletettavaa, että kylistä ja maaseudun eri alueilta asioidaan maaseututaajamiin aina jonkin verran, jolloin yhteydet palveluihin ovat kuitenkin varsin paljon muutenkin käytettyjä. Muutoksilla on lakkautettavan alueen palveluinfraa heikentävä vaikutus, mutta taas taajamien palveluja ja sen infraa vahvistava vaikutus.

5.2.5 Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma ja lähidemokratia

Vaalilain (714/1998) mukaan jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. Esitys vaikuttaisi Särkiniemen koulun, Vehkalammin koulun ja Muuruveden koulujen äänestyspaikkoihin ja mahdollisesti äänestysalueisiin.

Taloudellisesti tasapainoinen Kuopio -raportin Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteissä todetaan, että mikäli kyseisistä rakennuksista, joissa asukastilat sijaitsevat, luovutaan, asukastoimintaa toteutetaan muissa kaupungin omistamissa tiloissa, esimerkiksi kirjastoissa sekä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Korvaavia uusia tiloja ei järjestetä. Korvaavien tilojen osalta kaupunkialueella on pienemmissä saleissa tilaa, isommissa tilavajetta.

Suunnitelmassa on esitetty sellaisia toimenpiteitä, jossa koulun tilat eivät olisi enää kaupungin käytössä Muuruveden koululle, Vehkalammin yksikölle, Pitkälähden yksikölle ja Särkiniemen koululle. Eteläisen maaseutualueen toisessa skenaariossa myös Vehmasmäen koulu poistuisi käytöstä. Näissä yksiköissä lukuvuonna 2024-2025 toteutunut ilta- ja viikonloppukäyttö sekä kansalaisopiston toiminta kuvataan alla.

Koulu/yksikkö	Iltakäyttö	Iltakäyttö	Viikonloppu- käyttö	Viikonloppukäyttö	Kansalais- opiston toiminta
Lukuvuosi 2024- 2025	Vara- uksia ka. tunti / vko	Keskeisimmät käyttäjät	Vara-uksia ka. tuntia / vko	Keskeisimmät käyttäjät	Kurssia / osallis- tujaa
Kurkimäen koulu					18/225, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/49
Muuruveden koulu	3,1	Koulun oma käyttö, yhdistys, seurakunta, yksityishenkilö	1,4	Koulun oma käyttö, vaalit	6/94
Pitkälähden yksikkö	12,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	7,5	Koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, yhdistykset, vaalit	2/61
Vehkalammin yksikkö	1,1	Yksityishenkilöt, Oy	0,8	Koulun oma käyttö, vaalit, vanhempainyhdistys	8/77, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/56
Vehmasmäen koulu	9,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, seurakunta	1,5	Yksityishenkilöt, vaalit	6/88

Ilta- ja viikonloppu käytön osalta toimijat joutuvat hakemaan käyttövuoroja alueen muista tiloista. Maaseutualueella käytettävissä olevat tilat ovat todennäköisesti huomoin saavutettavissa.

Kansalaisopiston toiminnan osalta tilojen vähenemisen vaikutuksena on kansalaisten yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien heikkeneminen, mikäli korvaavia tiloja ei löydy. Kansalaisopisto voi toimia myös yksityisissä tiloissa esim. nuorisoseurojen tiloissa ja kylätaloilla. Kansalaisopisto-opiskelun vaikutukset on tutkitusti yhteisöllisyyttä, sosiaalista pääomaa ja terveyttä edistäviä.

5.2.6 Turvallisuus ja huoltovarmuus

Palveluverkkosuunnitelman esitykset vaikuttavat maaseutualueiden turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen erityisesti palveluiden keskittämisen ja yksikköjen lakkauttamisten kautta. Useiden koulujen ja päiväkotien lakkauttaminen sekä oppilaiden ja lasten siirtyminen suurempiin yksiköihin taajamissa lisäävät riippuvuutta kuljetusjärjestelyistä ja voivat heikentää paikallista kriisivalmiutta. Kuljetusratkaisujen toimivuus ja varmuus korostuvat erityisesti poikkeusoloissa, jolloin palveluiden saavutettavuus voi olla rajoittunutta.

Maaseudun päiväkotien hyvä kuntotaso tukee edelleen huoltovarmuutta, mutta koulujen osalta korjausvelka ja rakennusten käyttöiän päättymisen edellyttävät investointipäätöksiä, jotka vaikuttavat alueelliseen kriisivalmiuteen. Kuntayhteistyöesitykset, kuten Pajulahti–Kuuslahti-alueen ratkaisut Siilinjärven kanssa, voivat vahvistaa huoltovarmuutta, mikäli vastuunjako ja kriisivalmius huomioidaan riittävästi suunnittelussa.

Palveluverkkosuunnitelman toteutus edellyttää varautumissuunnitelmien päivittämistä, jotta maaseutualueiden turvallisuus ja huoltovarmuus voidaan turvata muuttuvassa palvelurakenteessa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuljetusjärjestelyjen toimivuuteen, poikkeusolojen palvelutuotantoon sekä alueellisen alkutuotannon ja elinkeinojen jatkuvuuden varmistamiseen.

5.2.7 Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät

Maaseutualueella koulujen ja yksiköiden lakkauttaminen vaikuttaa heikentävästi alueen vetovoimaan, houkuttelevuuteen ja imagoon. Lakkauttamisella voi olla vaikutusta myös alueen yritystoimintaan, asuntojen sekä kiinteistöjen arvoon mm. myynti- tai sukupolvenvaihdostilanteissa. Alueen yhteisöllisyys vähenee, mikäli kiinteistö ei päädy yhteiseen käyttöön myynnin jälkeen ja alueella ei ole enää yhteisöllistä tilaa kokoontumiselle tai yhteiselle käytölle (mm. kansalaisopiston, yhdistysten tai muiden järjestöjen toiminta). Muutos voi kuitenkin vahvistaa koko maaseututaajaman yhteisöllisyyttä ja yhteishenkeä ja imagoa, kun palvelujen käyttö vahvistuu. Varhaiskasvatuspalveluiden keskittäminen vahvistaa tilojen optimaalista käyttöä ja on vetovoimatekijä esim. henkilöstön rekrytoinnissa

5.3 Johtopäätökset

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköiden lakkauttaminen maaseutualueilla voivat heikentää alueen yritystoimintaa epäsuorasti, sillä perheiden / asukkaiden mahdollinen poismuutto vaikeuttaa työvoiman saatavuutta ja vähentää paikallisten palveluiden, kuten ruokahuollon, kuljetusten ja siivouspalveluiden, kysyntää.

Lapsiperheet valitsevat usein asuinpaikan palveluiden, erityisesti koulujen ja päiväkotien, perusteella. Palveluiden lakkauttaminen voi näin vähentää alueen houkuttelevuutta uusille asukkaille.

Liitteet

Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvitys (696/2025)

6 Liite: Koonti kuntalaistilaisuuksissa tehdyistä maaseutuvaikutusten arvioinneista

Riistaveden koulu 6.5.2025
Maaninkajärven koulu 7.5.2025
Karttulan Kissakuusenkoulu 8.5.2025

Maaseutuvaikutusten arviointi

Arviointikohde: *Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvitys (696/2025)*

Arviointipäivämäärä: 6.5.2025

Arviointiryhmä: *Riistaveden koululla arvioinnin tekemiseen osallistuneet kuntalaiset (yli 50 osallistujaa tilaisuudessa)*

Vaikutuksen merkityksen asteikko:

-- merkittävä ja/tai pitkäaikainen kielteinen, - lyhytaikainen kielteinen, 0 ei vaikutuksia, + lyhytaikainen myönteinen, ++ merkittävä ja /tai pitkäaikainen myönteinen

	nykytila		toteutetaan selvityksen suositukset		Vaihtoehto 3	
Kuvaa vaihtoehtot lyhyesti:	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkko säilyy sellaisena kuin se tällä hetkellä on.		Toteutetaan Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvityksessä esitetyt muutokset varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkkoon.		Lykätään a on suunniteltu ja koulujen rakennushankkeita kaupunkialueella säästöjen toteuttamiseksi. Säilytetään palvelut maaseudulla nykyisellään, tuetaan yritysten muuttua alueelle. Nykyisten maaseudulla toimivien yritysten, maatilojen ja uusien yritysten tukeminen.	
Arviointikohde	nykytila	Vai- ku- tuk- sen merkity- s	toteutetaan selvityksen suositukset	Vai- ku- tuk- sen merkity- s	Lykätään suunniteltuja koulujen rakennushankkeita kaupunkialueilla säästöjen toteuttamiseksi	Vai- ku- tuk- sen merkity- s
Elinkeinot, yrittäjyys, osaavan työvoiman saatavuus, vetovoima	Riistavesi sopivan lähellä, elinkeinoille tosi loistava tilaisuus kunhan vielä ohitustien suunnitelma toteutuu. Ei tontteja asumiseen. Tonttimaata kaupungilla kyllä on varattuna 30 hehtaaria (Riistavedellä). Nykytilalla vahvistetaan luottamusta yritystoiminnan jatkamiseen ja investointi innokkuuteen. Esim. Teollisuus saa	++ - - ++	Teollisuudesta tulee suurin osa suomen bruttokansantuotteesta. Maaseutualueen koulut suljetaan, ihmiset muuttavat pois ja metsäkoneen kuljettajien, puutavaraautokuljettajien saatavuus huononee. Metsäalalla on jo nyt työvoimapula. Työntekijöiden saatavuus huonoo koska lapsilla ei lähipalveluita tai kaikille harrastusmahdollisuuksia maaseutuyrittäjien jaksaminen ja hyvinvointi vähenee,	--	lasten koulumatkat säilyvät kohtuullisina. Vältetään lasten mielenterveysongelmista, vaikuttaa myös oppimiseen yms. Jos ei ole isoja kouluryhmiä ja todella pitkiä koulumatkakyytejä (Muuruvesi). Kaupungin tahtotila, että myös maaseutualueet ovat tärkeitä! Odotetaan HUPA- ja UKK3- hankkeiden tuloksia e kiertävän ja teknologiapohjaisen kasvun	++

	paremmin työvoimaa. Yritykset maaseudulla pysyvät paremmin mutta se edellyttää nykytilan varmuutta ja pysyvyyttä. Huom. mm. Juankosken alueella on noin (+ Muuruvesi) 1000 työpaikkaa, jotka nykytilassa pysyvät. Toisessa vaihtoehdossa (koulujen lakkauttamisessa) ne häviävät suurelta osin.		Kurssien määrä, ja kerrannaisvaikutukset terveydenhuollossa lisääntyvät. Investointi-innokkuus laskee. Työvoiman saanti vaikeutuu entisestään. Palveluverkko on juuri niin heikko kuin sen heikoin lenkki on! Jos noin massiiviset koulujen lakkautukset toteutuu, on koulut se heikoin lenkki. Tämä heikkous vie mukanaan muuta palvelutuotantoa ja romuttaa palveluverkkokokonaisuuden! Lapsiperheet supistuu/poistuu e palveluyritykset poistuu. Työvoima vähenee negatiivinen elinvoima kiihtyy. Yritysten rahoitusmahdollisuudet heikkenee.		mahdollisuudet ensin selvittettävä. Keskitetään palvelusetelien käyttö Kuopion keskusta/ keskustan taajamiin÷voidaan lakkauttaa huonokuntoisia päiväkoteja keskustassa/keskustan taajamissa ja voidaan säilyttää päiväkodit maaseudulla. Maaseudulla ei mahdollisuuksia yksityiseen päivähoitoon, keskustassa/taajamissa jo valmiiksi yksityisiä päiväkoteja. Pientalo tehdas elementeistä. Edullista pientaloa asumista ja rakentamista, omistus- ja vuokra-asumista maaseutualueille. Maaseutualueiden markkinointi. Halvat asunnot. Maaseutu asumisesta trendi (siis sallitaan sen tulla trendiksi). Verohelpotukset maaseudulla asuville. Lainahelpotukset maaseudulla asuville. Maaseutu tonttien markkinointi ja myyntiyrityksille. Laajempi selvitys maaseutualueiden mahdollisista yritystonttien kaavoittamisesta ja niiden markkinoinnista. Nykyisten maatilojen muiden maaseudulla olevien yritysten tukeminen Kuopion maaseutualueilla yhteensä 2000 yritystä joka noin 20– 30 prosenttia kaikista Kuopion yrityksistä.	
Maaseudun osaaminen ja työllistyminen	kohtuulliset koulumatkat. Saavutettavuus on nykytilassa hyvä. Työpaikat säilyvät. Tukee yrittäjien asettumista maaseudulle, jos esim. Kaupunki alkaisi enemmän markkinoida maaseutualueiden tontteja yrittäjille. Nuoret palaisivat takaisin kotiseudulleen.	++	mikäli kouluja lakkautetaan maatilojen ja maaseudun yritysten toiminta vaarantuu. Yrityksistä tulevat verotulot kuopiolle myös vähenevät e vaikuttaa myös tätä kautta huoltovarmuuteen ja alkutuotantoon.		Senioreille yhteisöllistä asumista, lisää osaltaan asukasmääriä. Kaupungin avustus asunnon löytämisessä. Kaupungin pitäisi tehdä yhteistyötä enemmän yhdistyksiin kanssa, tämä lisäisi mahdollisuuksia elovoiman kehittämiselle ja vetovoiman lisäämiselle nyt ei ole tehty. Meidät on jätetty yksin toimimaan. Tässä on selkeästi kehittämistä. Lisää työtä maaseudulle verotuloja. Rekry-koulutukset yhteistyössä yritysten kanssa.	

					Tuodaan etäkoulu ja etäopiskelumahdollisuuksia, saadaan ryhmiin ihmisiä, silti varataan resursseja yksilölliseen ohjaukseen, vaikka ei fyysisesti samassa tilassa. Lähiopetuksessa opitaan sosiaalisia taitoja. Maaseudun osaamisen arvostuksen nosto (metsänhoito, ongelmanratkaisukyky, eläintenhoito jne.).	
Asuminen, palvelut liikkuminen (määrä, laatu, hinta ja saavutettavuus)	Yhtenäiskoulu ja päiväkotikeskustassa, myös kaikki peruspalvelut. Kohtuukokoiset / pienehköt maaseutukoulut: oppiminen / oppimistulokset hyvin ja, ja erityislapsien helpompi saada tukea pienemmässä koulussa. Pajulahti: kuntoluokka 4/5 koulu + päiväkotia samassa rakennuksessa, järkevät työmatkat, houkutteleva asuinalue ja yhteisö. Nykytilanteessa koulumatkat pysyvät lyhyinä tai kohtuullisina. Jatkuva lakkautusuhki saa ihmiset pysymään poissa maalta asunnon hinnat on romahtanut pankki ei anna myydä.	++ -	Harrastusmahdollisuus loppuu, kun arki-illat vietetään koulukyydissä. Otettava huomioon teidän kunto, matka-aika ja mistä ikäryhmistä lapsia laitetaan koulukyyti saavutettavuus kouluihin romahtaa (ei voida puhua enää saavutettavista kouluista) PALJONKO KONSULTTI + VARTIJAT MAKSOIVAT? EI OLE ENÄÄ ALUEEN VETOVOIMAA (asuminen ja yrittäminen?) Siirtyvät isompiin kouluihin e opettajat eivät tunne lapsia, opettajille isot ryhmäkoot raskaita, vaikeampi puuttua muun muassa kiusaamiseen, oppimisvaikeuksiin. Vaarantuuko varsinkin erityislasten avunsaanti isoissa kouluissa ja miten he kestävät pitkiä matkoja + isoja ryhmäkokoja. Särjetään 2 kodin perheen perhesuhteita, vain yksi kodista maksetaan kyyti. Harrastusryhmät, joita koulurakennuksissa järjestetään loppuu. Alue ei houkuttele, asuntojen arvo laskee, ihmisiä ei muuta alueelle. Koulumatkat pitenee, lasten hyvinvointi kärsii. Siirto isompiin kouluihin e kiusaaminen lisääntyä ei pysyviä ja turvallisia suhteita koulun henkilöstöön. Lasten mahdollisuus harrastuksiin, liikuntaan, ystävyys-suhteiden ylläpitoon vähenee kun koulupäivät pitenevät koulukyyditysten myötä. Lasten kokonaisturvallisuus vaarantuu koulukyydeissä (ei istuimia, huonokuntoiset tiet).	--	kiertävät opettajat e maksetaan opettajien kilometrikorvaukset ym. Tulee halvemmaksi, kun lapsien kuljetusta takseilla. Katsotaan palveluverkkoa kokonaisuutena e miksi huonokuntoisia kouluja ja päiväkoteja ylläpidetään Kuopion kaupungin keskustassa ja taajamissa ja hyväkuntoisia/ uusia lakkautetaan maaseudulla. A maaseudulla olevia koulu- ja päiväkotikiinteistöjä on vaikea myydä jolloin säästöjä ei synny. Selvitettävä myös mahdolliset koulukyydytykset keskustasta ja taajamista maaseutukouluihin. Hankinnat ja muut palvelut selvitettävä, voidaanko alueellisesti tukea paikallista yritystoimintaa ja säästää sitä kautta e miksi esim. Mestariilta ajaa 2-3 henkiä vaihtamaan lamppeja koululle, suuntaansa montakymmentä kilometriä??. Pitäisi saada valokuitu ja lisää julkista liikennettä e parantaa liikkuvuutta, työnteon edellytyksiä. Yläkouluihin valinnaiseksi luonto ja liikunta + kestävä kehitys. Ei tarvita paljoa. Omatoimikirjastoja + yritystoimintaa kouluihin. Kyläkouluihin kesätoimintaa esim. leirikouluja. Koulut: säästäminen e lukuaineet+ kielellä oppikirjat kierrätyksen e kestävä kehitys.	

			Riistavesi: asuntojen arvo laskee (ihmiset eivät saa lainaa asuntoihin). Alueen väestörakenne ikääntyy jos lapsiperheitä ei uskalla muuttaa. Kaikki toiminta mikä kouluilla ollut: ei ole paikkaa kansalaisopistolla liikunnalle tapahtumille. Asuntojen arvo laskee, peruspalveluiden vieminen maaseutualueelta vaarantaa maaseutualueilla olevien yritysten toiminnan. Kuopion maaseutualueilla yli 2000 yritystä, joka noin 30% kaikista Kuopion yrityksistä.		
Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus	Valokuidun puute. Vähäinen julkinen liikenne. Raati kustantaa asiointikyytejä. Mikäli koulut/päiväkodit pysyvät maaseudulla e huoltovarmuus säilyy, maatilojen omistajilla + alueen yrittäjille mahdollisuus yritystoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen säilyy. Kaupunki ei pidä huolta kaupungille kuuluvista asioista koska " koulut lakkautusuhan alla".	- - + ++ -	Muuruveden kouluun esim. 10 km koulumatka kestää tunnin. Jos yläasteelle mennään Nilsiään koulumatka ei pysty olemaan inhimillinen. Kiinteistöjen arvo laskee, kaupunkilaisten ostovoima ja maksukyky pienenee. Koulujen kustannuksia ei vielä kukaan ole tiedossa, miten paljon sisällä niin vuokrat, Servican matkakustannukset. Kuopio ajaa asukkaitaan ja verotuloja pois maaseudulta. Tiestöt (valtion) a romahtavat vielä pahemmiksi (tienhoitoluokitus kärsii). Muun muassa Juankosken ja Nilsin välinen tie on jo nyt hengenvaarallinen. Valokuituverkkoja ei saada alueelle. Työmatkat + päivähoidon kuljetusmatkat pidentyvät. Heikko tien kunto. Ympäristövaikutukset. Ja vanhempien työmatkat voivat pidentyä, jos lapsia joutuu viemään hoitoon ensin ns. väärään suuntaan. Esim. Vehkalammelta Riistavedelle. Asiointisuunta on yleisimmin Kuopio tai Siilinjärvi (Riistavesi). Riistavedellä vietiin tk pois, samalla esim. Verikokeisiin asiakkaat kulkee kaupunkiin kela-takseilla ym. Olisiko miten mahdollista esim. 1 pv viikossa käydä Riistavedellä verikokeet ottamassa (Islab). Ja tärkein toive TK palvelut takaisin!.	--	

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

Yhteisöllisyys, sosiaali- nen pääoma ja lähidemokratia	Muuruvesi: Nykytilan olisi muututtava varmemmaksi ja pysyvämmäksi! Pienemmässä taajamassa lähidemokratia toteutuu paremmin. Sosiaaliset verkostot tukevat kasvua ja kehitystä. Harrastusmahdollisuudet ovat nykytilassa kohtuullisen hyvät. Yhdistystoiminta pysyy vilkkaana ja rikkaana. Nykytilassa pysyminen lisää hyvinvointia ja tahtotilaa tehdä enemmän kylän hyväksi asioita. Yhteisöllisyys ja tukiverkostot ovat merkittävä tekijä hyvinvoinnissa ja mielenterveydessä. Tiivis, aktiivinen lähiyhteisö.	++	Koulun purkaminen vaikuttaisi myös aikuisväestön harrastusmahdollisuuksia niin vauhdittaisi myös sitä kautta pois muuttoliikettä. Kaikki eivät voi ottaa työtään mukaan ja muuttaa kaupunkiin. Jos haluat syödä, tarvitset kukoistavaa maaseutua.	-		
	Nykytilassa jää aikaa harrastamiselle. Mikäli koulut puretaan, liikuntasalit jäävät pois käytöstä, mistä tilat harrastuksille? Paljon tuotetaan tapahtumia ja toimintaa yhdistysten kautta koulussa (Juankoskella koulussa iso avara tila (maaseudulla totuttu tekemään itse porukalla ja talkoilla). Koulun tiloja aktiivisesti käyttää myös kansalaisopisto, konservatorio, liikuntaseurat. Juankoskella koulu on käyttäasteeltaan suurin käytetty rakennus.		Muuruvesi: lapsilla ei ole mitään mahdollisuutta harrasta mitään koska ei ole jaksamista sen jälkeen kun koulupäivä matkoineen kestää aamusta iltaan. Ei myöskään harrastuspaikkaa, kun koulutiloja ei enää ole harrastusten toteuttamiseen.	--		
	Käytännössä muuttoliike estetty Vehmeriin jatkuvan kouluverkko keskustelun takia! Muuttajat ovat lapsettomia. Yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, naapuriapu.	--	Yhteisöllisyys heikkenee jees syrjäytyminen lisääntyy. Ei jakseta enää osallistua pitkien koulumatkojen ja työmatkojen jälkeen yhdistystoimintaan, kerhotoimintaan, kerhoihin. Harrastuksiin osallistuminen ja niiden mahdollistaminen heikkenee pitkien koulumatkojen takia, ei jäädä iltaisin koulun järjestämiin koulun jälkeisiin harrastuksiin ja kerhoihin. Koulun tilat yleensä toimii kylien harrastus ja kokoontumisen paikkana ja nämä poistuu pois purkamisen vuoksi. Kouluilla tapahtuu yleensä kylissä äänestykset esim. vaalit ja koulujen purkamisen vuoksi yhteiskunnallinen vaikuttaminen heikkenee (äänestyspussi ei ole esteetön). Koulujen lakkauttaminen kylillä näivettyvät kylät èautioituu.	--		
Turvallisuus ja huoltovarmuus	Huom! Nykytilan on muututtava varmemmaksi ja pysyvämmäksi. Tällöin huoltovarmuus ja turvallisuus pysyy	++	maaseutu autioituu koska ihmiset muuttavat pois, maataloilille ei saada työvoimaa joten tuotanto vähenee ja omavaraisuusaste tippuu ja nälkä yllättää.	--		

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

	korkealla tasolla, heijastuu koko Suomeen. Nykytilan pysyminen kasvattaa elo- ja vetovoimaa. Jos nykyinen alkutuotanto säilyy kriisiaikana, voidaan tieverkoston sijaan käyttää vesireittejä ruoanjakeluun. Ruoka suomalaisille tuotetaan maaseudulla. Huoltovarmuus. Turvallisuus Juankoskella: terveyskeskuksessa lääkäri, poliisiasemalla partiot vaihtavat vuoroa sekä rikospoliisi. ”Pienissä yksiköissä” lapset ja aikuiset tuntevat toisensa, lisää turvallisuutta! Osaajat häviävät palvelujen perässä. Ruokatuotanto vaarassa.		Nykyiset maatilat vaativat ulkopuolista työvoimaa jota ei saada jos peruspalvelut ovat kaukana. Kriisiajan ruokaturva vaarantuu. Maaseutuosaaminen maanviljelys- ja metsänhoitotaito häviää jos maaseudulta muutetaan pois. Käytöshäiriöt, isojen keskusten eri vuosiryhmien väliset kehityserot aiheuttavat huonovointisuutta. Koulujen purkamisen vuoksi ei ole kriisinhallintakeskusta. Koulut toimivat kriisissä: maaseudulla ei olisi väestönsuojia viestikeskuksia, ei kenttäsaaraloita, ei ruokavarastopaikkoja, ei muita kriittisiä varastopaikkoja evakuointipaikkoja. Valtion tieverkosto huononee, vaaralliset tiet. Jengiytyminen lisääntyy. Koulujen supistaminen köyhdyttää maakunnan alueet ja estää lainoittamisen. Kiinteistöjen arvot romahtavat ennestään.			
Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät	hiljaisuus, väljyys e rantatontteja ja vuokra asumista (esim. Pientalon muodossa?). Sukupolvien yhteys, tukiverkostot. Terveyskeskuksen puuttuminen heikkous alueella, Riistavesi. Pienemmät ryhmäkoot kouluissa. Kannattelevat esim. nepsy-lapsia, jotta ei tarvitse niin paljon tukea isoissa ryhmissä (Riistavesi). Huom! Nykytilan on muututtava varmemmaksi ja pysyvämmäksi! - Tällöin vetovoimatekijät saavat ison roolin ja vetävät muuttajia enemmän ja enemmän. Huom! Tutkimusten mukaan noin yksi miljoona suomalaista haluaisi muuttaa maalle. Etenkin vesireittien merkitys on suuri ja korostuu, jos nykytilalle annetaan varmuutta enemmän. - Kyläkoulut ovat luomukouluja ja kestävä kehityksen kouluja. - Kyläkoulujen pienet oppilasmäärät: - o opettajat tuntee kaikki lapset - o haasteisiin pystytään puuttumaan ennalta ehkäisevästi - o kiusaamista vähän - o kaikki tulevat toimeen keskenään, ei ole pieniä ja isoja.==> ovat myös vetovoimatekijöitä. - o Pienissä kouluissa on rauha ja kyläkoulujen ympäristö on yksi suurta leikkipuistoa. - o Yksilöllisempää ohjausta, paremmin aikaa. Konsultin vaihtoehto ei tule hyvää, vakituisen asumisen määrä vähenee ja vapaa-ajan asuminen lisääntyy. Vapaa ajan asujat tarvitsevat palveluita, joita EI ole. Kyllähän luonto kun ihmiset häviää, eihän se ole vetovoimaa ellei satu tulemaan tuulivoima tai kaivosta.					

Kuopion kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut

	Vetovoimatekijöitä ei voida enää hyödyntää/ koko kaupunki häviää. Ei ole enää asumisen monia mahdollisuuksia, kun palvelut häviävät koulujen myötä alueelta. Huom! Ennusteet ovat betonisoitu jatkamalla koulujen/ päiväkotien lopettamisen uhkaa vuosi. Tarvitsemme pysyvyyttä ja koulurauhan! Tällöin saisimme väkeä lisättyä ja maaseutua asumista mahdollistettua monille ihmisille. Hieno ranta. Isot tontit. Avaruutta. Omaa rauhaa. Turvallisuus, yhteisön jäsen tuki, luontoarvot, hyvinvointi. Hajauttaminen päivän sanaksi: ympäristö tykkää, turvallisuus kasvaa mm. Kriisitilanteissa, varastot turvataan hajauttamalla. Alue taantuu palvelut rajoittuvat kesäsesonkiin ensimmäisen. Nykyiset palvelut säilyvät, jos päiväkotit ja yhtenäiskoulu toimivat, mm. Suositut vesireitit niiden varrella olevine palveluineen.

Kuopion kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut

Maaseutuvaikutusten arviointi

Arviointikohde: Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvitys (696/2025)
Arviointipäivämäärä: 7.5.2025
Arviointiryhmä: Maaninkajärven koululla kuntalaistilaisuudessa arviointiin osallistuneet kuntalaiset (n. 20 osallistujaa)

Vaikutuksen merkityksen asteikko:

-- merkittävä ja/tai pitkäaikainen kielteinen, - lyhytaikainen kielteinen, 0 ei vaikutuksia, + lyhytaikainen myönteinen, ++ merkittävä ja /tai pitkäaikainen myönteinen

	nykytila		toteutetaan selvityksen suositukset		Vaihtoehto 3	
Kuvaa vaihtoehdot lyhyesti:	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkko säilyy sellaisena kuin se tällä hetkellä on.		Toteutetaan Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvityksessä esitetyt muutokset varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkkoon.			
Arviointikohde	nykytila	Vaiku- tuksen merkitys	toteutetaan selvityksen suositukset	Vaiku- tuksen merkitys	(Kirjoita Vaihtoehto 3 nimi)	Vaiku- tuksen merkitys
Elinkeinot, yrittäjyys, osaavan työvoiman saatavuus, vetovoima	houkuttelee alueelle asukkaita, monet yrittäjiä. Helppo yrittää, kun palvelut toimivat. Maaninka järven koululla yhteistoimintaa paikallisyrittysten kanssa (tet) + tutustumispäivät. Varhaiskasvatus oppiminen ja lukio-opetus tekee myös työpaikkoja.	++	saatavuus heikkenee entisestään kun palveluja ei ole. Ei tule lisää, jos kouluverkko ei ole toimiva.	--	Kuopio kaupungin etätyö. Maaningalle! Käärmeenlahden yleiskaavassa olevat yksityiset tontit tulisi saada mukaan. Sukupolvenvaihdokset maataloilla ja yrityksissä, mikäli kyläkoulut lakkautetaan? Pulkonkoskella pieni perhepäivähoitoryhmä/ päiväkotiryhmä ainakin 0-2 -luokkalaisten koulu. Alueella on paljon lapsia. Käärmenlahden koulu säilytetään ja päiväkotia ennaltaan. Kattavat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut tuovat pitovoimaa asukkaille, uusia yritysmuotoja kehitellään. Kaavamuutoksen nopeuttaminen (niin yritystoimintaan kuin asuntojen suhteen).	++ -- ++

Kuopion kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut

Maaseudun osaaminen ja työllistyminen	Mahdollistaa sukupolvenvaihdoksia ja maatiloilla, kun jatkajien lapsille on koulu ja päiväkoti.	++	maatiloille ei löydy jatkajia, kukaan ei halua jatkaa maatilaa kun lapsille ei olla kouluja ja päiväkoteja lähimaillaakaan. ,	--		
Asuminen, palvelut liikkuminen (määrä, laatu, hinta ja saavutettavuus)	valinnanvapaus oman elinympäristön kannalta (maaseutu houkuttelee monia!). Koulujen monipuolinen käyttö (ilta- ja viikonloppu) maaseudun elinvoimaisuus. Huoltovarmuus. kriisinhallintakyky. Lasten edun ensisijaisuus toteutuu.	++	koulumatkat pitenee. Päiväkotiin kuljetusmatkat pitenee. Perheen ajankäyttö hankaloituu. Asumisen edellytykset heikentyy. Muuttoliike pois Kuopiosta. Alueiden kehittyminen päättyy.	--		
Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimisuus	tällä hetkellä hyvät bussiyhteydet (77) ja pyörätiet. Kun päivähoito on lähipalvelua, kuljetuskustannukset minimissä.	++	liikkumisen kustannukset kasvavat. Kuljetuksiin käytettävä aika kasvaa.	--		

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

Yhteisöllisyys, sosiaali- nen pääoma ja lähidemokratia	Käärmelahden koulun pysyminen takaa alueen vetovoimaisuuden. Järjestämällä varhaiskasvatuspalvelut / 0-2 -lk. Luokat turvataan maaseudun elinvoimaisuus ko. Alueella. Kansalaisopistojen palvelujen pysyvyys.	++	käärmeenlahden koulun lakkautus vaikuttaisi negatiivisesti alueen vetovoimaisuuteen. Maaseudun elinvoimaisuus. Kriisinhallintakyky. Huoltovarmuus. Elinkeinopalvelut. Kansalaisopiston palvelut häviävät. Lähiliikuntapalvelut.	--	Pulkonkosken koulun alueen oppilaiden siirto maaninkajärven koulun sijasta Käärmelahteen. Länsi- Maaningan alueelle varhaiskasvatuspalvelut järjestäminen + 0-2 lk. Paikkana Hirvilahti tai Pulkonkoski.
Turvallisuus ja huoltovarmuus			mutta varmuuteen/ ruoantuotantoon vaikutus voimakkaasti negatiivinen, koska karjatiloja ja ruoan tuotantoa/ viljelyä hoitaja nuoret ihmiset, joiden lapset/ tilan jatkajat tarvitsevat varhaiskasvatusta + kouluja. Loma asuntojen käyttö vaikeutuu, koska teitä ei hoideta eikä kauppapalveluja kannata pitää.	--	koulut toimivat sodan aikana mm. Joukkojen järjestäytymispaikkoja, tarvikkeiden jakelupisteitä, sotilas sairaalana, pommisuoja. Lakkauttamalla lähikoulu elinkeinoelämä kuihtuu e lähiruuan tuotanto kriisiytyy.
Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät					

Koonti vaikutusarvioinnista:

Mutta väljyyttä - lapsille on tilaa, luonto lähellä, antaa monenlaisia virikkeitä kasvattaa tulevaisuuden asujia maaseudun yrittäjyyteen.

Nyt se antaa työtä, mutta lapsille erilaisia kokemuksia, elämyksiä.

Realismia myös täällä toimimiseen = kriisivalmius.

Luonto (monipuolinen).

Rantamaisemat (ehkäpä rantatontit)

oma rauha halutessa.

Yhteisöllisyys.

Lyhyt matka Kuopion (keskustan) palveluihin.

Hyvä ja turvallinen elinympäristö.

Isot tontit (verrattuna kaupunkiin)

vireä kyläyhteisö (käärmelahti) Länsi-Viitokset.

Metsästy, kalastus, marjastus.

Kelkkailu.

Luonnonrauha.

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

Kun ilves kävelee takapihalla, silloin on asiat hyvin.
Hyvät ulkoilumaastot ja -mahdollisuudet.

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

Maaseutuvaikutusten arviointi

Arviointikohde: *Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvitys (696/2025)*

Arviointipäivämäärä: *8.5.2025*

Arviointiryhmä: *Karttulan Kissakuusen koululla arviointiin osallistuneet kuntalaiset (noin 50 osallistujaa tilaisuudessa)*

Vaikutuksen merkityksen asteikko:

-- merkittävä ja/tai pitkäaikainen kielteinen, - lyhytaikainen kielteinen, 0 ei vaikutuksia, + lyhytaikainen myönteinen, ++ merkittävä ja /tai pitkäaikainen myönteinen

	nykytila		toteutetaan selvityksen suositukset		Vaihtoehto 3	
Kuvaa vaihtoehtot lyhyesti:	Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkko säilyy sellaisena kuin se tällä hetkellä on.		Toteutetaan Kuopion kaupungin ja seudun palveluverkoston suunnittelu -selvityksessä esitetyt muutokset varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukio-opetuksen palveluverkkoon.			
Arviointikohde	nykytila	Vai- ku- tuk- sen merkity- s	toteutetaan selvityksen suositukset	Vai- ku- tuk- sen merkity- s	(Kirjoita Vaihtoehto 3 nimi)	Vai- ku- tuk- sen merkity- s
Elinkeinot, yrittäjyys, osaavan työvoiman saatavuus, vetovoima	yrityksiä ei juurikaan. Muutamia yksin yrittäjiä Pihkainenmäessä. Mediaanitulot seitsemänneksi paras Kuopiossa. Korkeasti koulutettuja työssäkäyviä henkilöitä. Työllisyysprosentti hyvin korkea. Lähinnä lapsiperheitä. Kaupungin minimipänsuorituksella hyvin pärjännyt luontaisen vetovoiman omaava alue. Mitä jos panostettaisiin? Tällä hetkellä pienyrityksiä koulun ja päiväkodin lähellä olo antaa turvaa emiseen ja yrittäjyyteen.		kuinka käy sukupolvenvaihdosten? Onko halukkaita nuoria jatkamaan liiketoimintaa tai maatalousyrittäjyyttä? Onko enää maatiloja (Karttula) koulujen ja päiväkotien puuttuminen vaikeuttaa juuri maatilalla työskenteleviä. Esim. Hirvilahdessa, mistä on suljettu 25 v sisällä sekä koulu että päiväkotit, muutokset vaikuttavat suoraan Hirvilahden kyläkaupan kannattavuuteen. Syyskuussa kaksituhattakaksikymmentäneljä ennakoarviointi päiväkodin lakkauttamisen yhteydessä totesi että lakkautuksen vaikutus yrityksiin on neutraali. Kun Savon sanomat teki jutun kyläkaupasta 27.2. 2025 voi	--	pyörätie ja oppilaaksi otto rajan siirtäminen Rytkyylle. Tällä ratkaistaan kuljetusvelvoitteiden haasteita ja kuluja. Pyörätie Haminanlahti Pihkanmäki akselille.	

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

	, työvoiman saatavuus jo nyt tietyillä aloilla ollut haastavaa à yhteistyö Suonenjoki, Tervo, Pielavesi, Rautalampi alueilta työvoiman työvoiman saatavuus plus Karttula.		sieltä helposti lukea kauppiaan oman arvion vaikutuksista. Se näkemys erosi todella ennakoarvioinnin tehneiden arviosta: ” päiväkodin lakkautus vei kuukausimyyntistä toistatuhatta euroa”. Alueen luonne muuttuu. Sukupolvenvaihdesta harkitsevat nuoret perheet eivät uskalla tehdä päätöstä. Lapsiperheet häviävät		
Maaseudun osaaminen ja työllistyminen	Kuopio, Karttula, Pihkanmäki, Syvänniemi: koulun olemassaolo vaikuttaa väestömäärän ja sitä myötä myös esim. liikenneyhteyksiin. Kuljen bussilla töissä Kuopiossa. Lasten ja nuorten kulkemisen mahdollisuudet ovat heikot kouluajojen ulkopuolella. Karttulan kirkonkylä työllistää ihmisiä eri ammattiryhmissä. Maaseudulla osaavaa, ammattitaitoista asukasta, jos työtä ei löydy omalta kylältä, on helppo kulkea töihin Kuopioon tai ympäryskuntiin. Aikuisten helppo liikkua kun lapsilla on turvattu koulu ja päiväkotit (Karttula).		työpaikkojen vähentäminen kuntapuolella, mutta myös HVA:n puolella tästä seurauksena siihen, ettei alueelle muuteta. Nuoret ei halua jäädä alueille (Karttula). Ei nähdä tulevaisuutta alueella. Pitkät koulumatkat, teitä pitäisi mennä kouluun, mitkä eivät sovellu ajamiseen. Liikenneyhteydet ovat huonot. Annikki veturintie ei sovellu koululiikenteeseen.		Otetaan suunnitteluun huomioon paikallisten toimijoiden mielipiteet ja kokemukset kuinka alueella toimii asiat. Tai mitkä asiat ei toimi. Annetaan mahdollisuus yrittää, asua alueella(Karttula). Osaamisprofiilin/ ammattien kartoitus à markkinointiyrityksille Vanuvuoren sijaan kehitetään olemassa olevia alueita ja hyödynnetään olemassa olevaa infraa ml. Koulut ja päiväkodit. Markkinoidaan enemmän matka-aikaa eikä kilometrejä.
Asuminen, palvelut liikkuminen (määrä, laatu, hinta ja saavutettavuus)	Onko otettu huomioon uusi 5-tie? 5-tien parannus tuo Leppävirta- varkaus talousaluetta lähemmäksi Etelä-Kuopiota, joka lisää alueen kiinnostavuutta. Kuusen koulun jatkouhan alla jos päiväkotien koot liian pieniä. Kaupungin panostettava kaavoitus + tonttien markkinointi, hienoa että tätä on alettu kehittää. Tällä hetkellä: maalle muuttaa ja hakeutuu ihmisiä eri ikäryhmistä. Lapsiperheet hakeutuu rauhallisille alueille. Yhteisöllisyys, luonnonläheisyys sekä lyhyt matka Kuopion todella suuria ja merkittäviä tekijöitä / vetovoimatekijä (Karttulan alue). Markkinointi ja tehostamalla voitaisiin	++	vaikutuksia Karttulan alueen vetovoimatekijöihin: muuttoliike tyrehtyy Pihkainmäki-Syvänniemi alueelle è suora vaikutus kirkonkylälle. Kokonaisturvallisuus ja varautuminen/ omavaraisuus: kuka pyörittää maatiloja jos palvelut ovat kaukana keskitettynä. Onko tarkoitus kiihdyttää aluetta säästämällä ja keskittymällä menoihin, vai lisätä vetovoimaa ja näin korjata väestörakennetta ymmärtäen että hyvinvointi on rahaa. Koulutoiminnan ympärillä toimiva yhteisöllisyys kärsii ja tämä kuin ehdottaa kylän aktiivisuutta (Syvänniemi). Kaupungin hyvä miettiä vastuullisuutta palveluverkkoselvityksiä julkaistaessa è maaseutualueille muuttovoittoa kunnes koulupäätökset tehty.	--	Vehmasmäki: Koulun säilyttäminen alueella ilman lakkautus uhkaa eli nykyisen koulun peruskorjaus. Pihkainmäkeen oma äitiys- ja lastenneuvola, esim. 1 krt viikkoon. Varmasti olisi asiakkaita, tukisi kylän vetovoimaisuutta à lisää lapsia kouluihin & veronmaksajia. Eli enemmän palveluita maaseudulle eikä poisteta niitä vähiä. Oppilaaksi alue tarkastettava uudelleen. Koulumatkojen kohtuullisuus (Von Wright). Jako-opettajien resursointi? Kustannukset edullisempia? Helpompi kuljettaa yhtä/kahta opettajaa kuin kymmeniä lapsia. Keskustan kouluissa varaa väljentää oppilaaksi otto alueita ilman kohtuuttomia koulumatkoja! Maaseudun elinvoima on koulut, muuta ei

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

	houkuttaa uusia asukkaita. Koulurauha - kysyminen alueella päätetään, eikä pidetä useita vuosia löysässä hirressä. Erilaisia ja erikokoisia kouluja tarvitaan ja nähdään vahvuuksina. Päätätkö niitä tällä hetkellä täynnä (Syväniemi, Karttula, Pihkainmäki). Syväniemen pienen koulun alasajo vaikuttaisi kylän yhteisöllisyyteen e epävarmuus jatkuvasti koulun pysymisestä vaikuttaa alueen houkuttelevuuteen. Vehmasmäki: Asukkaat lisääntyisivät, tontit ovat haluttuja, tonteista ja asunnoista on pulaa. Lähellä oleva koulu mahdollistaa liikkumisen ja yhdessäolon vapaa-ajalla ilman vanhempien kускаusta. Koulumatka siedettävä esim. 11 km:n matkaan evertaa lapset kuljetettaisiin Karttulaan 47 km:n päähän tai edes Kurkimäkeen. Hyvinvoivat perheet, kotoisa kouluympäristö. Oppilaan tuntemus erittäin hyvää! (Opettajat tuntevat kaikki oppilaat nimeltä). Opettajien pysyvyys e tykätty koulu opettaa. Ei sisäilmaongelmia, erittäin halpa oppilaskohtainen kustannus. Kuopion kustannustehokkain koulu. Yläasteelle on helppo ja riittävän nopea yhteys (Von Wright). Lasten harrastaminen Kuopion keskustassa mahdollista (Länsiranta) julkista liikennettä Kuopion keskustaan on (Rytky, Länsiranta).		Koulupäivien pituus kasvaa kuljetusten myötä Länsirannalla liian raskaaksi. Perheiden hyvinvointi heikkenee kun harrastuksiin kulkeminen vaikeutuu. Käytännössä on mahdotonta kulkea kouluun Karttulan ja olla harrastuksissa Kuopiossa. Nuorten riski eristäytyä, kun perheellä ei ole vain resursseja mahdollistaa harrastuksia, joita on tarjolla vain Kuopiossa. (Pihkainmäki komppaa) Vehmasmäki: Asukkaat vähenevät, alueen potentiaali menetetään. Koko perheen hyvinvointi laskee. Kohtuuttomat koulumatkat, oppilaskohtainen kustannus kasvaa. Päästöt lisääntyvät. Jos koulu lakkautetaan, ei saavutetaan säästöjä vaan kustannukset kasvavat (halpa koulu, jota varaa remontoida). Uuden koulurakennuksen rakennuttaminen ja muualle maksaisi, koska esim. Kurkimäkeen he mahdu. Lasten liikkuminen vähentyisi koulukyyditys oppilaiden lisääntyessä. Opettajien hyvinvointi vähenee isommissa yksiköissä. Samat huomiot koskevat myös Pihkainmäkeä.		verovaroin juuri ole (Vehmasmäki). Alueen markkinointia ja uusia tontteja. Saadaan lisää asukkaita. Erityisesti lapsiperheiden suosiossa alue, mutta vapaita myytäviä asuntoja tai tontteja ei ole. Vanuvuoren suunnittelu seis ja sen sijaan tontteja tänne + maanomistajille tieto, että esim. Metsätiloista saisi lohkoa tontteja nykyistä enemmän. Koulua ei tarvitse lakkauttaa, että konsultin ehdotus päiväkodin tilojen uudelleenjärjestely voitaisiin toteuttaa. Päiväkodin heikko kuntoisissa rakennuksissa on vain yksi päiväkotiryhmä ja konsultin esityksessä on koulussa jo nyt tilaa. Oppilaaksi otto alueet katsotaan realistisesti kuntoon: ➔ koulut ja palvelut tämän mukaisesti kuntoon ➔ kevyenliikenteen väylät a koulukyytejä vähemmän ➔ jos oppilaita vähemmän, panostetaan kaavoitus+ tontit -> tarpeeksi suuret päiväkodit joilla mahdollistetaan koulujen jatkuva oppilasvirta ja kenties kasvu. ➔ Rytky pihkainmäen koulun oppilaaksi ottoalueeseen. Pyörätie Haminalahden ja Pihkainmäen välille. Ääni tälle myös muilta.	
Saavutettavuus, yhteydet ja infrastruktuurin toimitus	palvelut säily monipuolisesti ja ovat saavutettavissa. Kuituverkko Länsirannan alueelle! Tätä on yritetty asukkaiden voimin mutta mikään toimija ei halua tähän ryhtyä. Laskee todella paljon alueen houkuttelevuutta! Muuttovoitto lisääntyy.	++	Jos muuttoliike tyrehtyy ihmiset etsivät palveluja muualta a palvelut loppuu. ➔ Kotimainen ruoantuotanto loppuu. ➔ Alueen monimuotoisuus kärsii. ➔ Elinvoima laskee, työttömyys lisääntyy.	--	Vehmasmäki: todella saavutettava alue, lyhyt matka joka paikkaan, paljon lyhyempi/ nopeampi matka esim. Suvilahteen kuin Saaristokaupungista. On valmis infra toisin kuin Vanuvuoressa. Vaatisi vain tonttien kaavoittamista pikaisesti.	

Kuopion kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut

	Työmatkaliikenne suuntautuu pääasiassa keskustaan, samoin harrastus- ja kulttuurin käyttö (Länsiranta, Rytky).		Vehmasmäki: Työmatkat kasvavat, jos lapsi kuljetetaan hoitoon tai kouluun. Väsyminen lisääntyy, perheiden pahoinvointi kasvaa, lastensuojelun toiminta tarve kasvaa.		Järkeä päätöksentekoon!	
--	--	--	--	--	-------------------------	--

Kuopion kaupunki

Kasvun ja oppimisen palvelut

Yhteisöllisyys, sosiaali- ja lähi- ja hyvinvointipalvelut	ihana elinvoimainen koulu, aktiivinen kyläyhdistys sekä paljon kylään aktiiveja (Pihkainmäki) lapsiperheet hakeutuvat kylälle(Pihkainmäki) löysässä hirressä roikkuminen, estää vahvaa markkinointia jossa syö suoraan vetovoimaisuutta sekä pelottaa maalle haluavia ihmisiä. Samaa mieltä. Vehmasmäki: Yhteisöllisyys säilyy hyvänä. Harrastusmahdollisuudet säilyvät koululla. 7-9 -luokkalaisten koulukuljetukset länsirannan (Von Wright) koululta koululle. Tällä hetkellämälkein kaikki kuljetetaan julkisilla linja-autolla keskustaan. Ihmiset tuntevat toisensa, turvallisuus, yhteenkuuluvuuden tunne, välittäminen toisista (naapureista, " koko kylä kasvattaa").	++ - -	Pihkainmäen asukasmäärä tulee romahtamaan, normaali asukas kertoi hiipuu à tämä tulee vaikuttamaan yhteisöllisyyteen erittäin negatiivisesti. Tonttien arvo laskee, talojen arvo laskee(Pihkainmäki) à ei ole yhteisöjä. Ihmiset muuttaa pois, jos koulu lähtee pois. Väki on muuttanut pihkainmäkeen, jotta saa lapset hyvään kouluun. Vehmasmäki: yhteisöllisyys vähenee merkittävästi. Harrastusmahdollisuudet vähenevät. Asia: 7-9 -luokkalaisten koulutukset von Wright-koululta Kissakuusen koululle: - lasten kaveripiiri jakaantuu - harrastamisen mahdollisuudet häviää - liikuntamahdollisuudet pienenevät, koska kuljetusmatka selvästi pitempi - jos kuljetukset toteutetaan julkisilla, lapset joutuvat vaihtamaan bussia, mikä voi olla käytännössä tosi hankalaa ja vie esim aikaa.	--	tilojen monikäyttöisyys edistää myös yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta. Onko tilapalvelut oikea taho tilojen monikäyttöisyyttä vai pitäisikö tätä miettiä uudelleen täysin. Perustarpeet eivät häviä mihinkään, tietyt kokoontumistilat ja harrastusmahdollisuudet tulee aina olla saatavilla, jotta yhteisöllisyys ja turvallisuuden tunne säilyy. Koko palvelurakenteen uudistusta varten: leikkausten sijaan tulisi ensisijaisesti päästä tilanteeseen, että kaupunki sitoutuisi pitämään koko maaseudun elinvoimaisuudesta huolta. Tietäen, että alueet ovat erilaisia, mutta että kehittämistoimet tehtäisiin yksi kaupungin edustajien ja maaseudun toimijoiden kesken. Kaupungin sitoutumista nyt tuntuu että kaupunki sitoutuu vain leikkaamaan kuluja hinnalla millä hyvänsä, vaikka tiedetään, että leikkaukset eivät tuo tavoiteltuja säästöjä.	
Turvallisuus ja huolto- varmuus	ainoastaan asutuille alueille voidaan ajatella tuotannon säilyvyyttä. Tilojen sukupolvi siirrot ovat liitännäisiä siihen onko alueella palveluja minimissään koulu. Ruokatuotannon edellytykset säilyvät hyvinä. Maaseutu ei autoidu, ihmisiä alueilla, ei asu tuottamatonta aluetta. Ihmiset tuntevat toisensa, jolloin on helppo auttaa toista, avuntarvitsijat huomataan myös helposti.		laskee merkittävästi koko seutukunnalla, koska kyllä tyhjenevät. Julkisen liikenteen laajentaminen koskemaan Kuopion kaupungin lähialueille 20 km keskustasta on laita kaupunkia, vetovoima lisääntyy kun kulkeminen helpottuu. Koulukuljetusten odottaminen hengenvaarallisen Karttulan tiellä (Pihkainmäki) Vehmasmäki: Omavaraisuuden mahdollisuuksien ja edellytysten väheneminen. Ruokatuotannon edellytysten vaikeutuminen.	--	maaseutu strategian täsmentäminen/tekeminen äkyläkeskusten huomioiminen → maanviljelyn ja huoltovarmuuden ylläpito (maatilat eivät voi muuttaa lähemmäksi kaupunkikeskustoja).	

Kuopion kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut

Alueen vahvuudet ja vetovoimatekijät	Vehmasmäen koulu on upea historiallinen rakennus è vaalitaan historiaa, kuten Minna Cant!! Vehmasmäki: Hyvät ulkoilumahdollisuudet. Hyvät yhteydet, lyhyt matka keskustaan. Lapsiystävällinen alue. Ihana koulu, pysyvät opettajat à lapset viihtyvät à yhteisöllinen tunnelma. Kaunis, väljä ja monipuolinen asuinalue. Kesäteatteri ja lasten teatteri. Ilves-kasino. Karttula, Pihkainmäki ja Syväniemi: Kuopio on lähellä ja luonto saatavilla. Tontit isoja, koulu on lähellä yksi päiväkodin kanssa. Isot tontit ja luonnonläheisyys on varsinkin lapsiperheille tärkein.
---	--

Vaikutusten ennakkoarviointi lisäselvitettävistä skenaarioista

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta:
varhaiskasvatus ja perusopetus

1.12.2025 kaupunginhallituksessa päätettyjen
lisäselvitysten vaikutusten ennakkoarviointi

KUOPIO

Liite

Valitse päivämäärä

Asianro 696/00.01.02/2025

Julkinen

Sisällys

1.1 Vaikutukset ihmisiin	3
1.2 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon	9
1.3 Vaikutukset kunnan talouteen ja henkilöstöön.....	11
1.4 Vaikutukset yrityksiin.....	15
2 Tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi	16
2.1 Lisäselvitettyjen asioiden vaikutusten arviointi.....	17
2.1.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)	17
2.1.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla).....	20
2.1.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)	21
2.1.4 Johtopäätökset ja perustelut (lapsen edun huomioiminen, 3.1 artikla).....	21
3 Tavanomaista tarkempi maaseutuvaikutusten arviointi	23

1.1 Vaikutukset ihmisiin

Palvelujen saatavuuteen ja yhdenvertaisuuteen, sekä laatuun

Muuruveden päiväkodin säilyttäminen

Päiväkodin säilyminen palveluverkossa ei muuttaisi nykytilannetta kasvatuksellisista tai pedagogisista näkökulmista. Muuruveden päiväkodin säilyessä palvelujen saatavuus säilyy ennallaan ja yksikön henkilöstön määrä säilyy myös ennallaan. Haasteena on edelleen kelpoisen henkilöstön saatavuus, joka vaikuttaa toiminnan laatuun. Mikäli aukioloaika olisi jatkossakin välillä kello 6.00–17.00, ei kahden lapsiryhmän mitoituksen mukainen henkilöstö välttämättä riitä kattamaan koko aukioloajan henkilöstötarvetta ja yksikössä tarvittaisiin tämän takia lisäresursseja.

Mikäli Muuruveden koulu lakkaa, pitää päiväkodilla tehdä muutostöitä, minkä ajaksi toiminta siirretään Muuruveden päiväkodilta väistöön. Muutostyöt aiheuttavat lisäkustannuksia.

Vehkalammin yksikön toiminnan jatkuminen tai palvelun tarjoaminen (ryhmä)perhepäivähoitona

Vehkalammin yksikön toiminnan jatkuessa päiväkotiryhmänä (21 paikkaa) palvelujen saatavuus säilyy ennallaan. Tämän hetken tiedon mukaan Vehkalammin yksikön toiminnan jatkuessa on yksikössä hoidossa viisi yli 3-vuotiasta lasta syksyllä 2026. Tämän takia yksikön nykyisiä aukioloaikoja (klo.6.00-17.00) joudutaan rajoittamaan tai palkkaamaan yli mitoitusten mukainen henkilökunta. Syksyllä 2026 henkilöstö vaihtuu nykyisten työntekijöiden siirtyessä muihin tehtäviin. Haasteena on saada tilalle kelpoisia työntekijöitä: varhaiskasvatuksen opettaja ja lastenhoitaja. Yhden työntekijän päivittäinen työaika on 7h 39 min, joten kahdenkaan työntekijän työaika ei riitä kattamaan lasten hoidontarpeita ja tällöin yksikköön joudutaan palkkaamaan lisäresursseja.

Vehkalammin yksikön toiminnan jatkuessa ryhmäperhepäivähoitona palvelujen saatavuus säilyy ennallaan. Tämän hetken tiedon mukaan Vehkalammin yksikön toiminnan jatkuessa on yksikössä hoidossa viisi yli 3-vuotiasta lasta syksyllä 2026. Tämän takia yksikön nykyisiä aukioloaikoja (klo.6.00-17.00) joudutaan rajoittamaan tai palkkaamaan yli mitoitusten mukainen henkilökunta. Syksyllä 2026 henkilöstö vaihtuu nykyisten työntekijöiden siirtyessä muihin tehtäviin. Haasteena voi olla saada tilalle kelpoisia työntekijöitä: kahta perhepäivähoitajaa. Mikäli ryhmässä on yli 8 lasta (maksimissaan 12), tulee ryhmään palkata varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Vehkalammin alueella ei ole tällä hetkellä omassa kodissaan työskentelevää perhepäivähoitajaa. Rekrytoinnin kautta palkattavan perhepäivähoitajan kodin sijainti määrittelee palvelujen saatavuuden. Perhepäivähoitajalle voidaan sijoittaa neljä alle esiopetusikäistä lasta. Perhepäivähoitajan poissa ollessa (mm. lomat, sairauspoissaolot ja tasoittumisvapaat) lapsen hoitopaikka vaihtuu lapsen siirtyessä varahoitopisteeseen.

Särkiniemen uusi monitoimitalo

Särkiniemeen suunniteltu päiväkodin ja koulun sisältävä uusi monitoimitalo tarjoaa terveelliset, turvalliset ja ajanmukaiset tilat, mikä parantaa oppimisympäristön laatua ja sitä kautta lasten ja nuorten oppimisen

edellytyksiä. Nykyinen Särkiniemen koulu on pieni ja kuntoluokaltaan heikko, joten uusi rakennus mahdollistaa modernit oppimisympäristöt. Monitoimitalon konsepti (päiväkoti ja koulu samassa) tukee eheää kasvun ja opin polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, mikä on linjassa kaupungin palveluverkkosuunnittelun periaatteiden kanssa. Eheä kasvun ja opin polku toteutuu esimerkiksi myös Jynkän koulussa.

Koulun mitoittamiksi on tutkittu kaksi erilaista skenaariota:

Skenaario 1: Koulu mitoitetaan 140 oppilaalle eli yksisarjaiseksi, lisäksi rakennetaan esiopetustilat yhdelle ryhmälle ja päiväkoti 6-ryhmäisenä (noin 100 lapselle). Tässä skenaariossa Särkilahden alueelta oppilaat ohjattaisiin Jynkän kouluun ja Särkiniemen alueelta oppilaat kävisivät uutta koulua.

Skenaario 2: Koulu mitoitetaan 180–200 oppilaalle eli 1,5-sarjaiseksi, lisäksi rakennetaan esiopetustilat kahdelle ryhmälle ja päiväkoti 6-ryhmälle (noin 100 lapselle). Tässä skenaariossa oppilaat tulisivat kouluun koko Särkiniemi-Särkilahti alueelta.

Skenaariossa 1 kouluun ei tule rinnakkaisluokkia, mikä tarkoittaa yksisarjaista rakennetta. Opettajien vertaistuki jää isoa koulua vähäisemmäksi, koska opettajilla ei ole rinnakkaisluokan opettajan tukea. Tämä voi lisätä yksittäisen opettajan osaamisen merkitystä ja kasvattaa riskiä osaamisvajeesta henkilöstön vaihtuessa. Molemmissa skenaarioissa koulun pienen koon takia mahdollisuudet taide- ja taitoaineiden valintoihin sekä valinnaisiin opintoihin jäävät rajallisiksi. Pienessä yksikössä resurssit ryhmäkohtaiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen ovat isoa koulua vähäisemmät, eikä erityisluokkaopetusta voida järjestää omassa koulussa. Pienessä koulussa opiskeluhuollon palvelut ovat harvemmin saatavilla. Tämä voi heikentää oppilaiden hyvinvoinnin tukemista ja ennaltaehkäisevää työtä.

Molemmissa skenaarioissa kaupunkialueen perusopetuksen tilojen väljyys kasvaa ja ylikapasiteetti lisääntyy muun muassa Neulamäen koulussa, josta vuosiluokkien 5–6 oppilaat siirtyisivät Särkiniemen kouluun. Skenaariossa 1. Jynkän koulun kapasiteetti tulisi hyödynnettyä aiempaa paremmin ja sen väljyys vähenisi. Skenaariossa 2. myös Jynkän kouluun tulisi ylikapasiteettia, kun todennäköisesti sinne nyt ohjautuneet oppilaat siirtyisivät takaisin oman alueen kouluun. Neulamäen ja Jynkän koulujen lisäksi myös Haapaniemen koulussa olisi ylikapasiteettia. Ylimääräinen tila näkyisi opetuspalvelujen tunnusluvuissa valtakunnallisesti verrokkikaupunkeja korkeampina oppilaskohtaisina kustannuksina. Ylikapasiteetin lisääntyminen vaikuttaa opetuksen järjestämisen mahdollisuuksiin ja kustannuksiin sekä haastaa järkevää resurssien jakamista koulujen kesken.

Juankosken yhtenäiskoulu

Juantehtaan ja Juankosken koulujen sekä mahdollisesti Muuruveden koulun yhdistäminen yhtenäiseksi peruskouluksi edistää yhtenäisen toimintakulttuurin luomista, kun koko henkilöstö työskentelee samassa rakennuksessa. Tämä tukee yhteistyötä ja yhteisiä käytäntöjä, mitkä heijastuvat myönteisesti lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiin.

Juantehtaan alakoulun ja Juankosken yläkoulun yhdistämisellä yhtenäiskouluksi ei ole opetussuunnitelman toteuttamisen, opetuksen järjestämisen sekä lasten ja nuorten opiskelun ja oppimisen näkökulmasta merkittäviä vaikutuksia. Koulut toimivat jo suurelta osin yhtenäiskoulun tavoin. Muutos ei vaikuta koulujen saavutettavuuteen ja koulukuljetuksiin. Nykyiset käytännöt ja pedagogiset ratkaisut säilyvät pitkälti ennallaan. Kouluilla on jo yhteinen rehtori, joten hallinnolliset muutokset ovat vähäisiä. Yhtenäiskoulun muodostaminen lisää ainoastaan hallinnollisia kustannuksia hieman rehtorin opetusvelvollisuuden ja huojojen vuoksi verrattuna erillisiin alakouluun ja yläkouluun.

Yhtenäiskouluksi muuttaminen ei lisää koulun oppilasmäärää. Huolena on alueen yläkouluikäisten oppilaiden määrän ennustettu väheneminen. On riski, että yläkoulun toimintaedellytykset heikkenevät, jos oppilasmäärät laskevat ennusteiden mukaisesti. Tulevina vuosina voidaan siis joutua uudelleen tarkastelemaan yläkouluopetuksen järjestämistä Juankosken ja Nilsin alueella.

Muuruveden koulu

Muruveden koulun lakkautuksen siirtyminen syksyyn 2027 tai mahdollisesti jopa myöhempään ajankohtaan aiheuttaa opetuksen järjestämisen ja oppilaiden näkökulmasta myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Lisäaika antaa koulun oppilaille, heidän huoltajilleen ja koulun henkilöstölle pidemmän siirtymäajan ja mahdollisuuden valmistautua muutokseen. Toisaalta epätietoisuus mahdollisesta lakkautuksen ajankohdasta luo epävarmuutta varsinkin koulupolun alussa oleville lapsille ja heidän huoltajilleen.

Muruveden koulurakennuksen heikko kunto muodostaa riskin opetuksen järjestämisen näkökulmasta. Koulun kunto ja huono sisäilma voivat nykyisellään vaikuttaa lasten ja opettajien terveyteen ja hyvinvointiin. Rakennuksen korjaaminen ei ole enää järkevää ja äkilliset muutokset talon rakenteissa tai tekniikassa voivat aiheuttaa nopeinkin tarpeen siirtää oppilaita toiseen kouluun. Muruveden koulu on myös oppilasmäärältään pieni. Koulun opettajamäärä on laskemassa mahdollisesti kahteen. Tämä johtaa yhdysluokkien laajenemiseen kolmen vuositason yhdysluokiksi ja rajoittaa entisestään mahdollisuuksia tarjota ryhmäkohtaista ja yksilöllistä oppimisen tukea sekä opiskeluhoollon palveluja. Lisäksi opetushenkilöstön yhteistyön edellytykset kaventuvat ja työn kuormittavuus kasvaa. Isommissa kouluissa (Juantehdas, Riistavesi) nämä resurssit olisivat paremmin saatavilla.

Eteläisen maaseudun alakouluratkaisu

Alueen koulujen osalta esitetään kaksi skenaariota:

1. Sekä Vehmasmäen että Kurkimäen koulut säilyvät ja ne peruskorjataan nykyisen kokoisiksi eli yksisarjaisiksi.
2. Vehmasmäen koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät Kurkimäen kouluun, johon tehdään peruskorjaus ja laajennus.

Ensimmäisessä skenaariossa Vehmasmäen koulusta luovutaan, jolloin investoinnit koskevat vain Kurkimäen koulua. Toinen vaihtoehto tarkoittaa, että molemmat koulut peruskorjataan. Molempien koulujen kuntoluokka on 1 eli ne vaatisivat välittömästi peruskorjauksen. Kurkimäen koululla tämä tarkoittaa vanhinta (valmistunut vuonna 1918) rakennusta.

Vehmasmäen koulun oppilasmäärä on vaihdellut viime vuosina 120–130 oppilaan välillä. Tällä hetkellä (syksy 2025) oppilaita on 125. Koulun oppilaaksiottoalue on Sotkanniemen, Pellesmäen, Vehmasmäen ja Airakselan alueet. Koulun oppilasmäärän ennuste on lähellä nykyistä myös tulevina vuosina (110 oppilasta vuonna 2035). Nykyinen ennuste perustuu viime vuosien kaltaiseen asuntorakentamiseen. Skenaariossa 1 koulukuljetusten tilanne säilyisi nykyisen laajuisena. Lukuvuonna 2024–2025 Vehmasmäen oppilaiden koulukuljetusten kustannus oli noin 123 000 euroa ja Kurkimäen oppilaiden kustannus oli 33 000 euroa.

Skenaariossa 1 molemmat koulut olisivat yksisarjaisia. Oppilaiden koulumatkat säilyisivät nykyisellään. Koulut toimisivat myös yhteisöllisinä keskuksina, mikä tukee lasten ja perheiden hyvinvointia. Koulumatkat pysyisivät kohtuullisina, ja suurin osa oppilaista voisi kulkea kouluun jalan tai pyörällä. Alueen infrastruktuuri on valmis ja yhteydet Kuopion keskustaan toimivat hyvin.

Skenaariossa 2 molempien koulujen oppilaat yhdistettäisiin Kurkimäen koululle ja Vehmasmäen koulusta luovuttaisiin. Uudisinvestoinnit sijoittuisivat Kurkimäen alueelle. Kurkimäen koulu laajennettaisiin kaksisarjaiseksi nykyisen yksisarjaisuuden tilalle. Tämä mahdollistaisi pedagogisesti laadukkaan, vetovoimaisemman opetuksen, yhteisopettajuuden ja oppimisen tuen järjestämisen tehokkaasti. Tämä tarkoittaisi nykyisten yhteisten tilojen laajentamista sekä uusien luokkatilojen rakentamista. Koulu tulisi mitoittaa noin 300 oppilaalle, jonka lisäksi koulun tiloihin tulisi kaksi esikouluryhmää. Tilapalveluissa tontti on todettu hieman ahtaaksi kaksisarjaiselle koululle.

Tässä skenaariossa suuri osa Vehmasmäen koulun oppilaista jouduttaisiin kuljettamaan Kurkimäen koululle. Ainoastaan vuosiluokkien 4–6 oppilaista alle viiden kilometrin etäisyydellä asuvat oppilaat jäisivät kuljetusten ulkopuolelle. Kuljetuksen piiriin tulevien oppilaiden määrä nousisi nykyisestä 49 oppilaasta lähelle 90–110 oppilaasta. Nykyisiä Vehmasmäen koulun kuljetuksia pystyisi hyödyntämään, mutta kaikki oppilaat eivät mahtuisi niiden kyytiin eli muutos vaatisi vähintään yhden lisäauton. Arvio lisäkustannuksista kuljetuksiin 50 000–80 000 euroa. Suuremmassa koulussa oppilaat saisivat yhdenvertaisesti oppimisen tukipalveluita. Samalla kuitenkin Vehmasmäen koulun lakkauttaminen saattaa vaikuttaa negatiivisesti kylän vetovoimaisuuteen.

Kurkimäen koulun kiinteistöjen vuokratkustannukset ovat noin 461 000 euroa vuodessa ja Vehmasmäen kiinteistöjen noin 333 000 euroa vuodessa. Kurkimäen kiinteistön kustannukset nousisivat jonkin verran tilojen määrän lisääntyessä, mutta vuokratkustannukset jäisivät todennäköisesti pienemmiksi kuin kahden koulun mallissa.

5.4 yläkouluskenario

Etelä-Kuopion yläkoulu Hiltulanlahteen

Uuden yläkoulun rakentamisella Hiltulanlahteen on opetuksen järjestämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen näkökulmasta lähinnä myönteisiä vaikutuksia. Uusi koulu loisi koulupolkua alueen lapsille ja vähentäisi tarvetta siirtyä kauemmas muihin kouluihin. Tämä vähentäisi kuljetusjärjestelyjä. Uusi koulu mahdollistaisi terveelliset ja turvalliset tilat, jotka tukevat monipuolisia opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä. Tämä parantaa opetuksen laatua ja henkilöstön työolosuhteita. Hiltulanlahden alueen yläkouluikäisten oppilaiden koulumatkat lyhenevät, mikä vähentää kuljetusrasitusta ja lisää aikaa harrastuksille ja levolle. Läheinen koulu tukee myös lasten ja perheiden arjen sujuvuutta. Mahdollisuus jatkaa koulunkäyntiä tutulla alueella helpottaa kaverisuhteiden säilymistä.

Uuden pienehkön koulun rakentaminen noin 10 kilometrin päähän keskustasta on aina riski sen houkuttelevuuden kannalta. Kauempana olevilta alueilta tapahtuu aina oppilaiden ”valumista” keskustan kouluihin ja näin ollen Etelä-Kuopion koulun tilojen tehokas käyttö voidaan nähdä riskinä. On hyvin mahdollista, että uudesta koulusta huolimatta oppilaat hakeutuvat paljon painotusopetuksen ja harrastusten takia keskustan kouluihin. Lisäksi erillisten yläkoulujen rakentamista varsinkin keskusta-alueen ulkopuolelle tulisi suunnitella harkiten. Näillä alueilla yhtenäiskouluratkaisut mahdollistavat opetuksen järjestämisen joustavammin ja perusopetuksen periaatteiden mukaisesti erilliseen yläkouluun verrattuna. Oppilasmäärien muutokset voidaan yhtenäiskouluissa huomioida henkilöstön mitoituksessa ja opetuksen resurssien jaossa huomattavasti helpommin. Samalla myös riski tilojen vajaakäytölle laskee.

Lippumäen koulu

Opetuksen järjestämisen näkökulmasta uuden Lippumäen koulun tai Pyörön koulun peruskorjauksen välillä ei ole merkittäviä eroja. Molemmat koulut ovat kooltaan riittävän suuria, jotta koulussa voidaan tarjota monipuolinen opetustarjonta sekä riittävät oppimisen tuen ja opiskeluhoillon palvelut.

Uusi Lippumäen koulu mahdollistaisi modernit tilat, joustavat oppimiskäytöt ja paremman tilatehokkuuden verrattuna vanhoihin rakennuksiin tai niihin tehtäviin peruskorjauksiin. Tämä parantaa opetuksen laatua ja tukee monipuolisia opetusmenetelmiä. Lippumäen sijainti parantaa koulumatkojen saavutettavuutta erityisesti Saaristokaupungin oppilaille (esim. Rautaniemi, Lehtoniemi) verrattuna nykyiseen Jynkänlahden sijaintiin. Julkisen liikenteen yhteydet ovat myös alueella hyvät. Lippumäen alueella sijaitsevat liikuntapaikat tukevat koulun liikuntakasvatusta ja harrastustoimintaa, mikä lisää hyvinvointia ja monipuolistaa opetusta.

Opetuksen järjestämisen näkökulmasta uuden Lippumäen koulun rakentamista puoltaa se, että rakennusaikana voitaisiin hyödyntää nykyisiä yläkoulun rakennuksia Pyörössä ja Jynkänlahdessa uuden koulun valmistumiseen saakka. Tällöin oppilaita ei tarvitsisi kuljettaa väistötiloihin, kuten pitäisi Ylä-Pyörön mahdollisen remontin aikana. Tämä on merkittävä oppimisen edellytyksiä ja opetuksen sujuvuutta tukeva tekijä. Ylä-Pyörön koulun peruskorjaaminen Lippumäen uuden koulun rakentamisen sijaan aiheuttaisi myös jonkin verran pidempiä koulumatkoja erityisesti Jynkän alueen oppilaille.

Skenaarion heikkoutena on, että yhtenäiskouluperiaate heikkenisi Pyörön muuttuessa ainoastaan alaluokkien kouluksi. Kuopio poikkeaa monista muista suurista kaupungeista siinä, että meillä ei ole perustettu uusia yhtenäiskouluja, vaan erillisten yläkoulujen toiminta on pidetty ennallaan tai niiden määrää ollaan jopa kasvattamassa. Oppilaan oppimisen seuranta ja tukitoimet voidaan toteuttaa yhtenäiskoulussa pitkäjänteisesti, koska tiedonsiirto ja yhteistyö opettajien välillä on helpompaa. Sama oppilashuoltoryhmä voi seurata oppilasta koko perusopetuksen ajan. Erityisen tuen ja pedagogisen tuen jatkumo varmistuu, mikä vähentää riskiä, että tuki katkeaa siirtymävaiheessa. Yhtenäiskoulu mahdollistaa yhtenäiset käytänteet, arvot ja toimintatavat koko perusopetuksen ajan. Tämä tukee oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja vähentää kulttuurisia eroja koulujen välillä. Opettajien osaamista voidaan yhtenäiskoulussa hyödyntää joustavammin (esim. aineenopettajat voivat opettaa myös alakoulun ylemmillä luokilla). Tilat, välineet ja henkilöstöresurssit voidaan myös jakaa tehokkaammin. Yhtenäiskouluratkaisu helpottaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja projektityöskentelyä, koska opettajat voivat tehdä yhteistyötä laajemmin. Nivelvaihe alakoulusta yläkouluun on monelle oppilaalle stressaava. Yhtenäiskoulu vähentää tätä, koska ympäristö ja henkilöstö pysyvät tutumpina. Näiden näkökulmien vuoksi on tärkeää harkita tarkkaan, ennen kuin olemassa olevia yhtenäiskouluja lähdetään purkamaan ja perustamaan uusia erillisiä yläkouluja niiden tilalle.

Uuden Etelä-Kuopion yläkoulun (Hiltulanlahti) rakentaminen selvästi muita pienempänä kouluna aiheuttaisi sen, että sekä Hatsala ja Lippumäki jouduttaisiin toteuttamaan erittäin suurina kouluina (12–12,5 sarjaa). Vuonna 2023 tehdyssä yläkouluselvityksen päätösvaiheessa vastustettiin yli 10-sarjaisten koulujen rakentamista

Sosiaaliseen elinympäristöön

Kaupungin tilastossa on kuvattu ilta- ja viikonloppukäyttö lukuvuonna 2024–2025. Tilakäyttö on laskettu keskimääräisten varausmäärien mukaan. Alla olevassa taulukossa ovat mukana ilta- ja viikonloppukäyttö kouluilla, joihin kohdistuu muutoksia (peruskorjaus, uusi rakentaminen, lakkauttaminen) suunnitelmassa. Ilta- ja viikonloppukäytön keskimääräiset tuntimäärät eivät sisällä kansalaisopiston käyttöä, joka on kuvattu koulun kohdalla kurssi- ja osallistujamääränä.

Koulu/yksikkö	Iltakäyttö	Iltakäyttö	Viikonloppu- käyttö	Viikonloppukäyttö	Kansalais- opiston toiminta
Lukuvuosi 2024- 2025	Varauksia keskimäärin tunteja viikossa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Varauksia keskimäärin tunteja viikon- lopussa (h)	Keskeisimmät käyttäjät	Kurssia / osallistujaa
Hatsalan koulu	30,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	16,8	Yhdistykset	27/388
Jynkänlahden koulu	29,2	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt	8,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, koulun oma käyttö	6/87
Kurkimäen koulu					18/225, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/49
Muuruveden koulu	3,1	Koulun oma käyttö, yhdistys, seurakunta, yksityishenkilö	1,4	Koulun oma käyttö, vaalit	6/94
Neulamäen koulu	50,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	13,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö	8/133
Ala-Pyörön koulu	11,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt	6,8	Yhdistykset, yksityishenkilöt, vaalit	Pyörön koulu 12/207, joista lapsille ja nuorille suunnattuja 6/88
Ylä-Pyörön koulu	21,7	Yhdistykset, koulun oma käyttö	13,5	Yhdistykset, koulun oma käyttö	
Särkiniemen koulu	11,4	Yhdistykset, koulun oma käyttö, yksityishenkilöt, as. Oy:t	3,7	Yhdistys, yksityishenkilöt, vaalit	10/94
Vehmasmäen koulu	9,4	Koulun oma käyttö, yhdistykset, seurakunta	1,5	Yksityishenkilöt, vaalit	6/88

Koulujen tilasuunnittelu vaikuttaa siihen miten uudet koulutilat (Etelä-Kuopion yläkoulu, Lippumäen koulu) voivat tarjota ilta- ja viikonlopputoiminnan tiloja Hiltulanlahteen ja Lippumäkeen. Ylä-Pyörön ja Vehmasmäen koulun tiloissa toimivien toiminnot on siirrettävä toisiin tiloihin, jos koulun tilat eivät ole enää käytettävissä.

Osallistumiseen

Osa kouluista toimii kunnallisissa ja valtakunnallisissa vaaleissa äänestyspaikkoina. Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. Ilta- ja viikonloppukäyttöä kuvaavan taulukon kouluista vaalipäivän äänestyspaikkona alue- ja kuntavaaleissa toimivat Hiltulanlahden, Jynkänlahden, Kurkimäen, Muuruveden, Neulamäen, Särkiniemen ja Vehmasmäen koulut.

1.2 Vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon

1 Fyysiseen elinympäristöön ja viihtyvyyteen

Koulujen, yksiköiden tai varhaiskasvatuksen korjaustarpeessa olevat tilat heikentävät terveellisen, turvallisen ja tarkoituksenmukaisen toiminnan järjestämistä. Elinkaarensa päässä olevia rakennuksia selvitettävistä on Muuruveden koulu.

Suunnitelman toteutuessa suurin osa korjaustarpeessa olevista varhaiskasvatuksen ja opetuksen yksiköistä peruskorjataan tai uudisrakennetaan. Tämä mahdollistaa toiminnan järjestämisen terveellisissä, turvallisissa ja tarkoituksenmukaisissa tiloissa. Lisäselvitettävissä skenaarioissa joko korjattaisiin tai rakennettaisiin uusina Etelä-Kuopion koulu, Särkiniemen monitoimitalo, Lippumäen koulu, Kurkimäen ja/tai Vehmasmäen koulu(t), Minna Canthin koulu, Hatsalan klassilinen yläkoulu.

2 Maaperään, vesistön ja luonnon monimuotoisuuteen

Ei merkittäviä vaikutuksia maaperään, vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen.

3 Kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja varautumiseen

Selvitettävissä skenaarioissa koituu ilmastovaikutuksia mm. rakennusten kuluttaman lämmön ja sähkön sekä ruoka- ja koulukuljetusten myötä. Kuopion kaupunki on sitoutunut Green Deal -sopimuksen kautta vähähiiliseen rakentamiseen, jossa valitaan ensisijaisesti olemassa olevan rakennuksen korjaaminen, koska se on 50 vuoden elinkaaren aikana vähempipäästöinen ratkaisu kuin uuden rakennuksen rakentaminen. Kaupunki on sitoutunut lisäämään merkittävästi rakennuskannan korjausrakentamista suhteessa uudisrakentamiseen. Tämä tulisi huomioida erityisesti koulurakentamisessa, jossa väestönkehitys ei tue elinkaaren mittaista käyttötarvetta. Lisäselvityksessä on ehdotettu merkittävästi lisää uudisrakentamista.

Lähi vuosien aikana olisi tarve peruskorjata Hatsalan klassillinen yläkoulu, sekä mahdollisesti Vehmasmäen koulu. Peruskorjausten myötä syntyy hetkellisiä negatiivisia ilmastovaikutuksia, mutta usein peruskorjausten myötä rakennusten energiatehokkuus paranee, jolloin jatkossa rakennusten energiankulutuksen ilmastopäästöt ovat alhaisemmalla tasolla.

Skenaarioissa selvitetään useita uudisrakennuskohteita: Etelä-Kuopion koulu, Särkiniemen monitoimitalo, Lippumäen koulu, joka korvaisi Pyörön yläkoulun sekä Kurkimäen koulun peruskorjaus tai uudisrakennus. Ympäristöministeriön julkaisun (9/2021) mukaan rakennuksen korjaaminen ja kehittäminen tuottaa pitkälläkin aikavälillä pienemmät hiilipäästöt kuin sen korvaaminen vastaavan laajuisella uudisrakennuksella. Koulun

peruskorjauksen hiilijalanjälki on 50 vuoden tarkastelujaksolla 4–8 % pienempi kuin purkamisen ja uuden betonirakenteisen koulurakennuksen.

Hiilijalanjäljen muodostumisen aikajänteelläkin merkitystä; uudisrakentamisen aikana syntyvä hiilipiikki vaikuttaa kaupungin ilmastopäästöihin heti, ja 50 vuoden elinkaaren aikana syntyvä säästö esimerkiksi rakennuksen energiatehokkuudessa vaikuttaa vasta pitkällä tulevaisuudessa.

4 Luonnonvarojen käyttöön, jätteiden määrään ja haitallisuuteen sekä kierrätysasteeseen

Kiertotalouden näkökulmasta ensisijainen vaihtoehto on säilyttää olemassa olevat rakennukset käytössä, kunhan niiden käyttöaste on riittävä. Olemassa olevien rakennusten säilyttäminen on myös päästöjen vähentämisen sekä resurssiviisauden kannalta yleensä järkevin vaihtoehto. Selvitettyissä vaihtoehtoissa rakennetaan uudisrakennuksia peruskorjaamisen tai tilojen tehokkaan käytön sijaan muun muassa Lippumäessä, Etelä-Kuopiossa ja Särkiniemessä. Uudisrakennusten rakentaminen on iso päästöpiikki materiaalien käytön vuoksi, verrannollinen taloudellisiin kustannuksiin. Uudisrakentaminen tulee aina perustella erityisen hyvin, mikäli olemassa olevien rakennusten korjaaminen ja käyttö on vaihtoehto. Päädyttäessä uudisrakentamisen vaihtoehtoon tulisi rakennuksen elinkaaren olla pitkä sekä koulukäytössä, että monikäyttöisesti mahdollisen koulukäytön loppuessa.

Jos rakennuksen käyttöaste on matala ja rakennuksella on peruskorjaustarvetta, peruskorjauksen aiheuttama luonnonvarojen käyttö on suuri käyttäjää kohti.

Juankoskella tehostetaan tilojen käyttöä keskittämällä opetusta kahden rakennuksen sijaan yhteen rakennukseen, jolloin rakennusten ylläpidosta aiheutuvat päästöt vähenevät tilankäytön tehostuessa.

Peruskorjauksissa voidaan huomioida kiertotalouden toteutuminen hyödyntämällä uusio- ja kierrätysmateriaaleja sekä varmistamalla rakennusmateriaalien kierrätysmahdollisuus rakennuksen seuraavassa korjausvaiheessa tai purkuvaiheessa.

5 Maisemaan, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön

Käytöstä poistuvien koulujen mahdollinen suojelustatus on huomioitava.

6 Rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Palveluverkoston karsiminen ja rakennusten mahdollinen purkaminen muuttaa yhdyskuntarakennetta paikallisesti, mahdollisesti syntyy tyhjä tontti muuhun käyttöön rakennettavaksi. Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen vähentää päästöjä tiiviisti rakennetussa kaupunkiympäristössä, mutta harvaan asutulla maaseudulla palveluverkoston keskittäminen voi lisätä asiointimatkojen ajamista muutenkin kuin koulu- ja päiväkotikuljetukset, esim. jos koulun tiloissa on ollut iltakäyttöä.

1.3 Vaikutukset kunnan talouteen ja henkilöstöön

1 Kunnan henkilöstöön

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön rekrytointi ja henkilöstön pysyvyys ovat haasteita erityisesti maaseutualueilla.

Mikäli jatkossakin varhaiskasvatuksen palveluverkko pohjautuu useisiin pieniin yksiköihin, henkilöstöresurssia tarvitaan mitoitusta enemmän, jotta voidaan turvata lasten päivittäinen hoidontarve. Tämä lisää henkilöstökustannuksia. Myös henkilöstön siirrot yksiköiden välillä ovat mahdollisia. Jokaisessa pienessä yksikössä ei ole omaa hallinnollista esihenkilöä, joten esihenkilötyö joudutaan jakamaan usean pienemmän yksikön kesken.

Perusopetus

Särkiniemen koulun skenaariossa 1 kouluun ei tule rinnakkaisluokkia, mikä tarkoittaa yksisarjaista rakennetta. Opettajien vertaistuki ja yhteistyömahdollisuudet jäävät isoa koulua vähäisemmäksi, koska opettajilla ei ole rinnakkaisluokan opettajan tukea.

Juantehtaan ja Juankosken koulujen sekä mahdollisesti Muuruveden koulun yhdistäminen yhtenäiseksi peruskouluksi edistää yhtenäisen toimintakulttuurin luomista, kun koko henkilöstö työskentelee samassa rakennuksessa.

Muuruveden koulu on myös oppilasmäärältään pieni. Koulun opettajamäärä on laskemassa mahdollisesti kahteen, mikä valtuuston päätöksen mukaan tarkoittaa koulun lakkauttamisen aloittamista. Tämä voi vaikeuttaa kelpoisten opettajien saatavuutta ja vähentää kollegoiden tukea.

Eteläisen maaseutualueen alakouluratkaisuista skenaariossa 1 molemmat koulut (Kurkimäki ja Vehmasmäki) olisivat yksisarjaisia. Opettajien vertaistuki ja yhteistyömahdollisuudet jäävät isoa koulua vähäisemmäksi, koska opettajilla ei ole rinnakkaisluokan opettajan tukea. Skenaariossa 2 molempien koulujen oppilaat yhdistettäisiin Kurkimäen koululle ja Vehmasmäen koulusta luovuttaisiin. Tällöin Kurkimäen koulu laajennettaisiin kaksisarjaiseksi nykyisen yksisarjaisuuden tilalle. Tämä mahdollistaisi pedagogisesti laadukkaan opetuksen, yhteisopettajuuden ja oppimisen tuen järjestämisen tehokkaasti.

Yläkouluskenaario 5.4

Lisäselvitetty yläkouluskenaario 5.4. pirstaloisi kaupungin perusopetusta. Koulujen välille muodostuisi niiden kokoon ja alueiden polarisaatioon liittyviä eriytymisriskejä, joiden vaikutus koulujen toimintaan ja vetovoimaan voisi olla arvaamaton. Niin oppilaiden kuin henkilöstönkin näkökulmasta koulut olisivat paremmassa asemassa, kun ne olisivat kokoluokaltaan yhdenvertaisempia. Se edistäisi myös koulujen välistä yhteistoimintaa.

Lisäselvitettävien skenaarioiden mukaisessa tilanteessa eivät palveluverkkosuunnitelmassa esitetyt säästöt toteutuisi. Jos sivistyspalveluilta edellytetään taloudentasapainotussuunnitelman mukaisia säästöjä, edellyttää

se muita sivistyspalveluiden toimintaan liittyviä kuluja vähentäviä toimenpiteitä. Koska sivistyspalvelujen kustannukset muodostuvat pääosin henkilöstökuluista, yllä mainittu tilanne aiheuttaisi vaikutuksia erityisesti henkilöstöön. Palveluista jouduttaisiin karsimaan ei-lakisääteiset toiminnot ja vähentämään henkilöstöä ryhmäkokoja kasvattamalla.

2 Kunnan talouteen

Varhaiskasvatus

Mikäli pienet yksiköt säilyvät palveluverkossa, tiloja on vajaakäytössä ja henkilöstökulut kasvavat ylimitoituksen takia. Nykyisten palvelujen ylläpitäminen vaatii myös lisäinvestointeja sekä Muuruvedellä että Vehkalammella. Nämä kaikki nostavat merkittävästi lapsikohtaista hintaa.

Selvitettävät skenaariot lisäsivät varhaiskasvatuksen investointitarpeita vaihtoehdossa, jossa Kurkimäkeen rakennetaan uusi päiväkotiki ja tilanteessa, jossa Muuruveden päiväkodin toimintaa jatkettaisiin.

Varhaiskasvatus	Käyttötalous-säästö	Investointi-säästö
Suunnitelman (1.12. kh) investoinnit*	1 894 000	- 74 000 000
Vehkalammin yksikön jatko	- 152 000	
Muuruveden päiväkodin jatko	- 336 000	- 300 000
Kurkimäen päiväkotiki skenario 2		- 4 200 000

*Suunnitelma sisältää Särkiniemen päiväkodin investointikulun 6,5 M€

Perusopetus

Lisäselvitettävät vaihtoehdot sisältävät uusien koulujen rakentamista Särkiniemeen, Etelä-Kuopioon sekä Lippumäkeen. Kaupunki luopuisi Pyörön ja Jynkänlahden yläkouluista sekä toisesta koulurakennuksesta Juankoskella. Selvitys tehtiin myös Kurkimäen ja Vehmasmäen kouluista. Väestöennusteiden pohjalta syntyy riski siitä, että Hiltulanlahdessa ja Eteläisellä maaseutualueella oppilasmäärien kehitys ei ole riittävä investoitavien koulujen elinkaarten ajaksi.

Lisäselvitettävillä ratkaisuilla tilojen käyttötehokkuus sekä lisääntyy että heikkenee. Juankoskella tilojen käyttö tehostuisi. Keskusta-alueen alakoulujen osalta vajaakäyttöisyys lisääntyisi, jos Särkiniemeen rakennetaan koulu. Kiinteistökulut nostavat palvelujen kustannuksia vuosittain. Koulujen tilojen kustannukset nousevat lasta kohden laskettuna. Kiinteistöistä aiheutuvat käyttökustannukset kasvavat ja palvelujen tehokkuus pienenee. Kuopion kaupunki näyttäytyy valtakunnallisessa kaupunkivertailussa kustannustehottomana ja sopeutuskäyvyttömänä.

Suunnitelmassa (kh 1.12.2025) oli esitetty, että saatavat säästöt lakkautettavien perusopetuksen koulujen peruskorjaamisen ja uudisrakentamisen osalta ovat noin 14 miljoonaa euroa. Näiden lisäksi yläkoulujen palveluverkon skenario 5.1. ei sisällä Etelä-Kuopion kaupunkialueen yläkoulua (Hiltulanlahti), jonka rakentamatta jättämisestä saatava säästö on noin 17 miljoonaa euroa.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu arviot lisäselvitettävien yksiköiden ja suunnitelmassa kuvattujen yksiköiden käyttötalouskuluista ja investoinneista sekä kiinteistön alaskirjaus.

Käyttötalouden kulut €/ vuosi / investoinnit ja kiinteistöjen arvon alakirjaus	Käyttötalouskulut yhteensä	Käyttötalous kulujen säästö	Investointi-kulu	Kiinteistön alaskirjaus-arvo
Perusopetus				
Muuruveden koulu, jatko	-544000	226000		-47000
Särkiniemen monitoimikeskus 140 opp.**	-1814000	-490000	8350000	-16000
Särkiniemen monitoimikeskus 200 opp.**	-2274200	-635000	16550000	
Kurkimäen korjaus omanaan	-1251100	-301000	1400000	
Vehmasmäen korjaus omanaan	-1366000	****	5200000	
Keskittäminen Kurkimäkeen 1	-2508600	-192500	6600000	
Keskittäminen Kurkimäkeen 2***	-2503850	-187750	6300000	
Juankoski	0	435000	100000	-1443000
Vehkalammin yksikkö (1-6-luokat)	-688000	209000		-1240000
Vehmersalmen koulu (7-9-luokat)	-869000	38000		
Syvänniemen yksikkö (1-2-luokat)	-165000	19000		
Pitkälahden yksikkö (1-2-luokat)	-723000	385600		
Särkiniemen koulu (1-4-luokat)	-1146300		8500000	-16000

*Kuljetuskustannusten osalta taulukossa vain muutos nykytilaan

**Käyttökulu askelmassa ei ole huomioitu Neulamäen, Jynkän ja Haapaniemen koulujen henkilöstösäästöä

** Säästölaskelmassa käyttökustannukset on arvioitu niin, että käyttökustannusten säästö, pois lukien tilakustannukset, ovat 0 € kun huomioidaan myös Särkiniemen koulun rakentamisesta johtuvat oppilasmäärän muutokset Jynkän, Haapaniemen ja Neulamäen käyttökuluissa

***Skenaariossa koulun osuus uudisrakennuksessa noin 60 %

****Kurkimäki ja Vehmasmäki yht.- 301000 €

Yllä olevan pohjalta on alla olevassa taulukossa tarkasteltu eri skenaarioiden talousvaikutuksia.

Käyttötalouden säästöt €/ vuosi (säästö +/- lisäkulu -)	Käyttötalous-säästö	Investointisäästö	Kiinteistön alaskirjaus
Perusopetus			
Särkiniemi 140 ja Vehmasmäki ja Kurkimäki	521 600	-10 700 000	-2 746 000
Särkiniemi 140 ja Kurkimäki 1	630 100	-10 700 000	-2 746 000
Särkiniemi 140 ja Kurkimäki 2	634 850	-10 400 000	-2 746 000
Särkiniemi 200 ja Vehmasmäki ja Kurkimäki	376 600	-18 750 000	-3 970 000
Särkiniemi 200 ja Kurkimäki 1	485 100	-18 750 000	-3 970 000
Särkiniemi 200 ja Kurkimäki 2	489 850	-18 450 000	-2 527 000
Suunnitelma 1.12.2025 kh	1 354 600	14 100 000	-1303000

Lisäselvityksissä tarkastellut skenaariot lisäisivät kaupungin investointitarvetta suunnitelmassa (1.12.2025 kh) estettyyn nähden. Alla olevat taulukot sisältävät pelkät investoinnit, eivät ratkaisusta aiheutuvia muita kustannuksia (mm. tyhjenevät tilat, liittyvät korjaukset, väistökulut, ym.).

Suunnitelma kh 1.12.2025, investoinnit 2026-2035		Yht.	Huomio
Minna Canthin koulu (7-9)	uusi	21,4	0,6 M€ vuonna 2024, 7,3 M€ 2025
Hatsalan klassillinen koulu (7-9)	uusi	29,0	10-sarjaisena
Kettulan koulu (1-6)	uusi	13,0	Arvio, ei päätöstä
Lippumäen koulu (7-9)	uusi	29,0	10-sarj. Arvio, ei päätöstä
Pyörön koulu (1-9)	per.korj.	30,0	Arvio, ei päätöstä
Neulamäen koulu (1-6)	per.korj.	16,5	Arvio, ei päätöstä
Vehmasmäen koulu (1-6)	per.korj.	5,2	Arvio, ei päätöstä
Kurkimäen koulu (1-6)	per.korj.	1,4	Arvio, ei päätöstä
Kaikki yhteensä:		146	

Lisäselvitettävä osio, investoinnit 2026-2035		Min.	Maks.	Huomio
Minna Canthin koulu (7-9)	uusi	21,4	21,4	10-sarjainen
Hatsalan klassillinen koulu (7-9)	uusi	34,0	34,0	12-sarjainen
Kettulan koulu (1-6)	uusi	13,0	13,0	Arvio, ei päätöstä
Lippumäen koulu (7-9)	uusi	34,0	34,0	12,5 sarjaisena, arvio, ei päätöstä
Neulamäen koulu (1-6)	per.korj.	16,5	16,5	Arvio, ei päätöstä
Vehmasmäen koulu (1-6)	per.korj.	5,2		Arvio, ei päätöstä
Kurkimäen koulu (1-6)	per.korj.	1,4	10,5	Arvio, ei päätöstä
Hiltulanlahti (7-9)	uusi	23,0	23,0	5-sarjainen, arvio, ei päätöstä
Särkiniemen monitoimikeskus	uusi	8,4	10,7	Arvio monitoimikeskuksen kokonaiskuluista 14,9-17,2 M€, skenaariot 1 ja skenaario 2
Juankosken yhtenäiskoulu	korj.	0,05	0,15	tilamuutuskustannukset, arvio
Kaikki yhteensä:		157	163	

Pyörön koulun (1-6-luokkien) tilojen investointia ei ole sisällytetty tarkastelukaudelle.

Selvitettävät skenaariot eivät tue talouden tasapainotussuunnitelman käyttötaloussäästöjen tai investointisäästöjen toteutumista.

3 Tuloksellisuuteen, tuottavuuteen ja toimintatapoihin

Varhaiskasvatus

Nykytilanteessa varhaiskasvatuksessa on enemmän pieniä yksiköitä, joissa henkilöstöä joudutaan varaamaan enemmän perustoiminnan toteuttamiseen ja sijaisjärjestelyihin.

Perusopetus

Toimintatapojen näkökulmasta Kuopio poikkeaa monista muista suurista kaupungeista siinä, että meillä ei ole perustettu uusia yhtenäiskouluja, vaan erillisten yläkoulujen toiminta on pidetty ennallaan tai niiden määrää ollaan jopa kasvattamassa uusien skenaarioiden myötä. Oppilaan oppimisen seuranta ja tukitoimet voidaan

toteuttaa yhtenäiskoulussa pitkäjänteisesti, koska tiedonsiirto ja yhteistyö opettajien välillä on helpompaa. Sama oppilashuoltoryhmä voi seurata oppilasta koko perusopetuksen ajan. Erityisen tuen ja pedagogisen tuen jatkumo varmistuu, mikä vähentää riskiä, että tuki katkeaa siirtymävaiheessa. Yhtenäiskoulu mahdollistaa yhtenäiset käytänteet, arvot ja toimintatavat koko perusopetuksen ajan. Tämä tukee oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja vähentää kulttuurisia eroja koulujen välillä. Opettajien osaamista voidaan yhtenäiskoulussa hyödyntää joustavammin (esim. aineenopettajat voivat opettaa myös alakoulun ylemmillä luokilla). Tilat, välineet ja henkilöstöresurssit voidaan myös jakaa tehokkaammin. Yhtenäiskouluratkaisu helpottaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja projektityöskentelyä, koska opettajat voivat tehdä yhteistyötä laajemmin. Nivelvaihe alakoulusta yläkouluun on monelle oppilaalle stressaava. Yhtenäiskoulu vähentää tätä, koska ympäristö ja henkilöstö pysyvät tutumpina. Erillisten yläkoulujen rakentamista varsinkin keskusta-alueen ulkopuolelle tulisi suunnitella harkiten. Näillä alueilla yhtenäiskouluratkaisut mahdollistavat opetuksen järjestämisen joustavammin erilliseen yläkouluun verrattuna. Oppilasmäärien muutokset voidaan yhtenäiskouluissa huomioida henkilöstön mitoituksessa ja opetuksen resurssien jaossa huomattavasti helpommin. Samalla myös riski tilojen vajaakäytölle laskee. Edellä esitettyjen näkökulmien vuoksi on tärkeää harkita tarkkaan, ennen kuin olemassa olevia yhtenäiskouluja lähdetään purkamaan ja perustamaan uusia erillisiä yläkouluja niiden tilalle.

1.4 Vaikutukset yrityksiin

Selvitettäväksi esitettävien Muuruveden päiväkodin, Vehkalammin varhaiskasvatuksen yksikön ja Muuruveden koulun osalta yritysvaikutukset on kuvattu vaikutusten arvioinnin nykytilan arvioinnin osuudessa.

2 Tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelman
lisäselvitettävät skenaariot: varhaiskasvatus ja perusopetus

2.1 Lisäselvitettyjen asioiden vaikutusten arviointi

2.1.1 Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)

Varhaiskasvatus

Muuruveden päiväkodin ja Vehkalammen yksikön säilyttäminen ylläpitävät nykyisen palvelujen saatavuuden. Fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset toimintaympäristöt pysyvät lapsille ja perheille tuttuina.

Muuruveden päiväkodin ja Vehkalammen yksikön lakkauttaminen muuttaa lasten hoitopaikat. Tämä vaikuttaa joidenkin perheiden kohdalla palvelun saatavuuteen. Toisaalta isommassa yksikössä yksikön aukioloaika voi palvella paremmin ja joustavammin lasten hoidon tarvetta. Myös henkilöstön rekrytointi ja sijaisjärjestelyt voivat helpottua isommissa yksiköissä.

Mikäli perhepäivähoitoa tai ryhmäperhepäivähoitoa järjestetään Vehkalammen alueella, voivat hoitoon kuljetusmatkat perheiden kohdalla pysyä ennallaan, lyhentyä tai pidentyä. Tähän vaikuttaa erityisesti kotona työskentelevän hoitajan kodin sijainti. Mikäli lapsiryhmät muodostuvat kovin pieniksi ja ikäjakama on kovin yksipuolinen (paljon pieni lapsia), ei isommilla lapsilla ole vertaisryhmää eikä välttämättä kavereita. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia.

Perusopetus

Oppilaan sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen arviointi on keskeistä osana vaikutusten arviointia. Nämä oikeudet ovat perustuslaissa ja koulutuslainsäädännössä turvattuja perusoikeuksia, jotka takaavat jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuuden kasvaa, oppia ja osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisesti. Nämä oikeudet muodostavat koulutuksen ja kasvatuksen eettisen ja oikeudellisen perustan.

Palveluverkkosuunnitelman yksikkökohtaiset lapsivaikutusten arvioinnit

Särkiniemen uusi monitoimitalo

Särkiniemeen suunniteltu päiväkodin ja koulun sisältävä uusi monitoimitalo tarjoaa terveelliset, turvalliset ja ajanmukaiset tilat, mikä parantaa oppimisympäristön laatua ja sitä kautta lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä.

Koulun mitoittamiksi on tutkittu kaksi erilaista skenaariota:

Skenaario 1: Koulu mitoitetaan 140 oppilaalle eli yksisarjaiseksi, lisäksi rakennetaan esiopetustilat yhdelle ryhmälle ja päiväkotitilat 6-ryhmäisenä (noin 100 lapselle). Tässä skenaariossa Särkilahden alueelta oppilaat ohjattaisiin Jynkän kouluun ja Särkiniemen alueelta oppilaat kävisivät uutta koulua.

Skenaario 2: Koulu mitoitetaan 180–200 oppilaalle eli 1,5-sarjaiseksi, lisäksi rakennetaan esiopetustilat kahdelle ryhmälle ja päiväkotitilat 6-ryhmälle (noin 100 lapselle). Tässä skenaariossa oppilaat tulisivat kouluun koko Särkiniemi-Särkilahti alueelta.

Molemmissa skenaarioissa koulun pienen koon takia mahdollisuudet taide- ja taitoaineiden valintoihin sekä valinnaisiin opintoihin jäävät rajallisiksi. Pienessä yksikössä resurssit ryhmäkohtaiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen ovat isoa koulua vähäisemmät, eikä erityisluokkaopetusta voida järjestää omassa koulussa. Pienessä

koulussa opiskeluhuollon palvelut ovat harvemmin saatavilla. Tämä voi heikentää oppilaiden hyvinvoinnin tukemista ja ennaltaehkäisevää työtä.

Molemmissa skenaarioissa kaupunkialueen perusopetuksen tilojen väljyys kasvaa ja ylikapasiteetti lisääntyy muun muassa Neulamäen, Jynkän ja Haapaniemen kouluissa. Ylikapasiteetin lisääntyminen vaikuttaa opetuksen järjestämisen mahdollisuuksiin ja kustannuksiin sekä haastaa järkevää resurssien jakamista koulujen kesken. Tämä voi johtaa ryhmäkokojen kasvuun ja sitä kautta heikentää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä.

Juankosken yhtenäiskoulu

Juantehtaan ja Juankosken koulujen sekä mahdollisesti Muuruveden koulun yhdistäminen yhtenäiseksi peruskouluksi edistää yhtenäisen toimintakulttuurin luomista, kun koko henkilöstö työskentelee samassa rakennuksessa. Tämä tukee yhteistyötä ja yhteisiä käytäntöjä, mitkä heijastuvat myönteisesti lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiin.

Juantehtaan alakoulun ja Juankosken yläkoulun yhdistämisellä yhtenäiskouluksi ei ole opetussuunnitelman toteuttamisen, opetuksen järjestämisen sekä lasten ja nuorten opiskelun ja oppimisen näkökulmasta merkittäviä vaikutuksia. Muutos ei vaikuta koulujen saavutettavuuteen ja koulukuljetuksiin tai oppilaiden vapaa-ajan harrastemahdollisuuksiin. Nykyiset käytännöt ja pedagogiset ratkaisut säilyvät pitkälti ennallaan.

Yhtenäiskouluksi muuttaminen ei lisää koulun oppilasmäärää. Huolena on alueen yläkouluikäisten oppilaiden määrän ennustettu väheneminen. On riski, että yläkoulun toimintaedellytykset heikkenevät, jos oppilasmäärät laskevat ennusteiden mukaisesti. Tämä vaikuttaa suoraan lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiin.

Muuruveden koulu

Muuruveden koulun lakkautuksen siirtyminen syksyyn 2027 tai mahdollisesti jopa myöhempään ajankohtaan aiheuttaa opetuksen järjestämisen ja oppilaiden näkökulmasta myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Lisäaika antaa koulun oppilaille, heidän huoltajilleen ja koulun henkilöstölle pidemmän siirtymäajan ja mahdollisuuden valmistautua muutoksiin. Toisaalta epätietoisuus mahdollisesta lakkautuksen ajankohdasta luo epävarmuutta varsinkin koulupolun alussa oleville lapsille ja heidän huoltajilleen.

Muuruveden koulurakennuksen heikko kunto muodostaa riskin opetuksen järjestämisen näkökulmasta. Koulun kunto ja huono sisäilma voivat nykyisellään vaikuttaa lasten terveyteen ja hyvinvointiin. Rakennuksen korjaaminen ei ole enää järkevää ja äkilliset muutokset talon rakenteissa tai tekniikassa voivat aiheuttaa nopeinkin tarpeen siirtää oppilaita toiseen kouluun. Muuruveden koulu on myös oppilasmäärältään pieni. Koulun opettajamäärä on laskemassa mahdollisesti kahteen. Tämä johtaa yhdysluokkien laajenemiseen kolmen vuositason yhdysluokiksi ja rajoittaa entisestään mahdollisuuksia tarjota ryhmäkohtaista ja yksilöllistä oppimisen tukea sekä opiskeluhuollon palveluja. Isommissa kouluissa (Juantehtas, Riistavesi) nämä resurssit olisivat paremmin saatavilla.

Kurkimäen ja Vehmasmäen koulujen eri skenaariot

Kurkimäen ja Vehmasmäen koulujen tilanteesta on esitetty kaksi eri skenaariota. Ensimmäisessä skenaariossa molemmat koulut säilyvät ja ne peruskorjataan nykyisen kokoisiksi eli yksisarjaisiksi. Tämän vaihtoehdon toteutuessa ei palveluverkkoon tule näiden koulujen kohdalla muutoksia, joten erillistä lapsivaikutusten

arviointia ei tarvitse tilanteesta tehdä. Nykytilan kuvauksessa on tämän skenaarion esitys lapsivaikutusten arvioinnista.

Toisessa skenaariossa Vehmasmäen koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät Kurkimäen kouluun. Koulun lakkauttaminen voi heikentää lasten psyykkistä turvallisuutta ja lisätä epävarmuutta, erityisesti siirtymävaiheessa. Suuri osa Vehmasmäen koulun nykyisistä oppilaista siirtyisi koulukuljetusten piiriin, mikä kuormittaa lapsia fyysisesti ja vähentää arkiliikuntaa. Nämä seikat voivat heikentää lasten jaksamista ja terveyttä.

Asumisen ja perheiden näkökulmasta koulun lakkautus voi heikentää Vehmasmäen alueen vetovoimaa. Koulu on saattanut olla syy asettua alueelle, ja sen poistuminen voi johtaa alueella muuttotappioihin. Tämä voi vaikuttaa myös lasten kaverisuhteisiin ja yksinäisyyden lisääntymiseen. Koulumatkat pääosin pidentyvät muutamalla kilometrillä. Pidentyminen voi vaikeuttaa perheen yhteistä ajankäyttöä.

Jos luokat siirtyisivät kokonaisina luokkina Vehmasmäen koulusta Kurkimäen kouluun, ei muutoksella olisi juurikaan vaikutuksia lasten kaverisuhteisiin edes siirtymävaiheessa. Kurkimäen kouluun muodostuvat rinnakkaiset luokat tarjoaisivat mahdollisuuden myös ystävyyttä laajemmin samanikäisten kavereiden kanssa.

Isommassa koulussa olisi paremmat mahdollisuudet järjestää oppimisen tukea ja opiskeluhoollon palveluita sekä tarjota monipuolisempia valinnaisainemahdollisuuksia. Lisäksi henkilöstöllä voisi olla paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön, vertaistukeen ja osaamisen jakamiseen. Työyhteisön laajempi tuki ja jaettu vastuu lisäävät henkilöstön työhyvinvointia ja sitoutumista. Nämä tekijät vaikuttavat oppilaiden saaman opetuksen laatuun myönteisesti. Keskittämisen myötä myös ammattitaitoisen määräaikaisen henkilöstön ja sijaisten saaminen helpottuu, mikä edistää lasten oikeutta saada laadukasta opetusta.

Yläkouluskenaarit

Etelä-Kuopion yläkoulu Hiltulanlahteen

Uuden yläkoulun rakentamisella Hiltulanlahteen on opetuksen järjestämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja oppimisen näkökulmasta lähinnä myönteisiä vaikutuksia. Uusi koulu loisi yhtenäisemmän oppimisen polun alueen lapsille ja vähentäisi tarvetta siirtyä kauemmas muihin kouluihin. Tämä vähentää kuljetusjärjestelyjä. Uusi koulu mahdollistaisi terveelliset ja turvalliset tilat, jotka tukevat monipuolisia opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä. Tämä parantaa opetuksen laatua ja henkilöstön työolosuhteita, mitkä heijastuvat myönteisesti lasten ja nuorten oppimisedellytyksiin. Hiltulanlahden alueen yläkouluikäisten oppilaiden koulumatkat lyhenevät, mikä vähentää kuljetusrasitusta ja lisää aikaa harrastuksille ja levolle. Läheinen koulu tukee myös lasten ja perheiden arjen sujuvuutta. Mahdollisuus jatkaa koulunkäyntiä tutulla alueella helpottaa kaverisuhteiden säilymistä.

Monella lapsella ja nuorella on harrastuksia kaupungin keskustassa, minkä vuoksi yläkouluvaiheessa voi olla houkuttelevaa hakeutua keskustaan yläkouluun. Tämä tekijä voi heikentää Etelä-Kuopion uuden yläkoulun houkuttelevuutta lasten ja nuorten parissa. Lisäksi lasten ja nuorten näkökulmasta olisi kannatettavampaa rakentaa yhtenäiskouluja erillisten yläkoulujen sijaan varsinkin sellaisille alueille, joissa koulun koko pysyy kohtuullisena, kuten on tilanne Hiltulanlahden alueella. Oppilaalle yhtenäinen perusopetus, oppimisen seuranta, oppimisen tuki ja opiskeluhoitolpalvelut voidaan toteuttaa yhtenäiskoulussa pitkäjänteisesti, koska tiedonsiirto ja yhteistyö opettajien välillä on helpompaa. Yhtenäiskoulu mahdollistaa yhtenäiset käytänteet, arvot ja toimintatavat koko perusopetuksen ajan. Tämä tukee oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja vähentää kulttuurisia eroja koulujen välillä. Nivelvaihe alakoulusta yläkouluun on monelle oppilaalle stressaava. Yhtenäiskoulu vähentää tätä, koska ympäristö ja henkilöstö pysyvät tutumpina.

Lippumäen koulu

Lasten ja nuorten näkökulmasta uuden Lippumäen koulun tai Pyörön koulun peruskorjauksen välillä on positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia. Molemmat koulut ovat kooltaan riittävän suuria, jotta koulussa voidaan tarjota monipuolinen opetustarjonta sekä riittävät oppimisen tuen ja opiskeluhoillon palvelut.

Uusi Lippumäen koulu mahdollistaisi modernit tilat, joustavat oppimiskorjaukset ja paremman tilatehokkuuden verrattuna vanhoihin rakennuksiin tai niihin tehtäviin peruskorjauksiin. Tämä parantaa opetuksen laatua ja tukee monipuolisia opetusmenetelmiä ja sitä kautta edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä. Lippumäen sijainti parantaa koulumatkojen saavutettavuutta erityisesti Saaristokaupungin oppilaille (esim. Rautaniemi, Lehtoniemi) verrattuna nykyiseen Jynkänlahden sijaintiin. Julkisen liikenteen yhteydet ovat myös alueella hyvät. Lippumäen alueella sijaitsevat liikuntapaikat tukevat koulun liikuntakasvatusta ja harrastustoimintaa, mikä lisää lasten ja nuorten hyvinvointia.

Opetuksen järjestämisen näkökulmasta uuden Lippumäen koulun rakentamista puoltaa se, että rakennusaikana voitaisiin hyödyntää nykyisiä yläkoulun rakennuksia Pyörössä ja Jynkänlahdessa uuden koulun valmistumiseen saakka. Tällöin oppilaita ei tarvitsisi kuljettaa väistötiloihin, kuten pitäisi Ylä-Pyörön mahdollisen remontin aikana. Tämä on merkittävä oppimisen edellytyksiä tukeva tekijä. Pyörön koulun peruskorjaaminen Lippumäen uuden koulun rakentamisen sijaan aiheuttaisi myös jonkin verran pidempiä koulumatkoja erityisesti Jynkän alueen oppilaille.

Skenaarion heikkoutena on, että yhtenäiskouluperiaate heikkenisi Pyörön muuttuessa ainoastaan alaluokkien kouluksi. Kuopio poikkeaa monista muista suurista kaupungeista siinä, että meillä ei ole perustettu uusia yhtenäiskouluja, vaan erillisten yläkoulujen toiminta on pidetty ennallaan tai niiden määrää ollaan jopa kasvattamassa. Oppilaan oppimisen seuranta, oppimisen tuki ja opiskeluhoitopalvelut voidaan toteuttaa yhtenäiskoulussa pitkäjänteisesti, koska tiedonsiirto ja yhteistyö opettajien välillä on helpompaa. Yhtenäiskoulu mahdollistaa yhtenäiset käytänteet, arvot ja toimintatavat koko perusopetuksen ajan. Tämä tukee oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja vähentää kulttuurisia eroja koulujen välillä. Nivelvaihe alakoulusta yläkouluun on monelle oppilaalle stressaava. Yhtenäiskoulu vähentää tätä, koska ympäristö ja henkilöstö pysyvät tutumpina. Näiden näkökulmien vuoksi on tärkeää harkita tarkkaan, ennen kuin olemassa olevia yhtenäiskouluja lähdetään purkamaan ja perustamaan uusia erillisiä yläkouluja niiden tilalle.

2.1.2 Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (2 artikla)

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa sekä tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.

Perusopetus

Kaikilla oppilailla tulee olla yhtäläiset mahdollisuudet saada laadukasta opetusta ja osallistua koulun toimintaan riippumatta esimerkiksi taustasta, asuinpaikasta tai henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Lasten oikeudet yhdenvertaisuuteen oppimismahdollisuuksiin, oppimisen tukeen, opiskeluhoitoon ja koulukuljetuksiin on mahdollista toteuttaa lisäselvityksissä mahdollisuuksissa perusopetuslain ja opetussuunnitelman vaatimusten mukaisesti. Yksittäisen oppilaan tilanne voi vaihdella lakien ja kaupungin

linjausten rajoissa. Oppilaan luokan ja koulun koko, koulun henkilöstön määrä, koulumatka ja mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin voivat vaihdella.

Palveluiden järjestäminen nykyisellään toteuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artiklaa syrjimättömistä ja yhdenvertaisista palveluista.

2.1.3 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla)

Tämä osion on kuvattu palveluverkkosuunnitelman vaikutusten arvioinnissa.

2.1.4 Johtopäätökset ja perustelut (lapsen edun huomioiminen, 3.1 artikla)

Varhaiskasvatus

Muuruveden päiväkodin säilyminen palveluverkostossa säilyttää nykyisen varhaiskasvatuspalvelun saavutettavuuden alueella. Sekä fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintaympäristö on tuttu.

Muuruveden päiväkodin toiminnan lakkaaminen muuttaa lasten hoitoon kuljetusmatkoja ja lasten hoitopaikkaa. Matka hoitopaikkaan saattaa joillakin lapsilla lyhentyä. Palvelun keskittäminen isompiin yksiköihin helpottaa kelpoisen henkilöstön rekrytointia ja henkilöstön sijaisjärjestelyjä.

Vehkalammen yksikön säilyttäminen palveluverkostossa säilyttää nykyisen varhaiskasvatuspalvelun saavutettavuuden alueella. Sekä fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintaympäristö on tuttu. Nykyinen henkilöstö siirtyy muihin tehtäviin, joten mitoituksen mukainen henkilöstö on rekrytoitava.

Mikäli Vehkalammen alueella järjestetään perhepäivähoitoa hoitajan omassa kodissa tai ryhmäperhepäivähoidossa, muuttuu hoidon järjestäminen. Perhepäivähoidossa painottuu laadukas perushoito. Jos lapsiryhmä muodostuu kovin pienistä lapsista ja on pieni, ei isommille lapsille ole ryhmässä vertaisryhmää ja kavereita. Mikäli ryhmäperhepäivähoitoa järjestetään Vehkalammen nykyisissä tiloissa, pysyy saavutettavuus entisenä. Hoitajan kotona järjestettävän perhepäivähoidon saavutettavuus riippuu hoitajan kotipaikasta. Lapsen hoitoon kuljetusmatkat voivat pidentyä.

Perusopetus

Kouluverkstoratkaisut muuttavat aina olosuhteita, joissa lapsi elää ja toimii. Niitä suunniteltaessa on huomioitava lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen edun huomioiminen ei ole mielipidekysymys vaan lapsen etu tulee arvioida ja määritellä tapauskohtaisesti, lähtökohtana lapsen oikeuksien sopimuksessa turvatut oikeudet: lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen kuuluvat sopimuksen yleisperiaatteisiin, jotka on otettava huomioon kaikissa lapsia koskevissa ratkaisuissa. Lapsen edun tarkoitus on varmistaa lapsen oikeuksien toteutuminen ja lapsen kokonaisvaltainen kehitys. Tämän vuoksi kaupungin tulee tarjota jokaiselle lapselle yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä parhaaseensa laadukkaan, yhdenvertaisen opetuksen, tuen ja osallisuuden myötä.

Opetuksen järjestämisen lainsäädäntö ja määräykset määrittelevät ja ohjaavat laadukasta, lapsen edun mukaista opetuksen toteuttamista. Mahdollisimman yhtenäinen, turhista nivelvaiheista karsittu kasvun ja opin polku luo lapselle perusopetuksen periaatteiden mukaisen turvallisen kehittymismahdollisuuden. Lapsen etuun kuuluvat

turvalliset, osaavat, pitkäkestoiset koulun aikuiskontaktit, mahdollisuudet erilaisiin sosiaalisiin ja ystävyssuhteisiin sekä harrastusten kokeilemiseen.

Skenaariot tukevat tavoitetta varmistaa turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt, tarjota kattavia hyvinvointipalveluita, ottaa perheet mukaan palveluiden suunnitteluun, tarjota monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia, tukea kaverisuhteita, varmistaa riittävät resurssit ja pedagoginen tuki, vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä kuulla lasten ja nuorten näkemyksiä. Samoin useat esitetyt ratkaisut tukevat lyhyempiä koulumatkoja, mikä vähentää kuljetusrasitusta ja lisää aikaa harrastuksille ja levolle.

Palveluiden keskittäminen ja muutokset voivat aluksi lisätä lasten ja perheiden kokemaa epävarmuutta, vähentää lasten vapaa-aikaa ja heikentää kaverisuhteita. Skenaarioissa heikkoutena on, että yhtenäiskouluperiaate heikkenisi Pyörön muuttuessa ainoastaan alaluokkien kouluksi. Oppilaan oppimisen seuranta, oppimisen tuki ja opiskeluhuoltopalvelut voidaan toteuttaa yhtenäiskoulussa pitkäjänteisesti, koska tiedonsiirto ja yhteistyö opettajien välillä on helpompaa. Suunnitelluista yksiköistä osa tulisi olemaan oppilasmääriltään pieniä. Koulun pienen koon takia mahdollisuudet taide- ja taitoaineiden valintoihin sekä valinnaisiin opintoihin jäävät rajallisiksi. Pienessä yksikössä resurssit ryhmäkohtaiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen ovat isoa koulua vähäisemmät, eikä erityisluokkaopetusta voida järjestää omassa koulussa. Pienessä koulussa opiskeluhuollon palvelut ovat harvemmin saatavilla. Tämä voi heikentää oppilaiden hyvinvoinnin tukemista ja ennaltaehkäisevää työtä.

Palveluiden järjestämisen tulee toteuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklaa lapsen edun mukaisista palveluista. Yksittäisen oppilaan tilanne voi vaihdella lakien ja kaupungin linjausten rajoissa. Oppilaan luokan ja koulun koko, koulun henkilöstön määrä, koulumatka ja mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin voivat vaihdella.

3 Tavanomaista tarkempi maaseutuvaikutusten arviointi

Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelma: varhaiskasvatus ja perusopetus

Maaseutualueelta lisäselvitettäviä asioita ovat Muuruveden päiväkodin ja Vehkalammin yksikön mahdollinen jatkuminen sekä Juankosken yhtenäiskoulun muodostaminen sekä Muuruveden koulun lakkaaminen 1.8.2027 tai myöhemmin. Palveluverkkosuunnitelman vaikutusten arvioinnin nykytilan osiossa on kuvattu lisäselvitettävien toimenpiteiden maaseutuvaikutukset.

Kuopion kaupunki
PL 228 (Tulliportinkatu 31)
70101 Kuopio
Puhelin: 017 185 044
www.kuopio.fi
Y-tunnus: 0171450-7